

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Diplomová práce

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra filozofie a společenských věd

Politická korektnost a její význam v České republice a USA

Diplomová práce

Autor: Filip Adamovský
Studijní program: M7503 – Učitelství pro 2. stupeň základních škol
Studijní obor: M7503 – Učitelství pro 2. stupeň základních škol – anglický jazyk a literatura – výchova k občanství
Forma studia: prezenční
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Michal Rigel, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor:	Filip Adamovský
Studium:	P18P0403
Studijní program:	M7503 Učitelství pro základní školy
Studijní obor:	Učitelství pro 2. stupeň ZŠ - anglický jazyk, Učitelství pro 2. stupeň ZŠ - občanská nauka
Název diplomové práce:	Politická korektnost a její význam v České republice a USA
Název diplomové práce AJ:	Political correctness and its significance in the Czech Republic and in the USA

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce se zabývá fenoménem politické korektnosti, o jejímž vlivu na společnost se v dnešním západním světě vedou vyhrocené diskuze. Cílem textu je analyzovat, jakým konkrétním způsobem politická korektnost ovlivňuje život v České republice a USA a na tomto základě odpovědět na obecnou otázku, jestli lze hodnotit její dopady jako pozitivní či negativní.

Diplomová práce bude rozdělena do tří kapitol. První kapitola se bude věnovat samotnému pojmu politické korektnosti, historii a vlivu politické korektnosti na transformaci anglického a českého jazyka. Druhá kapitola rozebere aplikaci politické korektnosti v USA a zanalyzuje současné trendy v americkém veřejném prostoru. V závěrečné kapitole je působení politické korektnosti ilustrováno prostřednictvím vyjádření osobností českého veřejného života, především u politiků a komentátorů českých tištěných a internetových médií.

1. ALLAN, Keith a BURRIDGE, Kate. *Forbidden words: taboo and the censoring of language*. New York: Cambridge University Press, 2006, 303 p. ISBN 9780521525640
2. BLYTHMAN, Guy. *Political correctness: A critical analysis*. London: New Generation Publishing, 2021, 343 s. ISBN 978-1800311664
3. BROWNE, Anthony. *Úprk rozumu: politická korektnost a smrt veřejné rozpravy v moderní Británii*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Dokořán, 2009, 157 s. ISBN 978-80-7363-240-3
4. DYSON, Michael E., FRY, Stephen, GOLDBERG, Michelle a PETERSON, Jordan B. *Political correctness gone mad?* London: Oneworld, 2018, 144 s. ISBN 9781786076045
5. HUGHES, Geoffrey. *Political correctness: a history of semantics and culture*. Chichester: Wiley-Blackwell, 2010, 320 s. Language library. ISBN 978-1-4051-5279-2
6. KAMLER, Howard. *In defence of political correctness*. USA: International psychoanalytical books, 2020, 287 s. ISBN 9781949093636
7. RIEDMAN, Marilyn a NARVESON, Jan. *Political correctness: for and against*. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield, 1995, 153 p. ISBN 0847679861
8. WILSON, John K. *The myth of political correctness: the conservative attack on higher education*. Durham, N.C.: Duke University Press, 1995, 224 s. ISBN 0822317036

Zadávací pracoviště: Katedra filosofie a společenských věd,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Michal Rigel, Ph.D.

Oponent: doc. Mgr. Jaroslav Daneš, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 13.2.2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Politická korektnost a její význam v České republice a USA* vypracoval pod vedením Mgr. et Mgr. Michala Rigela, Ph.D. samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....

Filip Adamovský

Poděkování

Především chci poděkovat vedoucímu práce Mgr. et Mgr. Michalu Rigelovi, Ph.D. za jeho cenné rady, trpělivost a ochotu vést tuto diplomovou práci. Také bych tímto rád poděkoval všem učitelům a učitelkám, kteří mě za dobu studia pozitivně ovlivnili.

Anotace

ADAMOVSKEÝ, Filip. *Politická korektnost a její význam v České republice a USA*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2023. 90 s. Diplomová práce.

Diplomová práce se zabývá fenoménem politické korektnosti, o jejímž vlivu na společnost se v dnešním západním světě vedou vyhrocené diskuze. Cílem textu je analyzovat, jakým konkrétním způsobem politická korektnost ovlivňuje život v České republice a USA a na tomto základě odpovědět na obecnou otázku, jestli lze hodnotit její dopady jako pozitivní či negativní. Diplomová práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola se věnuje samotnému pojmu politické korektnosti, historii a vlivu politické korektnosti na transformaci anglického a českého jazyka. Druhá kapitola rozebírá aplikaci politické korektnosti v USA a analyzuje současné trendy v americkém veřejném prostoru. V závěrečné kapitole je působení politické korektnosti ilustrováno prostřednictvím vyjádření osobností českého veřejného života, především u politiků a komentátorů českých tištěných a internetových médií.

klíčová slova: politická korektnost, politika, vývoj jazyka, multikulturalismus, veřejný prostor

Annotation

ADAMOVSKEÝ, Filip. *Political correctness and its significance in the Czech Republic and in the USA*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2023. 90 pp. Diploma thesis.

This master thesis deals with phenomenon of political correctness, whose significance to society is fiercely discussed in the current Western world. The aim of the text is to analyse how precisely political correctness affect lives in the Czech Republic and in the USA and based on this outcome answers a general question whether political correctness has positive or negative impact. Master thesis is divided into three chapters. The first chapter is devoted to the term political correctness, to its history and influence on transformation of English and Czech language. The second chapter analyses application of political correctness in the USA and its contemporary trends in the American public space. Final chapter illustrates functioning of political correctness in the Czech Republic through commentaries of Czech public figures, especially Czech politicians and journalists of print and internet media.

key words: political correctness, politics, language development, multiculturalism, public space

Obsah

Úvod.....	1
1. Obsah politické korektnosti	2
1.1. Definice politické korektnosti	3
1.1.1. Trojdimenzionální pojetí politiky	5
1.2. Historie pojmu politické korektnosti.....	6
1.2.1. Frankfurtská škola	7
1.2.2. Začátky politické korektnosti na amerických univerzitách.....	8
1.3. Diskriminace.....	9
1.3.1. Pozitivní diskriminace neboli afirmativní akce	9
1.4. Multikulturalismus	11
1.5. Gender	13
1.6. Jazyk součástí politické agendy.....	15
1.6.1. Jak politická korektnost ovlivňuje anglický jazyk.....	16
1.6.2. Jak politická korektnost ovlivňuje český jazyk.....	19
2. Politická korektnost v USA	22
2.1. Black Lives Matter	22
2.2. Filmový průmysl	25
2.2.1. Filmové kvóty pro zvýšení diverzity na Oscarech	28
2.3. Cancel culture	31
2.4. Culture appropriation aneb kulturní přivlastnění.....	35
2.5. Donald Trump vs. politická korektnost	37
2.6. Výzkumy na téma politická korektnost v USA	40
3. Politická korektnost v České republice	43
3.1. Význam politické korektnosti pro českou kulturu	44
3.1.1. Nekorektní humor	44
3.1.2. Blackface.....	46
3.1.3. Svoboda slova a cenzura	49

3.2. Politická korektnost očima českých publicistů a novinářů.....	51
3.2.1. Sportovní komentátoři a publicisté	55
3.3. Politická korektnost očima českých politiků	57
Závěr	64
Seznam použité literatury.....	68
Knižní publikace	68
Elektronické zdroje	69
Seznam použitých obrázků a tabulek	81

Úvod

Problematika politické korektnosti se v současnosti stala fenoménem, jenž je diskutován širokou veřejností, nicméně v akademickém prostředí není tolik probádán. Je-li politická korektnost diskutovaná veřejně činnými osobami, je většinou tento diskurz nevěcný, emotivní a bouřlivý. I z tohoto důvodu píše diplomovou práci na to, jaký význam politická korektnost má ve Spojených státech amerických a v České republice a je-li pozitivní, nebo negativní, což zhodnotím až v závěru práce.

Cílem diplomové práce je představit termín politická korektnost ve všech jeho podobách, včetně krátkého popisu historie související s tímto termínem, a zachytit probíhající diskuse o politické korektnosti. Nezbytnou součástí je také krátké popsání různých aspektů společenského života, jako je diskriminace a gender, a vysvětlit, jak souvisí s politickou korektností. Dalším cílem je zanalyzovat, jakým konkrétním způsobem politická korektnost ovlivňuje život v České republice a USA a na tomto základě odpovědět na obecnou otázku, jestli lze zhodnotit její dopad a význam jako pozitivní či negativní. Text také nabídne oblasti politické korektnosti, jež by mohly být předmětem budoucího výzkumu v českém prostředí.

Diplomová práce je rozdělena do tří kapitol. První kapitola představuje politickou korektnost jako pojem, popisuje různé interpretace definice politické korektnosti a historii tohoto pojmu datujícího až do roku 1793. Dále obsahuje popis společenských jevů, jež ovlivňují politickou korektnost a politická korektnost ovlivňuje je. Jedná se o úvod do problematiky diskriminace a pozitivní diskriminace, multikulturalismu a genderu. Nedílnou součástí politické korektnosti je i změna či úprava pejorativních slov, proto tato kapitola obsahuje popis a případné hrozby, jak jazyk může sloužit k politické agendě, ale i jak konkrétně politická korektnost ovlivňuje jazyk anglický i český.

Ve druhé kapitole je popsán význam politické korektnosti na celospolečenské dění v USA. Věnuji se zde filmovému průmyslu a jeho reakci na fenomén politické korektnosti v podobě kvót pro zvýšení diverzity. Věnuji se také společenským hnutím, jakými byly Black Lives Matter a #MeToo, které významně ovlivnily společnost, politickou korektnost a vnímání minorit a skupin, jež jsou nebo byly v minulosti utlačovány. Zmiňuji také přivlastnění kultury menšin dominantní kulturou. Všechny tyto projevy politické korektnosti se poté přetavily do vymáhání a bojkotování slavných a významných osobností ve jménu cancel culture. Ke konci kapitoly je popsáno, jak politickou korektnost, včetně již zmíněných jevů politické korektnosti, využil Donald Trump jako nástroj ve svém politickém boji.

Poslední kapitola interpretuje názory českých politiků, komentátorů a novinářů a osob českého veřejného kulturního života. Pomocí těchto interpretací ilustruji, jaký je názor mezi významnými osobami České republiky na politickou korektnost, na ohrožení svobody slova a úpadek humoru, za který by mohla politická korektnost. Obsahuje také stanoviska týkající se mezinárodního působení politické korektnosti, především ve Spojených státech amerických.

Diplomová práce čerpá z knižních publikací, tak se i z velké části opírá o elektronické zdroje. Knižní publikace, jež se týkají politické korektnosti jako takové, jsou veskrze cizojazyčné. U knižních publikací bylo důležitým kritériem, jakému odvětví politické korektnosti se věnují a také aby byly zastoupeny argumenty jak kritiků, tak sympatizantů politické korektnosti. Politická korektnost není příliš vědecky či akademicky probídaná, proto práce čerpá z větší části i z elektronických zdrojů, především publicistických článků, které mají důležitou funkci ve třetí části diplomové práce. Elektronické zdroje jsou také využity na popsání nejnovějších projevů politické korektnosti, čemuž se knižní publikace nevěnují anebo je rozsáhle nepopisují.

Jelikož se diplomová práce zabývá politickou korektností, tak i z důvodu zahrnutí různých genderů cizojazyčná ženská jména nepřechyluji do jazyka českého.

1. Obsah politické korektnosti

Již na konci minulého tisíciletí byla některými autory politická korektnost vnímána jako nejkontroverznější akademický a kulturní problém (Friedman, Narveson, vii). I dnes můžeme vidět, jak politická korektnost ovlivňuje dění současného světa a stále vzbuzuje vášnivé až bouřlivé diskuze. Jedná se o aktuální téma, neboť i při psaní této diplomové práce se objevovaly nové skutečnosti, jak politická korektnost mění či upravuje okolní svět.

Chceme-li pochopit, proč politická korektnost může za odstranění „eskymáka“ z názvu zmrzliny¹ nebo přepisování, mazání či měnění slov nebo jejich významů v knihách², musíme pochopit podstatu samotné politické korektnosti, definici, její historii a návaznost na další celosvětové kulturně-sociální jevy. Koneckonců i tradiční akademické disciplíny si prošly

¹ CHORÁ, Magdaléna. Kofila černocho netraumatizuje, Eskymo však hanlivé je. Inventura značek po česku. In: *Aktuálně.cz*. [cit. 25. 02. 2023]. Dostupné online: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/netraumatizovana-kofila-hanlive-eskymo-ceske-znacky-hodnoti/r~e7b337b8c0f411eaa25cac1f6b220ee8/>.

² SPÁČILOVÁ, Mirka. Snaha o korektnost zasáhla i bondovky, z knih zmizí rasistické výrazy. In: *iDnes.cz*. [cit. 23. 04. 2023]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/kultura/literatura/james-bond-bondovky-uprava-rasisticke-vyrazy-ian-flaming.A230226_130851_literatura_tty.

změnami zvyšujícího se důrazu kategorií ras, genderu, etnicity a sexuální orientace. To vše je propojeno s multikulturalismem a politickou korektností (Friedman, str. 2).

1.1. Definice politické korektnosti

Definovat politickou korektnost všeobecnou formulací je obtížné, protože jak uvádí Anthony Browne je oblast politické korektnosti nedostatečně prozkoumaná, jelikož počet akademických článků či knih obsahující toto téma je málo. Toto platí dvojnásobně pro publikace, které jsou vydané mimo Spojené státy americké. Jednou z příčin podle něho je, že politická korektnost nemá standardně uznávanou definici (Browne str. 30).

Například podle Anthonyho Browna politická korektnost je „*system přesvědčení a myšlenkových šablon, který pronikl do mnoha aspektů moderního života, drží veřejnou diskusi v kleštích a rozhoduje, o čem a za jakých podmínek lze vůbec mluvit*“ (Browne, str. 29). Browne navrhoval znění definice politické korektnosti následovně: „*Politická korektnost je ideologie, která klasifikuje určité skupiny lidí jako oběti, jež potřebují ochranu před kritikou, a jejíž přívrženci věří, že jiný přístup nelze tolerovat*“ (Browne, str. 33). Takováto definice je ovšem velice tendenční, a tedy by nebyla vhodná.

Podle Jiřího Fuchse je politická korektnost neomarxistická ideologie, jež infikovalo myšlení západní společnosti. Tato moderní filosofie je podle kritiků odtržená od přirozeného řádu lidského života. Politická korektnost podle něj paralyzuje právní společnost a obsahuje totalitní znaky, do nichž patří diktování jediného správného názoru a mravního postoje. Fuchs se také domnívá, že se v politické korektnosti rodí tzv. kulturní revoluce, jež rozbíjí a odstraňuje tradiční hodnoty a struktury civilizační identity. Nástrojem této kulturní revoluce mají být menšiny, kterým politická korektnost nadržuje a oponenty beztrestně šikanuje (Fuchs, Tejklová, str. 79–81).

Naopak dle Kamlera politická korektnost může mít přínos i pro společnost jako takovou, protože politicky korektní občan je dobrý občan, jehož chování, názory a postoje jdou rukou v ruce s ideologií společnosti, ve které žije. Všichni členové společnosti by tedy měli být politicky korektní. Dobří občané mají podle Kamlera v zájmu společnosti oponovat těm, kteří dobře fungující společnost napadají. (Kamler, str. 273). Můžeme najít i takové názory, že politická korektnost je na straně novodobého osvícenství (Goldberg, str. 15) nebo že politická korektnost je kulturní marxismus (Lind, Chapter VI, str. 1).

Podíváme-li se do literatury Howarda Kamlera, jenž politickou korektnost kvituje, nalezneme zde definici, která se se opírá o historický vývoj³ tohoto pojmu. Podle Kamlera se politicky korektní lidé vyznačují tím, že „*jednání, postoje a mínění jednotlivců jsou ve shodě s určitou ideologií, jež je uznávaná větší částí společnosti i politickým establishmentem a jež uznává společenské normy. Jednotlivec tuto ideologii respektuje a uznává*“ (Kamler, str. 27). Neutralita definice by sice byla zachována, ale nekoresponduje s tím, o čem politická korektnost v globálním měřítku pojednává a co je náplní této diplomové práce. Zde můžeme vidět, jak definice politické korektnosti mohou být odlišně pojaty a pro účely praktické části této diplomové práce v této definici neshledávám větší význam.

Naopak český politik Patrik Nacher na politickou korektnost nahlíží jako úsilí o odstranění stereotypů a ovlivňování jazyka a definici definoval následovně: „*Politická korektnost je zjednodušeně řečeno úsilí záměrným ovlivňováním jazyka odstranit některá tradiční označení nebo pojmy, které jsou svázány s nepříznivými významy a stereotypy, a proto mohou být určitými lidmi vnímány jako urážlivé nebo mohou posilovat diskriminující postoje. Obvykle má formu nahrazování zatížených slov novými, se stejným základním významem, nebo o zamezení komentářů, které by mohly být vnímány urážlivě.*“⁴ Definice, ač je vyslovena kritikem politické korektnosti, tak splňuje mé požadavky na neutralitu. Zmiňuje však především ovlivňování jazyka, což vnímám v současném klimatu jako nedostatečné.

Vojtěch Belling definici politické korektnosti charakterizoval následovně: „*Politická korektnost v běžném významu tohoto pojmu označuje soubor určitých prvků, které jsou nezbytné pro to, aby určité jednání či projev názoru mohl být považován za relevantní, resp. Aby nebyl společensky sankcionován. Jinými slovy lze říci, že politická korektnost je jakýmsi vnějším rámcem komunikace, který musí přijmout autor i čtenář či posluchač, pokud si vzájemně chtějí porozumět. V tomto ohledu má tedy obdobnou roli jako samotný jazyk. Na rozdíl od něj však politická korektnost není vyžadována biologickými danostmi člověka, ale určitými sociálními normami vnucenými oběma subjektům – autoru i čtenáři – vnější společností.*“⁵ Tato definice nabízí i příčinu, proč je někdo politicky korektní, což je bezpochyby zajímavé, ale také zmiňuje jednání člověka, bohužel ne v tolik explicitní míře.

³ Viz část Historie pojmu politické korektnosti.

⁴ NACHER, Patrik. KOMENTÁŘ: Politická korektnost? Všeho s mírou a používat zdravý rozum! – Patrik Nacher. In: Novinky.cz. [cit. 22. 04. 2023]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/clanek/komentare-komentar-politicka-korektnost-vseho-s-mirou-a-pouzivat-zdravy-rozum-patrik-nacher-40299905>.

⁵ BELLING, Vojtěch. Ideologie politické korektnosti a západní civilizace. In: *Distance*, 2006, roč. 9, č. 3. Dostupné online: <https://www.distance.cz/ročník-2005/3-číslo/ideologie-politické-korektnosti-a-západní-civilizace> [cit. 17. 02. 2023].

Až slovník Cambridgeské univerzity zmiňuje u politické korektnosti vyvarování se ofenzivnímu jazyku a činům, jež by mohly být urážlivé pro ostatní – zvláště na základě pohlaví, genderu a rasy. Politická korektnost je výraz označující vyvarování se takových činů a jazyka.⁶

Domnívám se, že současnou politickou korektnost nejlépe popisuje syntéza definice Bellinga a definice Cambridge Dictionary a to následujícím způsobem: „*Politicky korektní lidé věří, že by se mělo vyvarovat ofenzivnímu jazyku a činům, jež by mohly být urážlivé pro ostatní – zvláště na základě pohlaví, genderu, rasy či sexuální orientace. Politická korektnost je výraz označující vyvarování se takových činů a jazyka. Je to vnější rámec komunikace, jež jedinec považuje za relevantní nebo jej používá, aby nebyl sankcionován.*“ V dnešním světě se totiž nejedná pouze o úprava jazyka, ale také o činy, což právě popíšu v této diplomové práci.

1.1.1 Trojdimenzionální pojetí politiky

Máme-li už definovanou politickou korektnost, musím však odpovědět na otázku, jež by si mohla položit spousta lidí, a to proč se tato korektnost jmenuje politická. Termín politická korektnost je přeložena z anglického jazyka z *political correctness*. Zatímco v českém politologickém slovníku je na politiku pohlíženo ze tří stran, z tzv. trojdimenzionálního pojetí politiky. V anglickém jazyce se však vyskytují tři slova pro označení politiky: *polity*, *politics* a *policy* (Dočekalová, Švec, str. 57).

Polity označuje institucionální dimenzi politiky a představuje vztahy mezi legislativou a exekutivou. *Polity* zahrnuje právní normy, právní řád, tradice, ústavu a jakékoliv principy nebo laicky řečeno pravidla hry. „*Jedná se o vymezení hranic prostoru, ve kterém se politika odehrává*“ (Dočekalová, Švec, str. 58).

Politics označuje procesuální dimenzi politiky, tedy proces vytváření politiky. V tomto procesu vytváření politiky se střetávají různé názory, pozice, přístupy, zájmy a hledá se konsensus prostřednictvím jednání a konfliktu (Dočekalová, Švec, str. 58).

Policy na druhou stranu představuje již konkrétní výsledek politiky, konkrétní opatření. Může se jednat například o znění zákonů, nařízení, materiální výstupy atd. Výsledek této politiky se může týkat jakékoliv oblasti (Dočekalová, Švec, str. 58).

Všechny tyto politiky se navzájem ovlivňují, proto je třeba je vnímat společně. Trojdimenzionální pojetí politiky je neoddělitelnou součástí politiky (Dočekalová, Švec, str. 59). Mluvíme-li o politické korektnosti a trojdimenzionálním pojetí politiky, tak *polity* by

⁶ Cambridge Dictionary. Political correctness. In: *Cambridge dictionary*. Dostupné online: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/political-correctness> [cit. 25. 02. 2023].

představovala zákony, historii, jazyk nebo tradice. *Politics* by označovalo konflikt či hledání konsensu například o užití slova *indián* mezi kritiky a zastánci politické korektnosti či samotných dotčených osob. Obsahem *policy* by bylo namísto užívání slova *indián* sousloví *původní Američan*.

1.2. Historie pojmu politické korektnosti

Vysvětlení, proč je korektnost politická, má i historický aspekt. Pojem politická korektnost sahá až do konce 18. století, kdy označovalo vhodné použití slov a terminologie před Nejvyšším soudem v USA. Přesněji se použil v soudním sporu *Chisolm vs. Georgia* v roce 1793, při němž se Nejvyšší soud rozhodl, že bude oslovovat přítomné civilními jmény místo vyřčení státu, jež reprezentují. Tím se mělo zpřesnit i uplatňování ústavy, neboť i ta uznává občany Spojených států jako klíčové aktéry státu. Užití správné terminologie či oslovování označil Nejvyšší soud za politicky korektní. Terminologie, které byly v rozporu s ústavou a soudem, byly označovány za politicky nekorektní (Kamler str. 23–24).

Poté se termín vytratil a navrátil až na začátku 20. století, kdy v komunistických debatách tento pojem vykresloval co nejpřesnější ideál komunismu, neboť být politicky korektní v těchto kruzích znamenalo označit jednu stranu sporu či debaty za ideologicky čistou a správnou.⁷ S nástupem Stalina a jeho příznivců v Sovětském svazu se z termínu politická korektnost stal symbol; být politicky korektní znamenalo řídit se názory a teoriemi stalinistů. Být politicky korektní znamenalo být ideologicky správný. Opak měl za následek být pronásledován či skončit v gulagu (Kamler, str. 10).

V padesátých letech minulého století anti-komunisté ve Spojených státech zase používali politickou korektnost jako druh výsměchu směrem k člověku, jehož názory měly velice blízko těm komunistickým.⁸ Tento pejorativní nádech byl zachován až do devadesátých let, kdy konzervativní republikáni používali stejnou rétorickou strategii, aby zdiskreditovali sociálně-liberální hnutí a politiky. Vymezování se proti politické korektnosti bylo a stále je natolik efektivní, že kritizování politické korektnosti využil i Donald Trump ke své politické kampani (Kamler, str. 11–13). Boj Donalda Trumpa proti politické korektnosti a jeho důsledky jsou popsány v druhé kapitole.

⁷ Podobně na tom byly i sociologické a politologické debaty v USA v 60. až 80. letech minulého století. V nich se konzervativní diskutéři také snažili najít správné teorie, které ztělesňují konzervatismus. Ačkoliv nikdy nepoužili termín politická korektnost, tak koncept byl stejný jako u komunistů na začátku 20. století. Srov. Kamler, str. 10-11).

⁸ Původně se mělo jednat například o větu "You're sooo very political correct, good for you, comrade." V překladu "Jsi tak velice politicky korektní, dobře pro tebe, soudruhu." (Kamler str. 12).

1.2.1. Frankfurtská škola

Frankfurtská škola a její „kritická teorie společnosti“ je výrazem kritického odporu marxisticko-leninských teoretiků proti buržoaznímu kapitalismu. Vznik frankfurtské školy můžeme datovat přesně s rokem 1923, tedy pět let po skončení první světové války. Jméno „Frankfurtská škola“ totiž odkazuje na Ústav pro sociální výzkum na univerzitě Johanna Wolfganga Goetha ve městě Frankfurt nad Mohanem⁹. Po nacistickém převratu ústav přenesl svou činnost do Švýcarska, Francie a později do Spojených států amerických. V padesátých letech byl tento Ústav pro sociální výzkum pod vedením M. Horkheimera a T. W. Adorna znovuobnoven ve svém původním městě. Max Horkheimer bývá označován za zakladatele „kritické teorie společnosti“ (Javůrek, str. 8-11).

Kritická teorie společnosti sama kritizuje tradiční dělení oborů sociologie, filosofie, ekonomie apod. Horkheimer zdůrazňuje, že ve filosofii nedochází k výsledkům empirickým, a proto bylo podle něj důležité, aby byly výzkumy, na nichž by se podíleli psychologové, historici, ekonomové, sociologové aj., organizovány na základě filosoficky stavěných otázek. Výsledkem výzkumu by bylo objasnění vztahu člověka k buržoazní společnosti a změna praxe zkoumání sociální skutečnosti. Nástup německého fašismu v roce 1933 měl za následek, že k realizaci kritické teorie společnosti nedošlo a poté byla zapomenuta pouze jako radikální teorie intelektuálů kritizující jevy kapitalistické společnosti (Javůrek, str. 13-17). Podle Raymond V. Raehna se však jednalo o plán představit destruktivní elementy Západního světa, jako bylo kapitalismus, křesťanství, patriarchy, konzervatismus aj.¹⁰ (Raehn In Lind, str. 2).

Až v šedesátých letech minulého století představitel frankfurtské školy Herbert Marcuse ve svém díle *Velké odmítnutí*, jenž mělo odmítnout západní koncepty, prohlásil, že kulturní revoluce může nastat, pokud se studenti, černoši, lidi na okraji společnosti, asociálové a země Třetího světa spojí proti bílým mužům a zaujmou tak místo původní proletářské revoluce (Raehn, str. 3).

Marcusova díla a také kritická teorie frankfurtské školy měly významný vliv na založení tzv. „Nové levice“ v šedesátých letech. Ta byla postavená na studentech stavějících se proti způsobu života tehdejší společnosti. Kritizovali zejména hodnoty, morálku, teror institucí a celkově boj proti tehdejšímu establishmentu, který Nová levice chápala jako

⁹ Lze se setkat i s názvem Institut pro sociální výzkum jakožto doslovný překlad z německého „Institut für Sozialforschung“. Javůrek, str. 8.

¹⁰ RAEHN, Raymond V. *The history roots of „Political Correctness“*. In: LIND, W.S., editor. Free Congress Foundation, 2004. Dostupné online: http://static.ow.ly/docs/Political%20Correctnes%20-%20A%20Short%20History%20of%20an%20Ideology_9Nd.pdf (cit. 20. 02. 2023).

establishment výkonový a konzumní, prostřednictvím kterého je spotřebitel manipulován. Podle Nové levice má dojít k nové senzibilitě ve společnosti a také k eticko-erotické revoltě. Nová levice se snažila reformovat ideje marxistické teorie, a i proto marxisté a komunisté kritizovali tento směr, stejně jako jej kritizovali kapitalisté. (Javůrek, str. 366-371).

Jelikož výše zmíněné kritiky kapitalismu se neorientovaly na ekonomickou složku kapitalismu, ale na oblast kultury, tak se dá hovořit o jisté antikultuře, která byla úrodnou půdou pro politickou korektnost (Browne, str. 61).

1.2.2. Začátky politické korektnosti na amerických univerzitách

Politická korektnost se pořádně objevila ve slovníčích a stala se součástí moderního myšlení v osmdesátých letech minulého století jako následek veřejných debat o stavu vysokých škol v USA. Jelikož téměř polovina Američanů se rozhodne studovat vysokou školu, tak měly tyto diskuze velký dopad. Počátkem byly obavy o úroveň vzdělání a vzdělávacího programu, následně se řešily problémy týkající se etnika, genderu, kultury, prostředí či práv zvířat (Hughes, str. 3).

Akademické instituce se proto rozhodly implementovat do svých sbírek zákonů paragrafy o studentském chování, konkrétně se jednalo o tzv. jazykový kodex.¹¹ Tento kodex měl penalizovat studenty a studentky, kteří užívají sexistický, homofobní a rasistický nenávistný jazyk za účelem urazit ostatní studenty. V devadesátých letech se konkrétně jednalo o Stanfordskou univerzitu, Michiganskou univerzitu nebo Wisconsinskou univerzitu. Kritici těchto kodexů se domnívali, že kodexy jsou v rozporu s prvním dodatkem Ústavy o svobodě slova. Obhájci zase argumentovali rozhodnutím Nejvyšší soudu, který již v roce 1942 ustanovil, že urážlivá slova mohou být penalizovaná, neboť představují evidentní hrozbu (Friedman, Narveson, str. 2–3).

Přes akademické obce se politická korektnost dostala do novinářských a televizních kruhů. Byl to právě tisk, který politickou korektnost šířil mezi masu lidí. V dekadě devadesátých let se politická korektnost spojovala se slovy jako jsou zlo, fašismus, totalitarismus, hon na čarodějnice, myšlenková policie nebo Velký Bratr, jakožto narážka na knihu George Orwella *1984* a eliminování ideově nebezpečného užití jazyka pro Stranu (Allan, Burridge, str. 93).

V novodobé historii se politická korektnost dostala mezi obyčejné lidi a jak je již napsáno, budí stále kontroverze. Ačkoliv kolotoč politické korektnosti roztočilo dění na

¹¹ Speech codes toto označuje v anglickém jazyce.

univerzitách v minulém století, podle Frye zůstává akademická půda stále bitevním polem politické korektnosti (Fry, str. 22).

1.3. Diskriminace

Pokud mluvíme o politické korektnosti, musíme se krátce rozepsat o diskriminaci, protože diskriminace a politická korektnost spolu úzce souvisí. Zatímco někteří mohou tvrdit, že politická korektnost brání svobodnému projevu a vyjadřování názorů, mnozí zastávají názor, že je důležitá pro vytvoření respektu a tolerance vůči všem skupinám lidí a pro ochranu menšin před diskriminací. Podle Browne je diskriminace jedním z impulsů, proč politická korektnost existuje (Browne, str. 105).

„Diskriminací se rozumí nerovné chování vůči jednotlivcům na základě jejich příslušnosti k určité sociální kategorii, případně zvýhodňování či znevýhodňování celé sociální kategorie. Tradičně má podobu odpirání přístupu ke vzdělání, k pracovním příležitostem, ke zdrojům, statusům atd. Může mít i podobu aktivní agrese (genocidy, lynčování, týrání, sexuální obtěžování, zneužívání atp.)“ (Hnilica, str. 18).

Diskriminace úzce souvisí s kategorizací nebo stereotypizací. Stereotyp je přesvědčení získané na základě nějaké zkušenosti – osobní či neosobní – a paměti, že jsou nějakým etnickým, genderovým, věkovým, profesním skupinám přisuzovány určité atributy. Tyto atributy mohou být pozitivní, neutrální i negativní. Negativní stereotypy, které se projevují ve výrazně negativních, iracionálních a emocionálních postojích k dané sociální skupině jsou pokládány za příčinu diskriminace a jsou označovány jako předsudky (Hnilica, str. 13–18).

Anthony Browne uvádí, že boj proti diskriminaci je jedním z pilířů politické korektnosti. Nicméně říká, že existuje i racionální diskriminace, jež se projevuje například tím, že muži platí menší částky na důchodové pojištění než ženy, protože se statisticky muži dožívají méně let, nebo například tím, že mladší muži platí vyšší pojistnou částku na svůj automobil než stejně staré ženy, protože jsou mladí muži statisticky vedeni jako nejrizikovější skupina řidičů. Na tyto formy diskriminace, jež jsou součástí běžného života, se však nenahlíží jako na druh diskriminace, neboť by to znamenalo zpochybnit pravidlo nulové tolerance všech forem diskriminace. Browne říká, že politická korektnost omezuje racionální a veřejnou diskuzi o diskriminaci (Browne, str. 105–111).

1.3.1. Pozitivní diskriminace neboli afirmativní akce

Afirmativní akce je výsledek a také pozůstatek debat o stavu veřejných škol v USA. Když se na konci minulého století řešil tzv. jazykový kodex, tak se představitelé univerzit

snažili i důstojnější reprezentaci menšin na těchto školách. Analyzování afirmativních akcí na vysokých školách v USA by vystačilo na samotnou práci, proto tento bod popíšu v krátkosti a ve spojení s politickou korektností.

Afirmativní akce je soubor opatření, jehož cílem je učinit pozitivní kroky, aby právě byla zvýšena reprezentace žen a minorit v různých oblastech trhu práce, vzdělávání a kultury, ze kterých původně byly vyloučeny. Na některých univerzitách v minulosti se tato afirmativní akce začala šířit jako podpora středoškolských Afroameričanů a Hispánců, aby měli větší šanci pro přijetí. V průběhu let tento plán převzala většina univerzit. V rámci afirmativní akce studenti minoritního etnika, genderu nebo sexuální orientace mohou získat více bodů v přijímacích testech/esejích nebo vyšší finanční příspěvek ke studiu. Ačkoliv je afirmativní akce stará přes 30 let, stále vyvolává vyhrčené debaty.¹²

Podle Anthonyho Browna je rasová diskriminace nepředstavitelná. „*Alespoň do chvíle, než se začne mluvit o speciálních vzdělávacích programech pro etnické menšiny nebo o přijímacích zkouškách na univerzitách v USA, při kterých jsou běloši – i ti chudí a sociálně znevýhodnění – otevřeně diskriminováni výhradně na základě barvy své pleti, protože automaticky dostávají méně bodů než černoši*“ (Browne, str.112).

Wilson naopak uvádí, že na amerických vysokých školách existují mnohem závažnější problémy, než je politická korektnost a afirmativní akce čímž jsou rasismus, sexismus, diskriminace a nevhodné chování studentů. Tvrdí, že mýtus pozitivní diskriminace utlačuje tato témata tím, že bílí mužští konzervativci se sami označí za utlačovanou minoritu. Místo řešení otázek na téma rovnost, svoboda, spravedlnost se v USA obviňují univerzity, že přijímají nekvalifikované ženy a minority na základě toho, že se u pár jedinců toto skutečně stalo a zgeneralizují celou věc. Podle Wilsona afirmativní akce není perfektní, ale také nežijeme v perfektním světě, ve kterém vše funguje jako v pohádce. Afirmativní akce se podle něj nesnaží zachovat status quo a chce minimálně snížit úroveň rasové nerovnosti a segregace (Wilson, str. 156–157).

Naproti tomu lidé vyhlašující všem formám diskriminace nulovou toleranci zároveň propagují afirmativní akci, což je podle Browna také diskriminace. Údajně se pro různé typy diskriminace používá dvojí metr. Domnívá se, že pokud je diskriminace uplatňována proti

¹² Stanford Encyclopedia of Philosophy. *Affirmative action*. Dostupné online: <https://plato.stanford.edu/entries/affirmative-action/> (cit. 21. 02. 2023).

mocným, tak je v pořádku, pokud má ovšem dopadnout na zranitelnější obyvatele, stává se nepřijatelnou (Browne, str. 111).

Jestliže mluvíme o pozitivní diskriminaci, tak hovoříme o zvýhodňování jednotlivců nebo celé sociální kategorie, proto Hnilica také do pozitivní diskriminace zahrnuje právě zmiňovanou afirmativní akci (Hnilica, str. 19). Wilson si toto nemyslí. Podle něj si nálepku pozitivní diskriminaci k afirmativní akci vymysleli bílí muži, aby mohli bojovat za svoje dominantní postavení ve společnosti (Wilson, str. 136).

Afirmativní akci zakázalo na území svých federativních republik v 9 amerických států. Včetně například států Kalifornie, Floridy, Michiganu nebo Oklahomy. Tyto státy argumentovaly, že afirmativní akce není účinná, férová a legální. Statistiky ukazují, že Afroameričani na vysokých školách s afirmativní akcí mají o 10procentních bodů větší šanci úspěšně školu dokončit než Afroameričani na vysokých školách bez afirmativní akce.¹³

Afirmativní akce tedy může zajistit, že dojde ke zvýšení počtu menšin na vysokých školách a může zde dojít k podpoře minoritních studentů za účelem úspěšného absolvování vysoké školy. Určitým způsobem je afirmativní akce symbolem politické korektnosti, jelikož se jedná o jednu z prvních integrovaných podmínek vysokoškolských škol pro menšiny. Odvrácená strana této afirmativní akce je v tom, že na ni může být nahlíženo jako na pozitivní diskriminaci a že menšiny se budou snažit aplikovat afirmativní akci na jiné pole působnosti. Částečně se tak může dít ve filmovém průmyslu, což je popsáno ve druhé části diplomové práce.

1.4. Multikulturalismus

Uznání důležitosti multikulturalismu a těch, kteří byli v minulosti považováni za „outsidery“, bylo jedním z hlavních impulzů, proč se politická korektnost dostala do veřejného diskurzu naší společnosti. V minulosti docházelo totiž ke kolonialismu a zotročení původních obyvatelstev a místních etnik, co mělo za následek vytvoření termínu etnocentrismu. Etnocentrismus je víra či názor, že kultura jednoho člověka je nadřazena kulturám jiným. Multikulturalismus a politická korektnost se staví na opačnou stranu barikády (Hughes, str. 116–118).

Multikulturalismus respektuje jiné kultury a věří, že odlišnost není méněcenná, ale že odlišnost naopak obohacuje naši společnost. Pokud se zavazujeme chránit různost, děláme tím

¹³ NAM, Jane. Affirmative action statistics in college admissions. In: Best Colleges. [cit. 23. 04. 2023]. Dostupné online: <https://www.bestcolleges.com/research/affirmative-action-statistics/>.

službu lidstvu. Ve vzájemné multikulturní inspiraci je dynamický vývoj společnosti. Pokud se společnost uzavře a nerespektuje jiné kultury, tak může stagnovat.

Charles Taylor tvrdí, že v multikulturní společnosti dochází k tzv. politice uznání, jejíž cíl je „*kladen ve zcela odlišných konstelacích, ve jménu menšin či ‚podřízených‘ skupin, v rámci různých forem feminismu a ve spojení s tím, co se dnes označuje jako politika multikulturalismu.*“ (Taylor, str. 41).

Politika uznání je vztyčena na základech politiky univerzalizmu, jež říká, že důstojnost náleží všem občanům stejně a je třeba zabránit rozdělování společnosti na lidi „první“ a „druhé kategorie“. Druhým aspektem moderního multikulturalismu je politika difference, podle níž má každý člověk svoji jedinečnost a měl by být podle ní uznáván. Obě politiky kritizují jakoukoliv formu diskriminace. V současnosti podle Taylora mohou být opatření ve prospěch zlepšení důstojnosti menšin přínosná, avšak praxe těchto politik byla odůvodněna systematickou diskriminací v minulosti a nyní zvýhodňuje dříve znevýhodněné skupiny, čímž dochází k opačné diskriminaci (Taylor, str. 54–56).

Politika uznání je podle Sartoriho pouze novou nálepkou pro afirmativní akci, která je koncipována jako kompenzující a opravná politika s cílem vytvořit rovné příležitosti pro všechny. Sartori nahlíží na rozdíly v tom, že afirmativní akce je obrácená diskriminace, nicméně politika uznání není formou diskriminace, protože jejím cílem je dosáhnout diferenciace. „*Přesto je nepopíratelné, že v obou případech se uvádí v chod zvrácená řetězová reakce: buď se diskriminováni dožadují stejných výhod, jež byly poskytnuty někomu jinému, anebo se identity podporované diskriminací dožadují stále větších privilegií na úkor identit nepodporovaných*“ (Sartori, str. 56). Domnívá se, že diskriminaci produkují znevýhodněné skupiny, které se dožadují nápravných opatření. Ve skutečnosti totiž tyto skupiny reagují nepřiměřeně, když k žádným opatřením nedojde, a tak začnou hlásat svoji nadřazenost pomocí *zvrácené zpětné akce* (tzv. *backlashes*)¹⁴, čímž podněcují a stupňují konfliktnost ve společnosti (Sartori, str. 56).

Podobnost multikulturalismu a jeho politiky uznání, jak jej chápe Taylor, a afirmativní akce tkví v tom, že menšinám jsou kompenzována nápravná opatření, aby byly vytvořené rovné

¹⁴ Termín *backlash/-es* se poměrně špatně překládá. Sám bych jej přeložil jako „značná negativní zpětná reakce“, jež se projevuje silným nesouhlasem mezi obyvatelstvem. „Zvrácená zpětná akce“, jak ji uvádí Sartori, je dle mého až moc negativně citově zbarvena.

podmínky. Oboje může poté vést k tomu, že politicky korektní lidé budou skutečně vymáhat svoje nároky a budou požadovat určité kompenzace.

1.5. Gender

Gender je důležitým aspektem politické korektnosti, protože může být spojován s diskriminací nebo urážlivými výroky, čemuž se politická korektnost snaží zabránit. Význam genderu pro politickou korektnost je širší i vzhledem k vyhledávání inkluzivnosti a rovnoprávnosti.

Pokud mluvíme o biologickém pohlaví, tak odnepaměti známe pohlaví mužské a ženské. Mluvíme-li ovšem o genderu, tak především mluvíme o rodu jakožto sociálním konstrukt. Biologické pohlaví závisí na genetických, reprodukčních a hormonálních specifikacích získaných od rodičů, gender ovšem je záležitostí kulturně novější a závisí zde, jak se každý člověk identifikuje. Bylo by proto naivní předpokládat, že v antickém Římě se někdo identifikoval nějak jinak než jeho biologické určení. Stručně řečeno pohlaví je určeno na základě externích charakteristik po porodu, gender je určen člověkem samotným (Colebrook, str. 9–16).

K biologickým pohlavím se v některých částech světa zahrnuje tzv. intersex nebo někdy psaná jako intersexualita, což znamená pohlaví, které sdílí společnou anatomii a/nebo genetiku muže a ženy. Možností, jak se novorozenci rodí s „nakombinovanými“ částmi mužského a ženského těla, je nekonečně mnoho. Později inklinují k tomu, že se identifikují jen jako jedno pohlaví nebo gender.¹⁵

Co se týče genderu, tak není přesně určeno, kolik genderů na světě existuje. Kritikové ostatních genderů než těch biologických (mimo intersex), namítají, že tu jsou stejně jenom dva; mužský a ženský. Napříč zdroji se však můžeme setkat se třemi základními gendery, což jsou mužský, ženský a nebinární. Nebinární člověk se neidentifikuje ani jako muž, ani jako žena.¹⁶ Rozdělení genderů a přesný počet se skutečně různí a je těžké je identifikovat. Například existuje i tzv. genderová fluidita (gender fluid), jež představuje, že gender se během života člověka může měnit.

¹⁵ HOOKER, Riley. 7 genders, 7 typographies: Hacking the Binary. In: *Walker Art Center*. [cit. 18. 02. 2023]. Dostupné online: <https://walkerart.org/magazine/7-genders-7-typographies-hacking-the-binary>.

¹⁶ WAMSLEY, Laurel. A guide to gender identity terms. In: *NPR*. [cit. 18. 02. 2023]. Dostupné online: <https://www.npr.org/2021/06/02/996319297/gender-identity-pronouns-expression-guide-lgbtq#:~:text=Gender%20is%20often%20categorized%20as,not%20outwardly%20visible%20to%20others>.

Další uváděnou kategorií jsou transgender lidé, kteří mohou nesouznít se svým biologickým pohlavím a začít se chovat, oblékat, a především identifikovat se jako pohlaví/gender jiný, než je jim určen při porodu. U transgender lidí dochází v jejich životě k hormonální léčbě či i chirurgické operaci, aby i jejich zevnějšek odrážel jejich vnitřní identifikaci. Transmuž je proto žena, která splňuje výše zmíněné a cítí se jako muž. Oproti tomu předpona „cis“, jež se dává před konkrétní gender, označuje gendery, které nacházejí shodu se svým biologickým pohlavím určené při narození. Tedy cisžena (ciswoman) je žena, které bylo toto pohlaví určené při narození a se svým pohlavím souzní.¹⁷

Důvod, proč toto zmiňuji a rozepisuji v kontextu politické korektnosti je, že při referování o nějakém člověku, musíme používat zájmena. Kromě vlastního jména nás identifikují i zájmena. Pro cisgender lidi je jednodušší říct svá zájmena, protože jsou obecně známá a akceptována. Pro ostatní to může být těžší a vzniká i jistá bariéra v komunikaci, která může tyto lidi tížit, když je o nich referováno jinými zájmeny. Nejběžnější kombinace osobních a přivlastňovacích zájmen je on/jeho, ona/její. Přesto můžeme narazit na zájmena jako oni/jejich i když referují pouze o jednom člověku a ví se *jejich* gender.^{18 19}

Zveřejnění svých zájmen, které člověk používá lze nastavit i na sociálních sítích v záhlavích profilů. Podle Giny Battye, LGBT+ konzultantky, se tímto normalizuje diskuze ohledně genderu a dáváte najevo, že vám záleží na jednotlivcích. Podle Kirrin Medcalf, nemůžete zjistit zájmena lidí jen tím, že se na ně kouknete. I z tohoto důvodu přidání svých zájmen na sociálních sítích nebo jen jejich připsání u jména v emailu má důležitou roli pro LGBT+ komunitu, dodává jim to odvalu a dáváte jim najevo, že je podporujete. Oslovování

¹⁷ WAMSLEY, Laurel. A guide to gender identity terms. In: *NPR*. [cit. 18. 02. 2023]. Dostupné online: <https://www.npr.org/2021/06/02/996319297/gender-identity-pronouns-expression-guide-lgbtq#:~:text=Gender%20is%20often%20categorized%20as,not%20outwardly%20visible%20to%20others>. Ontario Human Rights Commission. Gender identity and gender expression. In: Ontario Human Rights Commission. [cit. 18. 02. 2023]. <https://www.ohrc.on.ca/en/policy-preventing-discrimination-because-gender-identity-and-gender-expression/3-gender-identity-and-gender-expression>

HOOKER, Riley. 7 genders, 7 typographies: Hacking the Binary. In: *Walker Art Center*. [cit. 18. 02. 2023]. Dostupné online: <https://walkerart.org/magazine/7-genders-7-typographies-hacking-the-binary>.

¹⁸ V anglickém jazyce se běžně používá zájmena they/them/their ve větách, pokud referují o nějakém jednom člověku, ale neví se o jaký gender se jedná, nebo zahrnuje všechny. Například věta “Who broke any part of their body in the summer?” v překladu “Kdo si zlomil nějakou část svého těla v létě?” V českém jazyce se toto dá říci i bez použití určité gramatické osoby.

¹⁹ WAMSLEY, Laurel. A guide to gender identity terms. In: *NPR*. [cit. 18. 02. 2023]. Dostupné online: <https://www.npr.org/2021/06/02/996319297/gender-identity-pronouns-expression-guide-lgbtq#:~:text=Gender%20is%20often%20categorized%20as,not%20outwardly%20visible%20to%20others>.

špatným genderem²⁰ a zájmenem má opačný efekt.²¹ Politicky korektní proto je dávat svá zájmena najevo, ptát se druhých na jejich zájmena a správně je používat. Oblast genderu a sexuální orientace spadá do sféry politické korektnosti například i podle Hughese.²²

1.6. Jazyk součástí politické agendy

Jazyk spadá jak do kulturní složky našich životů, tak slouží jako kód, abychom rozuměli jednotlivým výrazovým dorozumívacím prostředkům. Lidé komunikují ať už verbálně či neverbálně, hlavně za účelem přenosu informací. Pokud je ovšem jazykový kód ovládnut, tak je ovládnut i proces komunikace, což může hrát i klíčovou roli ve vymáhání ideologie.²³ Již podle Platóna je nejdokonalejší propaganda taková, když její násilná složka není viditelná, ale i tak v systému je přítomná²⁴, což může být právě jazyk.

Je-li tento prostředek myšlení a dorozumívání ovládnut, stává se podle Váni lidská mysl náchylnou k manipulaci. Totalitární režimy užívají jazyka k vytváření jednotné masové společnosti, která je snáze ovladatelná než uskupení jednotlivců. Proto v totalitárních režimech často dochází k cenzuře, jazykovým regulacím, transformování jazyka a jeho zneužívání pro potřeby politického řízení. Totalitární režimy také nezřídka vytvářejí jazyk nový, ale spíše vytvářejí nové významy. Je-li však vytvořen význam nový, mění se i komplexní systém myšlení. Může tak docházet k potlačování individuálního vědomí a jeho nahrazování vědomím kolektivním (Váňa, str. 5–6).

Na rozdíl od totalitárních režimů, které legitimizují své jednání prostřednictvím ideologie, v liberálně-demokratických společnostech se jednání legitimizuje prostřednictvím ovládnutí diskurzu. O něco podobného se snaží podle něj i politická korektnost, protože odstraňuje slova, které považuje za urážlivá pro některou skupinu lidí.²⁵

Z tohoto důvodu byla některými lidmi politická korektnost označena jako marxismus, protože i ten vedl ke ztrátě svobody slova, zvracení tradičního společenského řádu, kontrole myšlení, a nakonec ustavení totalitárního režimu. Nicméně Váňa dodává, že rovnost a snaha

²⁰ V anglickém jazyce se jedná o termín *misgender*.

²¹ RICHARDS, Evelyn. Why do people share their pronouns on social media and signatures and should I do it? In: *Metro*. [cit. 24. 03. 2023]. Dostupné online: <https://metro.co.uk/2021/06/18/why-do-people-share-their-pronouns-on-social-media-and-should-i-14760853/>.

²² Srov. HUGHES, Geoffrey. *A history of semantics and culture*. 1. vyd. Wiley-Blackwell, 2010. str. 178–190.

²³ Srov. ŘÍCHOVÁ, Blanka. Politický systém. In: Cabada, L., Kubát, M. a kolektiv. *Úvod do studia politické vědy*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, str. 182–183.

²⁴ Srov. PIEPER, Josef. *Abuse of Language, Abuse of Power*, str. 31.

²⁵ Srov. MILLER, John. The Cold War and the Rise of Political Correctness. *Psychotherapy and Politics International*. [online]. 2009, vol. 7, is. 7. Dostupné online: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/ppi.180>.

narovnání práv a povinností ve společnosti je základním kamenem liberální demokracie. Dále říká, že jazyk neutrální nikdy nebyl, protože vždy odrážel situaci v politickém a společenském prostředí, a proto lze i politickou korektnost alternativně považovat za pouhou aktualizaci potenciálu jazyka jako nástroje k narovnání práv v liberálních společnostech (Váňa, str. 138–146).

1.6.1. Jak politická korektnost ovlivňuje anglický jazyk

Politicky korektní jazyk je vybírání a zvolení slov, jež jsou empatická, spravedlivá a férová. Společnost totiž žije ve světě, jenž posiluje inkluzi minorit a individualit, a užití politicky korektních slov toto podporuje. Slova, jež jsou „staromódní“ či diskriminační, mohou vést k exkluzi těchto osob ze společnosti.²⁶

Na politickou korektnost může být nahlíženo jako na zaváděcí systém nových termínů a redefinici již zavedených slov. Hughes uvádí, že ze slov, která byla užívána v nespisovné angličtině, ale byla běžná, se stala slova tabuizovaná. Například ze slov *deaf*, *cripple* nebo *hooker*.²⁷ se stalo Politicky korektním ekvivalentem těchto slov se staly *hearing impaired*, *differently abled* a *sex worker*²⁸ (Hughes, str. 97).

Nejznámější slovo, které je s politickou korektností spojováno, je slovo *negr*. Anglický ekvivalent pro toto označení je *nigger*. Podle oxfordského slovníku se jedná se o jedno z nejkontroverznějších slov v anglickém jazyce. Zároveň je považováno za ofenzivní nebo tabuizované slovo skoro ve všech kontextech. *Nigger* naráží na lidi tmavé pleti, kteří mají kořeny v subsaharské Africe. Jedná se o slovo, které vyšlo z označení *negro*, které odkazovalo na to samé. Pokud se odkazuje na toto slovo, je lepší použít eufemismus *N-word*.²⁹

Historicky slovo *negr* odráží nenávisť proti černošům jakožto formu institucionalizovaného rasismu. Žádná jiná americká minorita nebyla terčem zesměšňování jako právě ona černošská. Jedná se o slovo, které dezinterpretuje lidi na základě fyzické podoby a dává jim negativní kulturní a behaviorální stereotypy. Jedná se o nejvíc expresivní formu

²⁶ Ehlion Team. What is politically correct language? Definition, history, pros & cons incl. list of politically correct terms for download. In: *Ehlion*. [cit 27. 02. 2023]. Dostupné online: <https://ehlion.com/magazine/politically-correct-language/>.

²⁷ Do češtiny explicitně přeloženo jako „hluchý, mrzák a kurva“.

²⁸ Do politicky korektní češtiny přeloženo jako „hluchoněmý, rozdílně tělesně schopně a sexuální pracovnice“.

²⁹ Oxford English Dictionary. *Nigger*, n. and adj. In: *Oxford English Dictionary*. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné online: <https://www.oed.com/viewdictionaryentry/Entry/126934>.

bílého rasismu a nadřazenosti bílé rasy, proto jeho užití řadíme taky mezi sociální, ekonomickou a politickou formu diskriminace.³⁰

Výsledek výzkumu o používání nadávek a postoji lidí k nim prokázal, že více než polovina respondentů uvedla, že slovo *negr* by se nikdy nemělo objevit v televizním či rozhlasovém vysílání, a to ani ve večerní hodinách (Allan, Burrige, str. 108). Nicméně je to slovo, které se frekventovaně objevuje v populární kultuře a v hip-hopu, a proto nelze predikovat, jestli toto slovo vymizí, či se naopak bude používat více.³¹

Trochu odlišné slovo *nigga* se používá v anglickém jazyce mezi Afroameričany samotnými jakožto forma identifikace a solidarity černých lidí. *Nigger* je oproti tomu velice hanlivý a použití tohoto slova jedinci mimo Afroamerickou komunitu či komunitu černochů může mít nežádoucí důsledky (Allan, Burrige, str. 84).

Zajímavá je ale také historie slova *barevný* (v anglickém jazyce *coloured*), které označovalo lidi s barvou kůže jinou než „bílou“. Historie tohoto slova se datuje až do roku 1611 a měla sloužit jako alternativa slova *negr*. Později se ujalo spojení *člověk jiné barvy kůže* (v angličtině *a man of colour* či *people of colour*). Na začátku nového tisíciletí se však změnila konotace slova *barevný* a označení někoho za barevného už bylo považováno jako projev anachronismu. Z *negra* přes barevného, člověka jiné barvy kůže, černého až k Afroameričanovi (Hughes, str. 132–133).³²

Projev nesnášenlivého nebo urážlivého jazyka může mít slovo *retard*. V roce 1961 byl ustanoven lékařský termín mentální retardace pro všechny lidi s intelektuální odchylkou. V roce 2010 bývalý prezident Barack Obama podepsal zákon, jenž změnil pojmenování mentální retardace na intelektuální nezpůsobilost.³³ Od té doby, co se slovo *retard* objevilo ve slovnících, se stalo nadávkou napříč všemi jazyky a stále zůstává používanou na sociálních

³⁰ African American Registry. Nigger (the word), a story. In: *African American Registry*. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné online: <https://aaregistry.org/story/nigger-the-word-a-brief-history/>.

³¹ BLEIFUSS, Joel. A politically correct lexicon. In: *In These Times*. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné online: <https://inthesetimes.com/article/a-politically-correct-lexicon>.

³² V anglickém jazyce se můžeme setkat s verzí *Afro-American* a *African American*. Složenina *Afro-American* je méně politicky korektní. Údajně je to tím, že spojovník může dodávat konotaci, že *American* je v tomto vztahu důležitější. Na druhou stranu v jistém kontextu *African American* může být zavádějící, jelikož *African* je přídavné jméno a *American* může být podstatné i přídavné jméno, zatímco ve slově *Afro-American* je celá složenina podstatné jméno. Srov. BRIANS, Paul. African American. In: *Washington State University*. Dostupné online: <https://brians.wsu.edu/2016/05/16/african-american/> a *Hyphenated American*. Dostupné online: https://en.wikipedia.org/wiki/Hyphenated_American.

³³ Přesněji se jedná o intellectual disability – disability se může přeložit různými způsoby jako invalidita, nezpůsobilost nebo handicap.

sítích, ačkoliv se jedná o nenávistný jazyk, který zraňuje. Při referování o tomto slovu, aniž by se používalo celé znění, se používá *R-word* nebo *R-slur*, podobně jako tomu je u *N-word*.³⁴

Politicky nekorektní termín se v závislosti na svoje historické konotace stal i *faggot* (či v českém jazyce *buzerant*). Původně *faggot* označoval svazek dříví. V 16. století ve spojení s veřejnými popravami a upalování heretiků v Británii se vžilo sousloví *fire and faggot*. Upálení člověka zaživa měl být totiž trest vykonávaný na homosexuálech ve středověku³⁵, i když častější bylo oběšení. Na konci 18. století se objevovalo slovo *fag* označující dorostence, který vykonává jisté povinnosti pro staršího, a to včetně sexuálních praktik. Ve 20. století se v americkém slangu oba termíny staly nálepkou pro homosexuální muže.³⁶ Z těchto důvodů se *faggot* považuje za zraňující a diskriminační slovo a je nahrazeno slovem *F-word* nebo *F-slur*. Podobně jako u slova *nigga* platí, že homosexuálové tuto nadávku používat mohou, jelikož se týká jich samotných, ostatní však by se měli tohoto slova vyvarovat, aby nezněli diskriminačně a nenávistně.³⁷

Dalšími termíny, jež byly cílem agendy politické korektnosti, byli například *Eskymáci*, neboť toto označení obyvatelů Arktidy vnímají sami jako velice ofenzivně a bylo nahrazeno slovem *Inuité*. Místo indiánů se říká původní Američané.³⁸ *Partner* jako označení na místo *přítel* či *přítelkyně*.³⁹ *Vizuálně handicapovaný* pro jakoukoliv formu sleposti nebo nemoc špatného rozpoznávání barev⁴⁰ (Blythman, str. 286–310).

Politická korektnost reflektuje sociální a kulturní změny, a proto nemění jen eufemistické výrazy, ale především je zaměřuje za správné a lépe vystihující. Žena může předsedat firemním meetingům, stejně tak jako jim může předsedat muž. Ale jelikož ve společnosti existují i jiné gendery, proto se místo *předsedy* nebo *předsedkyně* říká *předsedající*⁴¹ (Allan, Burridge, str. 96).

³⁴ Special Olympics. Why the R-word is the R-slur. In: *Special Olympics*. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné online: <https://www.specialolympics.org/stories/impact/why-the-r-word-is-the-r-slur>.

³⁵ Sama etymologie si není jista, zdali *faggot* doopravdy pochází z upalování homosexuálů ve středověku, jelikož se jedná o tzv. legendu z tohoto období, ale prozatím se k této verzi uchyluje jako zatím k té nejvíc pravděpodobné. Srov. Etymonline. *Faggot*. In: *Etymonline*. Dostupné online: <https://www.etymonline.com/word/faggot>.

³⁶ Etymonline. *Faggot*. In: *Etymonline*. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné online: <https://www.etymonline.com/word/faggot>.

³⁷ JOTANOVIC, Dejan. Why straight people shouldn't throw around the F-word. In: *Burnett Foundation*. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné online: <https://www.burnettfoundation.org.nz/articles/culture/why-straight-people-shouldnt-throw-around-the-f-word/> (cit. 28. 02. 2023).

³⁸ V anglickém jazyce „Native American“ místo „Indian“.

³⁹ V anglickém jazyce „partner“ místo „boyfriend“ či „girlfriend“.

⁴⁰ V anglickém jazyce jako „visually challenged“.

⁴¹ V anglickém jazyce chairman = předseda, chairwoman = předsedkyně, a chairperson = předsedající.

Přikládám tabulku dalších anglických slov, které jsou ovlivněné politickou korektností a genderem.:

Politicky korektní alternativy anglicky	Český překlad politicky korektních alternativ	Anglická slova, která se již nepoužívají	Český překlad slov, které se již nepoužívají
businessperson	podnikající	businessman, businesswoman	Podnikatel, podnikatelka
fairness	čestnost	sportsmanship	čestné sportovní chování
flight attendant	letový účastník	steward, stewardess	stevard, letuška
gender reassignment	genderové přiřazení	sex change	změna pohlaví
humanity	lidstvo, lidskost	mankind	lidstvo, lidskost
overweight	nadváha, nadměrná hmotnost	fat	tlustý
person with a disability	handicapovaný člověk	cripple	kripl

Tabulka č. 1: List of politically incorrect words and their correct alternatives. (Ehllion.com). Tabulka zkrácená.

Na základě této tabulky můžeme vidět, že pokud je ve slově bylo obsaženo „man“ jakožto muž, tak se změnila tvorba slov na „person“, aby skutečně byli všichni lidé zahrnuti (jako tomu je například u *businessperson*), nebo se nahradilo slovem jiným (*humanity* například⁴²).

1.6.2. Jak politická korektnost ovlivňuje český jazyk

Politická korektnost neovlivňuje pouze anglický jazyk, ale také jazyk český. Ovlivňuje jej zejména jakým slovům se mají lidé vyvarovat, neboť jsou pejorativní, urážlivé, nebo zesměšňující vůči nějaké minoritě. Pravděpodobněji nejznámějším příkladem je slovo *cikán* či *cigán* jakožto označení člověka zastupujícího romskou menšinu. Toto slovo bylo nahrazeno označením *Rom*, které je méně pejorativní. Samotné slovo *Rom* je pojmenování etnické skupiny, které si zvolili Romové sami, zatímco u slova *cikán* se jedná o pojmenování etnika zvenčí čili od lidí, kteří se neztotožňují s daným etnikem (Kráčmarová, str. 11). Kráčmarová říká, že „*upřednostňování etnonyma Rom oproti etnonymu Cikán pramení z přesvědčení o negativních konotacích slova cikán. Tendence odstraňovat některá tradiční*

⁴² Ačkoliv slovo „human“ obsahuje slovo „man“ tak toto slovo odkazuje na člověka bez rozdílu pohlaví či genderu. Je však otázkou, zda ani slovo human nebo humanity nebude objektem inference politické korektnosti v budoucnu, protože obsahuje slovo „man“.

pojmenování, jež jsou svázána s nepříznivými konotacemi a stereotypy, a nahrazovat je pojmenováními eufemističtějšími (...) souvisí se snahou o politickou korektnost jazyka, která se rozšířila z USA po druhé světové válce“ (ibidem, str. 12). V roce 1989 se tak Romská občanská iniciativa postarala o deklarování názvu „Rom“ jako oficiálního označení českého romského etnika (ibidem, str. 12).

Lingvista Karel Oliva uvádí, že jazyk skutečně odráží společenské postoje a její historii, a proto by muselo dojít k nějaké obrovské represi určité části obyvatel, aby se tomu přizpůsobil i jazyk. Za příklad dal slovo *Žid*, které se zproblematizovalo s nástupem nacismu. Čeština zatím nepodléhá politické korektnosti do takové míry jako anglický jazyk. Zavádění genderově neutrálních slov podle něho není aktuální a nastolení rovnoprávnosti skrz jazyk je naivní představa.⁴³

I přesto, co lingvista Oliva říká, se můžeme setkat s určitými projevy zásahu politické korektnosti do českého jazyka, aby právě nezraňoval, ani nezvýhodňoval jednu část populace. Zpravidla se jedná o slova, jež jsou rodem maskulinní, i když odkazují i na ženskou část populace – tzv. generická maskulina podstatných jmen. Například se jedná o slovo *učitel*, které by mělo být nahrazeno právě genderově neutrálním slovem *vyučující*. Právě genderově neutrální slova mají za cíl zrovnoprávnit přístup k ženám a jiným genderům. Je prokázáno, že veřejnost si spojí při užití generického maskulina název s pohlavím mužským častěji než s ženským. I kvůli tomu je doporučováno používat ženský gramatický gender u slov jako jsou *doktorka*, *politčka*, *právnička*, *řidička* apod (Smetáčková, Vlková, str. 53–58). Dalším příkladem může být zahrnutí obou, jak mužského, tak ženského rodu do jednoho slova. Můžeme se tak setkat s napsaným slovem *student/ka*, což není nic neobvyklého⁴⁴, nebo například s textem *protagonistů*ek*.⁴⁵

V českém jazyce se v minulém čase při shodě přísudku s podmětem množného čísla píše na konci přísudku slova buď *-i*, *-y*, nebo *-a* v závislosti na tom, jaký rod je původcem děje – například *muži pili*, *ženy pily*, *děvčata pila*. Aby lidi, kteří si nejsou jisti svojí genderovou identitou, mohli využívat i slovesa v tomto případě, tak se může objevit i forma s koncovkou -

⁴³ OLIVA, Karel. Tím, že o něčem zakážeme mluvit, nevyřešíme problém, kritizuje jazykovědec Oliva. In: ČIHÁK, Ondřej, TACHECÍ, Barbora. Praha: iRozhlas. [cit. 07. 02. 2023]. Dostupné online: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/jazyk-spolecnost-problem-jazykovedec-osobnost-plus_2008231229_aur.

⁴⁴ Zahrnutí druhého genderu za lomítkem je už několik let běžná praxe například v Německu.

⁴⁵ Srov. Ji.hlava. Šťastně až na věky. In: *Ji.hlava*. [cit. 07. 02. 2023] Dostupné online: <https://www.ji-hlava.cz/filmy/stastne-az-na-veky>.

x na konci slovesa. V tomto případě by nebinární lidé psali „*Pilx jsme vodu*.“⁴⁶ Takováto forma se začíná objevovat i v novinářském prostředí, například na internetovém zpravodajském portálu pro mladé Refresher. Ti v rozhovorech s nebinárními lidmi uveřejňují takovouto formu.⁴⁷

Na twitterovém příspěvku se objevil názor, že pro nebinární lidi by se mohlo zavést tzv. střední íčko. Autor uvádí toto: „*Máme měkké I, máme tvrdé Y, použijeme střední Ī a o binárních lidech mluvíme v množném s tímhle Īčkem. Příklad: ,Večer jsme šli ven a když se na mě Jamie podívali, hned jsem věděla, že jim líbím. Později mě oslovili s nabídkou si zatancovat.*“⁴⁸ Podobné návrhy budou pravděpodobně předmětem diskuze lingvistů v budoucích letech, aby se jazyk český sjednotil i pro jiné gendery, v tomto případě nebinárních, aby nebyl urážlivý a byl politicky korektní pro jednotlivé gendery.

Politicky korektní jazyk se nemusí týkat etnických nebo genderových minorit, ale také skupinou lidí, kteří jsou různým stupněm a různou diagnózou handicapovaní. Z tohoto důvodu bývalá zástupkyně ombudsmána Monika Šimůnková vydala slovník doporučovaných slov, kterým cílila především na média, protože právě média podle Šimůnkové mají nezastupitelnou roli v kultivaci společnosti, neboť výrazně ovlivňují a chování lidí.⁴⁹ V tabulce, kterou vydala společně s doporučením 27. května 2020, odůvodňuje vydání tohoto doporučení tím, že samotným lidem s postižením jsou některé termíny vnímány jako urážlivé.^{50 51} Tabulku s doporučenými je přiložena níže.

⁴⁶ Srov. konverzaci na sociální síti Twitter: <https://twitter.com/snupreza/status/1623992142140960768>.

⁴⁷ Srov. ŠLECHTA, Radim. Kateř Tureček: Nebinarita mi odpověděla na mnoho otázek. Můj vztah k filmu se změnil. In: *Refresher*. [cit. 20. 3. 2023]. Dostupné online: <https://refresher.cz/125111-Kater-Turecek-Nebinarita-mi-odpovedela-na-mnoho-otazek-Muj-vztah-k-filmu-se-zmenil> a PATOČKOVÁ, Tereza. Nebinární Bella Ramsey o roli Ellie v *The Last of Us*: Na komentářích jsem měl závislost. In: *Refresher*. [cit. 20. 3. 2023]. Dostupné online: <https://refresher.cz/132909-Nebinari-Bella-Ramsey-o-rolie-Ellie-v-The-Last-of-Us-Na-hate-komentarich-jsem-melx-zavislost>.

⁴⁸ Twitterová stránka „Tomáš Guth Jarkovský“. [cit. 20. 03. 2023]. Dostupné online: <https://twitter.com/TGuthJarkovsky/status/1637488433454014464>.

⁴⁹ Kancelář veřejného ochránce práv. S lidmi s postižením je třeba komunikovat jako s rovnocennými partnery. In: *Kancelář veřejného ochránce práv*. [cit. 11. 02. 2023]. Dostupné online: <https://www.ochrance.cz/aktualne/s-lidmi-s-postizenim-je-treba-komunikovat-jako-s-rovnocennymi-partnery/>.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ V dokumentu jsou však i upozornění, že všichni lidé s postižením nemusí vnímat některé termíny závadně, proto doporučuje posuzovat situaci individuálně, jaký slovník v komunikaci zvolit.

Zde je několik příkladů:

NEVHODNÉ:	VHODNÉ:
postížený člověk	člověk s postižením
invalida	člověk s postižením
vozičkář	člověk pohybující se na vozíku
mentálně retardovaný	člověk s mentálním postižením
slepý, slepec	člověk, který je nevidomý, nebo člověk se zrakovým postižením
slepecká hůl	bílá hůl
slepecký pes	vodící pes
slepecké písmo	Braillovo písmo
hluchý, hluchoněmý	člověk, který je neslyšící, nebo člověk se sluchovým postižením
znaková řeč	znakový jazyk
čtení ze rtů	odezírání
blázen, šílený, slabomyslný	člověk s psychosociálním postižením, nebo člověk s duševním onemocněním
autista	člověk s autismem, nebo člověk s poruchou autistického spektra
Trpí postižením.	Má postižení.
Je upoután/připoután na vozík.	Pohybuje se na vozíku.

Obrázek č. 2: Jak psát a mluvit o lidech s postižením (Ochrance.cz)

2. Politická korektnost v USA

Podle novinářky Michelle Goldberg v současné době politická korektnost zahrnuje velkou škálu věcí a zároveň výzev (Goldberg, str. 113). A je to skutečně pravda. Kam až sahá politická korektnost, jak ovlivňuje politiku, veřejný diskurz, ale i co ovlivňuje samotnou politickou korektnost je skutečně velká škála na rozbor. V této kapitole se proto zaměřím na to, jak politická korektnost ovlivnila společenské dění v USA za posledních 10 let. Popíšu, jaký význam politická korektnost má, jaké má důsledky a popíšu současné trendy, které na politickou korektnost navazují. Na konkrétních případech zde rozeberu, jaké důsledky může mít nekorektní chování.

2.1. Black Lives Matter

Nejdominantnějším sociálním hnutím pro zlepšení životů Afroameričanů v posledních letech bylo hnutí Black Lives Matter (neboli „Na černých životech záleží“). Toto hnutí se

vynořilo a masivně rozšířilo v roce 2020 po zabití Afroameričana George Floyda bílým policistou (Blythman, str. 89).

George Floyd měl údajně v obchodě zaplatit padělanou bankovkou a kvůli tomu vedoucí obchodu zavolal policii. Po příjezdu policie vytáhla na Floyda zbraň a policejní pouta. Floyd spolupracoval s policisty a neodporoval policistům až do chvíle, kdy odmítal nastoupit do policejního vozu kvůli tomu, že byl údajně klaustrofobik. Policisté po viditelném odporu položili Floyda na zem a jeden z policistů mu za přihlížení dalších dvou policistů zaklekl na krk až ho udusil a zabil. Policejní zákrok, zakleknutí, a i nářek George Floyda, že nemůže dýchat, bylo zaznamenané na videu, které se poté začalo šířit na sociálních sítích.⁵²

Toto zabití odstartovalo masové protesty v USA, které se rozšířily i do zahraničí, zejména do Spojeného království. Protesty byly reakcí na skrytou diskriminaci Afroameričanů v USA a zabití George Floyda bylo poslední důkazem, že bílí Američané jsou rasisti a imperialističtí utlačovatelé, jak tomu bylo již v minulosti (Blythman, str. 89–93).

Během protestů se dožadovalo, aby bílí lidé se přihlásili k tomuto hnutí, přijali opatření, které zabrání diskriminaci a násilí na lidech černé pleti, zařídí správnou reprezentaci černochoů ve vysokých pozicích. Zároveň docházelo k strhávání soch historických figur, které byly nějakým způsobem spjatý s otroctvím, podporou otroctví a imperialismem a v některých případech byly nahrazovány sochami postav, jež reprezentují minulost černochoů (Blythman, str. 94–95).

Kamler uvádí svoji osobní zkušenost, jak lidé, kteří již byli proti politické korektnosti, po vypuknutí hnutí Black Lives Matter začali věřit, že politická korektnost se upřednostňuje z právního hlediska minorit na úkor většiny, a to z důvodu, že na všech životech záleží, nejen na černošských. Kamler se domnívá, že rasisté naskočili na vlnu kritiky hnutí Black Lives Matter a varování před pozitivní diskriminací, která je součástí politické korektnosti (Kamler, str. 251–252).

Odpůrci tohoto hnutí si podle Kamlera však neuvědomují, že černoši žijí ve společnosti, v níž je dominantní bělošská kultura, v níž jsou vykreslováni jako kriminálníci a v níž čelí systematickému násilí a institucionálnímu rasismu. A ačkoliv Black Lives Matter je reakcí na rasově motivované zabití Afroameričana, pozornosti by si více zasloužilo ono skryté rasistické násilí a problémy, které jsou na Afroameričany uvaleny. Jako jsou například chudoba,

⁵² History.com. *George Floyd is killed by a police officer, igniting historic protests*. In: *History.com*. [cit. 11. 05. 2023]. Dostupné online: <https://www.history.com/this-day-in-history/george-floyd-killed-by-police-officer>.

nezaměstnanost, diskriminační soudní systém a problémy zdravotní, bezdomovectví a kriminalitou (Kamler, str. 254–255).

Jinou perspektivu nabízí Blythman, který se domnívá, že kritici vnímají Black Lives Matter jako součást multikulturalismu, jež může zapříčinit etnické a demografické změny, destabilizaci Západu a utlačování bílé populace. Tato domněnka je napadána politicky korektními lidmi, kteří ji označují za rasistickou a nereálnou (Blythman, str. 100–101).

Debata Black Lives Matter a politické korektnosti se vztahuje kolem podobného cíle, což je narovnání přístupu a práv minoritních skupin. Michael Eric Dyson říká, že v americké společnosti jsou privilegováni bílí muži. Přirovnává to k příkladu, že největší věc, kterou kdy ďábel vymyslel, je to, že neexistuje⁵³, a to samé podle něj platí i o privilegiích bílých mužů. Dyson si myslí, že pokud jste v USA bílý muž, máte větší šanci uspět. Podíváme-li se na historii a evoluci *běloštví* v americké, evropské nebo kanadské identitě, tak nyní je vývoj mimo kontrolu bělochů, a tudíž si stěžují a skrývají se za viktimizaci (Dyson, str. 6–10).

Jordan Peterson naopak říká, že každá majorita má ve společnosti privilegium, výhodu. V tom vidí smysl společnosti; vybudovat systém, aby ochránil většinu a až poté vybudovat ochranu pro minority. Domnívá se, že „toxická levice“ vnáší do veřejného diskurzu o rasismu ideu, že vše se týká tzv. skupinové identity společnosti. Peterson nevidí důvod, proč by někdo měl nyní pykat za nerovnost, jež se odehrávala v minulosti. Upozorňuje, že sounáležitost a empatie politické korektnosti s minoritami není dostatečná a že zařazování lidí do skupinek a následné odsuzování těchto skupin na základě minulosti, a ne na základě přítomnosti, je nebezpečné. (Peterson, str. 32–33).

Mimo témata, jakými jsou systematický, skrytý nebo institucionální rasismus či vypořádání se s historií, Black Lives Matter ovlivnilo svět například tím, že krátce po vypuknutí tohoto hnutí z obalů průmyslových značek vymizely názvy nebo obrázky spojené s černošským a jiným etnikem, poněvadž by mohly podporovat stereotypní zobrazení a tím posílit předsudky. Jednalo se například o nanuky Eskimo Pie, jenž obsahoval hanlivý výraz pro Inuity – tedy Eskimo. Černošského plantážníka musela vyměnit z obalu výrobce rýží Uncle Ben's. Vadil i samotný název. Uncle totiž odkazovalo na respektovaného černošského plantážníka na jihu USA a Ben bylo běžné jméno mezi nimi.⁵⁴ Firma Quaker Oats Company

⁵³ Konkrétně se jedná o citaci z filmu *Obvyklí podezřelí*, v němž jej pronesla postava Keysera Sözeho.

⁵⁴ V současnosti na obalech můžeme nalézt název Ben's Original a to i v našich obchodech.

zrušila značku Aunt Jemima, jelikož měla na obalu černošskou ženu, původně otrokářskou služebnici a podle firmy skutečně byla tato značka založena na rasových stereotypch.⁵⁵

Black Lives Matter ovlivnilo i prostředí korporací ve významu, že je na tyto velké firmy určitým smyslem vyvíjen sociální tlak, aby zaměstnávali více Afroameričanů i v užším vedení. Blair Johnson předpokládá, že hnutí Black Lives Matter by mohlo mít podobný efekt jako hnutí #MeToo, kde také byli vyhozeni lidé z vyšších pozic, když byli obviněni ze sexuálního útoku nebo harašení a byli nahrazeni ženami. Uvádí, že podle průzkumu je 15 % obyvatel Spojených států amerických černé etnicity. Na základě tohoto počtu vznikla nezisková organizace Fifteen Percent Pledge, která zajišťuje a hlídá, že součet černošských akcionářů bude minimálně 15 %. Zatím s touto organizací spolupracuje například Sephora, Vogue, Yelp nebo Macy's. Tento krok může zajistit větší inkluzi, než pokud firma najímá Afroameričany na podřadnějších pozicích. Black Lives Matter však zaručilo, že lidé sponzorovali podobné organizace jako je Fifteen Percent Pledge, korporace najímaly více etnických minorit a tím více podpořilo diverzitu.⁵⁶

2.2. Filmový průmysl

Podporu diverzity můžeme najít i jinde než jen v podnikové sféře, nýbrž také v kultuře, konkrétně ve filmovém průmyslu. Cena Akademie, známější pod názvem ocenění Oscar, je ocenění předávané každoročně filmovým umělcům a producentům za jejich mimořádný počin v oblasti kinematografie. Jedná se o nejznámější předávání cen v oblasti filmu na celém světě. V roce 2015 a 2016 byli Oscari kritizováni lidmi na sociálních sítích, že Cena Akademie postrádá na diverzitě, jelikož nedávali kredit tvůrcům afroamerického původu a jejich filmům tím, že je nenominují do soutěže. Následně se po sociálních sítích začal šířit tzv. hashtag #OscarsSoWhite, tedy „Oscari jsou moc bílí“.⁵⁷

O rok později si sochu Oscara odnesli afroameričtí herci i herečky a další čtyři herci byli nominováni za svůj výkon a film o Afroameričanovi vyhrál cenu za nejlepší film, čímž si renomé Akademie u určité části populace vylepšila.⁵⁸ Nicméně mnoho lidí si myslelo, že

⁵⁵ CHORÁ, Magdalena. Kofila černocho ne-traumatizuje, Eskymo však hanlivé je. Inventura značek po česku. In: *Aktuálně.cz*. [cit. 20. 03. 2023]. Dostupné online: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/netraumatizovana-kofila-hanlive-eskymo-ceske-znacky-hodnoti/r~e7b337b8c0f411eaa25cac1f6b220ee8/>.

⁵⁶ JOHNSON, Blair. How the Black Lives Matter movement enhanced corporate governance. In: *Emory Law*. [cit. 20. 03. 2023]. Dostupné online: <https://scholarlycommons.law.emory.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1095&context=ecgar> str. 123–130.

⁵⁷ MURPHY, Shaunna. Yes, The Oscars Are So White, And Here's Why That Matters. In: *MTV News*. [cit. 13. 02. 2023]. Dostupné online: <http://www.mtv.com/news/2050617/2015-oscar-nominations-selma-snubbed/>.

⁵⁸ RILEY, Jenelle. Oscars: Record Six Black Actors Nominated, Diversity Improves After Controversy. In: *Variety* [cit. 13. 02. 2023]. Dostupné online: <https://variety.com/2017/film/news/2017-oscars-diversity-denzel-washington-viola-davis-octavia-spencer-1201968125/>.

snímek *Moonlight* vyhrál Oscara za nejlepší snímek kvůli tomu, že vypráví příběh o černém homosexuálovi, jakožto jasný signál, že Osci se „polepšili“ a budou bojovat za diverzitu. Diváci totiž poukazovali na fakt, že snímek je nudný, nezajímavý.^{59 60} Moderátor Chris Tucker deklaroval, že film vyhrál, protože je na Hollywood vyvíjen tlak, který má za cíl zlepšit americkou kulturu. Tento „tlak“, který podle něho ničí umění, pojmenoval jako „politický rozkaz“, čímž nepochybně odkazoval na politickou korektnost.⁶¹

V prosinci 2018 byl oznámen jako moderátor Oscarů komik a herec afroamerického původu Kevin Hart. Ten byl naopak kritizován za svůj osm let starý vtip, v němž říká, že by nenechal svého syna hrát si s panenkami. Ačkoliv se za tento vtip omluvil a deklaroval, že podobné homofobní vtipy už nebude říkat, Akademie Cen nařídila ultimátum: veřejně se omluvit, nebo nabídku na moderování galavečera budou muset stáhnout. Herec odvětil, že se nebude znova omlouvat, protože se již veřejně omluvil předtím a sám se rozhodl, že moderovat předávání cen nakonec nebude. Kvůli této kontroverzi byl galavečer bez moderátora.⁶²

V roce 2019 se objevily zprávy, že herec Will Smith bude hrát v biografickém snímku *Král Richard*, aby ztvárnil hlavní roli Richarda Williamse, otce tenisových hráček sester Williamsových. Po zveřejnění této zprávy, lidé na sociálních sítích začali kritizovat toto rozhodnutí, z důvodu, že Will Smith údajně není dostatečně černý, jako je skutečný Richard Williams. Lidé se domnívali, že roli by měl získat jiný, snědší herec, protože Afroameričani se světlejší pletí jsou více privilegovaní než ti snědší.^{63 64 65} Kontroverze vznikla kvůli takzvanému colourismu, což je „*diskriminace Afroameričanů na základě barvy kůže v rámci*

⁵⁹ MCDONAGH, Melanie. The Critics Are Wrong: Moonlight Is Boring and Pointless. In: *The Spectator*. [cit. 13. 02. 2023] Dostupné na: <https://www.spectator.co.uk/article/the-critics-are-wrong-moonlight-is-boring-and-pointless/>.

⁶⁰ Jak už to s uměním a filmy bývá, tak pro někoho je určitý snímek skvělý, někdo na něj nahlíží opačně. Podle serveru Rotten Tomatoes má film z bezmála 400 recenzí filmových kritiků hodnocení 98 % a u diváckého hodnocení 79 %. Kritici tohoto filmu jsou v tomto případě spíše v opozici. Srov. https://www.rottentomatoes.com/m/moonlight_2016 [cit. 13. 02. 2023].

⁶¹ CHENEY-RICE, Zak. Fox News' Tucker Carlson is already blaming political correctness for 'Moonlight' Oscar. In: *MIC*. [cit. 13. 02. 2023]. Dostupné online: <https://www.mic.com/articles/169726/fox-news-tucker-carlson-is-already-blaming-political-correctness-for-moonlight-oscar>.

⁶² DAW, Stephen. A Complete Timeline of Kevin Hart's Oscar-Hosting Controversy, From Tweets to Apologies. In: *Billboard*. [cit. 13. 02. 2023]. Dostupné online: <https://www.billboard.com/articles/events/oscars/8492982/kevin-hart-oscar-hosting-controversy-timeline>.

⁶³ DARISSAW, Michelle. Will Smith May Play Serena's Williams Dad In New Biopic – And It's Stirring Up Controversy. In: *The Oprah Magazine*. [cit. 12. 02. 2023]. Dostupné online: <https://www.oprahmag.com/entertainment/tv-movies/a26657923/will-smith-serena-williams-king-richard-controversy/>.

⁶⁴ V anglickém jazyce se jednalo o *light-skinned Afro-American* a *dark-skinned Afro-American*.

⁶⁵ Will Smith nakonec za tuto roli získal svého prvního Oscara za nejlepší filmový mužský výkon v hlavní roli. Srov. MAZARIEGOS, Miranda. After onstage slap, Will Smith wins his 1st Oscar. In: *NPR*. Dostupné online: <https://www.npr.org/2022/03/27/1088837423/will-smith-wins-best-actor-first-oscar-king-richard>.

jejich vlastní komunity.“⁶⁶ Podle filmového recenzenta Františka Fuky jsou podobné diskuze zbytečné, navíc podle něho v americkém filmovém průmyslu jsou Afroameričani pozitivně zvýhodňováni.⁶⁷

V nedávných letech se například mluvilo o obsazení role Jamese Bonda černošským hercem, což by vyústilo ve velký restart filmové franšizy. Největším kandidátem byl právě Afroameričan Idris Elba, jenž by v roli nahradil končícího Daniela Craiga. Podle producenta již nastal čas, aby tuto roli hrál černošský herec.^{68 69} Velký rozruch v poslední době vyvolalo obsazení herečky černé pleti do hlavní postavy hrané předělávky filmu *Malá mořská víla*, Ariel. Kontroverzi to vyvolalo zejména proto, že Ariel zde hraje černošská herečka původně bílou filmovou a knižní postavu. Naštvaní byli zejména lidé bílé pleti, jež sdíleli svůj vztek na sociálních sítích.⁷⁰ Podobně na tom byla i minisérie o Anně Boleynové, manželce Jindřicha VIII., kterou hrála černošská herečka, i přesto, že Anna Boleynová byla běloška.⁷¹ Vlnu tzv. backlashe tedy značné negativní reakce obdržel i snímek *Petr Pan*. Filmové studio Disney, jenž film produkuje, po zveřejnění traileru na sociálních sítích byl nařčen z toho, že je rasistický, neboť zmíněného filmu obsadil herečku černošské pleti do role Zvonilky. Lidé na sociálních sítích argumentovali tím, že místo obsazování černošských herců do původně bílých postav, by bylo záhodnější vytvořit nové a unikátní černošské postavy. Někteří komentující to hodnotí jako lenivý pokus o podporování diverzity a snažení se být inkluzivní.⁷²

⁶⁶ Colorism. In: Urban Dictionary. [cit. 12. 02. 2023]. Dostupné online:

<https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Colorism>. Definice od uživatele *loblg88*.

⁶⁷ FUKA, František. Málo černý Will Smith? Jsou to šílené zprávy, Hollywood řeší zbytečnosti, říká Fuka. In: *DVTV* [video]. [cit. 12. 02. 2023]. Dostupné online: <https://video.aktualne.cz/dvtv/malo-cerny-will-smith-jsou-to-silene-zpravy-hollywood-resi-z/r~13b08992443211e9b6a9ac1f6b220ee8/>.

⁶⁸ HORTON, Helene. Idris Elba's hopes of being first black James Bond raised as producer says 27it is time. In: *Telegraph*. [cit. 12. 02. 2023]. Dostupné online: <https://www.telegraph.co.uk/news/2018/08/10/idris-elbas-hopes-first-black-james-bond-raised-producer-says/>.

⁶⁹ Zajímavostí však i zůstává fakt, že někteří lidé kritizovali produkci Jamese Bonda protože, obsadila do této role Daniela Craiga, který má blondaté vlasy, nicméně postava má vlasy černé. Postupem času si na Daniela Craiga lidé stejně zvykli a filmy v jeho hlavní roli se stali nejúspěšnějšími v rámci celé franšizy. Srov. BENTZ, Adam. Blonde James Bond Backlash Didn't Make Sense to 007 Producers. In: *ScreenRant*. Dostupné online: <https://screenrant.com/james-bond-backlash-blonde-producers-understand-why/>.

⁷⁰ DENNIS, David Jr. The attacks on „The Little Mermaid” and “The Woman King” are unified and a disdain for Black women. In: *Andscape*. [cit. 08. 03. 2023]. Dostupné online: <https://andscape.com/features/little-mermaid-woman-king-backlash/>.

⁷¹ SOLLY, Meilan. Why the controversy over a black actress playing Anne Boleyn is unnecessary and harmful. In: *Smithsonian magazine*. [cit. 08. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/who-was-first-woman-color-bring-anne-boleyns-story-screen-180977882/>.

⁷² Paper Magazine. Yara Shahidi's Black Tinkerbell criticized as 'lazy' attempt for diversity. In: *Paper Magazine*. [cit. 08. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.papermag.com/yara-shahidi-black-tinkerbell-diversity-2659498830.html#rebellitem16>.

Problémem však nacházím v tom, že se začne polemizovat nad tím, že je nějaký film oceněn kvůli tomu, že tam účinkují herci určité pleti. To obecně nevrhá dobré světlo na filmový průmysl. Čím víc bude diskutována otázka černošských herců, tak tím více lidí bude při koukání na film či seriál přemýšlet, zda se herec/herečka dostal do filmu kvůli kvótám. Rezonovat ve společnosti poté budou kontroverzní obsazení. Na twitterovém vlákně na toto téma glosoval například i reportér České Televize, že raději bude koukat na syrový film o africkém diktátorovi než na africkou královnu Viktorii nebo „*jiné woke hovadiny*“.⁷³

2.2.1. Filmové kvóty pro zvýšení diverzity na Oscarech

Obsazování černošských herců a hereček do původně bílých rolí může tkvět v rozhodnutí zmiňované Ceny Akademie, Oscar. Akademie se v roce 2020 rozhodla, že od roku 2024 do nejprestižnější filmové soutěže na světě a její kategorie „Nejlepší filmový snímek“ bude brát v potaz pouze filmy, které reprezentují etnickou, rasovou, genderovou nebo sexuální tematiku nebo zaměstnávaly po dobu produkce určitý počet lidí patřící do těchto minorit, jež jsou ve filmovém průmyslu nedostatečně reprezentovány a zaměstnávány. Podmínek, které lze splnit je několik, pro kvalifikování se do soutěže stačí splnit dvě ze čtyř.⁷⁴ Jedna z podmínek je například obsazení do hlavní nebo významné vedlejší role herce či herečku rasové nebo etnické skupiny, jež jsou ve filmech nedostatečně zastoupeny. Jedná se například o Afroameričany, Hispánce, Asiaty, původní Američany aj.⁷⁵ V podstatě se jedná o afirmativní akce v oblasti filmového průmyslu.

Podle filmového kritika Kamila Fily je to reakce na úbytek sledovanosti galavečeru předávání cen a také na hnutí Black Lives Matter. Domnívá se, že tyto kvóty působí drsně, ale jsou ve skutečnosti benevolentní, poněvadž jsou ve filmovém průmyslu ženy považovány jako menšina, a i za předpokladu, že by se točil film nejvíc „mužný“ film, pořád může splnit kvóty z hlediska produkce a distribuce tím, že zaměstná právě ženy či lidi spadající do etnických minorit. Upozorňuje, že tyto kvóty se týkají pouze jedné kategorie, ač té nejprestižnější. Ovšem se nedomnívá, že filmy, které „narušují“ historické, mytologické reálie či zvyklosti tím, že zamění barvu kůže postav, budou mít na Oscarech úspěch, nýbrž budou mít spíše úspěch

⁷³ Twitterový příspěvek Jakub Szántó. [cit. 10. 03. 2023]. Dostupné online: <https://twitter.com/JakubSzanto/status/1553414267159863298>.

⁷⁴ Obecně se podmínky dělí do čtyř skupin: herci/tematika filmu, filmový štáb, produkce a distribuce.

⁷⁵Oscars. Academy establishes representation and inclusion standards for Oscars® eligibility. In: *Oscars*. [cit. 08. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.oscars.org/news/academy-establishes-representation-and-inclusion-standards-oscars-eligibility>.

komerční. Kamil Fila také říká, že Hollywood se rád tváří morálně a dodává morální apel, i když je to prakticky součástí marketingu.⁷⁶

Ani podle redaktora *Vanity Fair* Chrise Feila by retroaktivita těchto kvót nezabránila filmům k zisku nejlepšího snímku za daný rok, proto se domnívá, že pokud chce Akademie zvýšit diverzitu, měla by pozvednout úroveň sama či zpřísnit tyto kvóty, ne udržovat stávající stav.⁷⁷

Inspirací pro tyto inkluzivní podmínky byly kvóty zavedené Britským filmovým institutem v roce 2014. Ačkoliv podle novináře Steva Rose se jedná o nucenou diverzitu, jsou to pro britskou a americkou kinematografii malé, ale signifikantní kroky, jež adresují problém, který se nepodaří vyřešit za krátkou dobu. Odstranění bariér pro lidi, jež jsou ve filmovém průmyslu nedostatečně zastoupeni, bude mít důsledek v tom, že filmy budou akorát lepší, nikoliv horší.⁷⁸

Celkové reakce filmových tvůrců na nové regule nejlepšího snímku Oscarů jsou údajně smíšené. Jedna skupina je vítá, druhá je více skeptická, že bude docházet k exkluzi než k inkluzi a že určité koncepty budou muset předělat.⁷⁹

Mimo tuto tematiku se ve filmovém průmyslu diskutuje, zdali by heterosexuální herci a herečky neměli hrát LGBT+ postavy. Jedním z důvodů je, že heterosexuální a cisgender herci a herečky dostávají více nabídek na hraní jakékoli postavy, zatímco LGBT+ většinou hrají pouze tu postavu, se kterou se identifikují i ve svém osobním životě, tedy transmuž většinou hraje transmuže a nedostává možnost hrát heterosexuální roli. Výčet herců mimo skupinu LGBT+ hrající homosexuální nebo transgender postavy je mnoho a jsou často oceňováni i právě Akademií. Jmenovitě třeba Tom Hanks hrající gaye, Cate Blanchett lesbu, Hilary Swank transmuže, Eddie Redmayne transženu. Všichni tyto herci byli ocenění nejlepším hereckým výkonem a soškou Oscara, ačkoliv se jejich osobní život neidentifikuje s těmito

⁷⁶ FILA, Kamil. Fila: Oscar jen pro filmy s menšinami? Působí to krutě, ale i ženy jsou tam menšina. In: *DVTV*. [cit. 08. 03. 2023]. Dostupné online: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/film/fila-oscar-jen-pro-filmy-s-mensinami-pusobi-to-krute-dvtv/r~2f82a3a8f4e911eaa7deac1f6b220ee8/>.

⁷⁷ FEIL, Chris. The Oscar's new inclusion standards don't go far enough. In: *Vanity Fair*. [cit. 08. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.vanityfair.com/hollywood/2020/09/oscars-inclusion-standards-best-picture>.

⁷⁸ ROSE, Steve. The Oscars' new diversity rules are all well and good, but will they make any difference? In: *The Guardian*. [cit. 08. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.theguardian.com/film/2020/sep/09/oscars-diversity-rules-hollywood>.

⁷⁹ DAVIS, Clayton. The new Oscars inclusion rules explained. In: *Variety*. [cit. 08. 03. 2023]. Dostupné online: <https://variety.com/2020/film/awards/oscars-inclusion-diversity-rules-standards-explained-1234763473/>.

postavami.⁸⁰ Eddie Redmayne i řekl, že by stejnou roli transženy v současné době nevzal, a to kvůli tomu, že filmový průmysl nenabízí dostatečný prostor pro trans umělce.⁸¹

Filmová tvůrkyně Sekiya Dorsett se domnívá, že změna pohlaví nebo neidentifikace se svým pohlavím je něco, co cisgender herci nemůžou pochopit či si to alespoň představit, a proto by trans role měly být rezervovány pro trans herce a herečky. Po výslechu negativních reakcí na sociálních sítích se z hraní trans rolí stáhly oscarové herečky Halle Berry a Scarlett Johansson. Podle jiné herečky Kristen Stewart, jež je sama homosexuální orientace, by však přistoupení na LGBT+ lidi hrající pouze LGBT+ postavy mohlo být limitující pro ně samotné. Zakladatel manažerské společnosti zastupující trans herce říká, že limitovat herce, aby hráli pouze ty postavy, jež mají stejnou genderovou nebo sexuální identitu by se mohlo ve finále vymstít v tom smyslu, že by poté nemohli hrát heterosexuální role. Velká filmová studia by dle něj měly být více inkluzivní například tím, že bude mít diverzifikovaný štáb nebo budou spolupracovat s queer scénáristy a producenty.⁸²

Aby se narovnaly příležitosti i pro další herce, tak se objevily názory, že tlusté či obézní postavy by měli hrát pouze tlustí/obézní herci a herečky. S nástupem filmu *Velryba* v kinech se mluvilo nejen o skvělém hereckém výkonu a návratu Brendana Frasera, ale také se začalo uvažovat, proč Hollywood dává hubené herce do tzv. fat suits⁸³, když existují i tlustí herci, kterým se nedostává stejných příležitostí jako hercům hubeným.⁸⁴ Podle Kamila Fily neexistují téměř žádné americké filmy, v nichž by byli obézní lidé hlavními postavami a pokud se takové postavy objeví, tak je hrají hubení herci a herečky v tlustooblecích a jedná se primárně o komediální postavy, které jsou terčem posměchu. Ačkoliv je v USA téměř 42 % dospělých

⁸⁰ COMPTON, Julie. Should straight actors still play gay characters? 'It's complicated'. In: *NBC News*. [cit. 09. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.nbcnews.com/feature/nbc-out/should-straight-actors-still-play-gay-characters-it-s-complicated-n1252603>.

⁸¹ GARNER, Glen. Eddie Redmayne says he 'wouldn't take' trans role in 'The Danish Girl' now: 'It was a mistake'. In: *People*. [cit. 09. 03. 2023]. Dostupné online: <https://people.com/movies/eddie-redmayne-wouldnt-take-trans-role-the-danish-girl-now/>.

⁸² COMPTON, Julie. Should straight actors still play gay characters? 'It's complicated'. In: *NBC News*. [cit. 09. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.nbcnews.com/feature/nbc-out/should-straight-actors-still-play-gay-characters-it-s-complicated-n1252603>.

⁸³ Fat suit je oblek, který přidá herci tělesné hmotnosti, objemu a pomáhá celkově k realističtějšímu zobrazení obézního člověka. Přeložit by se fat suit dalo jako "tlustý oblek" či "tlustooblek".

⁸⁴ MORELL, Anna. Dis life: 'Putting an actor in a fat suit to play an obese character on screen is ableist hogwash'. In: *Mirror*. [cit. 09. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/dis-life-putting-actor-fat-29163799>.

obézní, tak v amerických filmech se s obézními postavami setkáváme málokdy a s obézními herci bez tzv. fat suits ještě méně.⁸⁵

2.3. Cancel culture

S nenávisným obsahem se můžeme na internetu setkat každý den. Se slovním spojením cancel culture se člověk může setkat primárně na americké sociální síti Twitter. Toto označení lidí, kteří se svým vlastním způsobem bouří proti nekorektnímu chování celebrit, si vydobylo svoji vlastní pozici v rámci politické korektnosti. Jestli existuje nějaká větev politické korektnosti, jež budí nejvíce emocí, je to právě cancel culture.

Cancel culture⁸⁶ je idea nepodporovat a bojkovat jedince, jejich kariéru, slávu apod. za jejich chování či slova, která jsou neakceptovatelná nebo nepatřičná. Většinou se týká slavných nebo vlivných osobností, které se provinily určitou násilnou, sexistickou, rasistickou, homofobní nebo transfobní aktivitou nebo komentářem, což rezonovalo ve společnosti a tito jedinci si vysloužili již výše zmíněný backlash, tedy negativní reakci a nevoli. Mimo jedince se může vztahovat na společnosti nebo umělecká díla. Pokud je tento bojkot úspěšný, tak jsou bojkotovaní jedinci, skupiny nebo díla tzv. cancelled (cancelnutí).⁸⁷ Cancel culture se stal termínem, který se začal hojně objevovat jako následek hnutí #MeToo.⁸⁸

Hnutí #MeToo ač by se to zprvu nemuselo zdát, tak je také velkým faktorem ovlivňující současnou politickou korektnost, protože se jedná o napravení systematického hrubého zacházení s ženami ze strany mužů.⁸⁹ Zde se ale budu soustředit na toto hnutí z hlediska cancel culture. V roce 2017 se objevila zpráva, v níž bylo popsáno, jak Harvey Weinstein sexuálně obtěžoval ženy ve filmovém průmyslu, včetně hereček. Na tuto zprávu reagovala herečka Alyssa Milano, jež na sociální síti Twitter vyzvala ženy, pokud byly obětí sexuálního obtěžování nebo útoku, ať napíší „Me too“ = „já také“. Od propuknutí hnutí #MeToo je téma sexuálního harašení, nátlaku, obtěžování nebo znásilnění destigmatizované, změnilo se od té

⁸⁵ FILA, Kamil. Brendana Fräsera nepoznáte. V Hollywoodu by měli přestat používat „tlustoobleky“. In: *Stream*. [video]. [cit. 09. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.stream.cz/kinobox/brendana-frasera-nepoznate-v-hollywoodu-by-meli-prestat-pouzivat-tlustoobleky-64561277>.

⁸⁶ Český ekvivalent neexistuje, dalo by se to přeložit jako „kultura rušení“, ale jelikož se spíše setkáme i v českém prostředí s termínem cancel culture, tak jej budu používat i v této práci.

⁸⁷ Jelikož jsem zachoval pojem cancel culture i v české verzi, tak jako adjektivum využívám slovo cancelnutý, cancelnutá. I za cenu, že v českém jazyce to může znít poněkud lingvisticky zvláštně.

⁸⁸ WALSH, Grace. What is cancel culture – and who has been cancelled?. In: *GoodTo*. [cit. 10. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.goodto.com/entertainment/what-is-cancel-culture-607262>.

⁸⁹ Srov. Griffiths In: Dyson, Fry, Goldberg, Peterson, str. 79.

doby sociální normy a také mimo jiné toto hnutí postihlo vlivné muže ať už u soudu, nebo tím, že si na ně společnosti vytvořila negativní názor.⁹⁰

Po vypuknutí a šíření #MeToo se dostávaly na povrch příběhy, které naplňovaly povahy sexuálního obtěžování, či dokonce zneužití a znásilnění vlivnými lidmi, převážně z Hollywoodu. Kromě Harveyho Weinsteina byl tak cancelnut herec Kevin Spacey. Ten byl obviněn z pokusu o fyzické svádění nezletilého kluka, jenž se mělo stát před více než 30 lety. Nicméně společnost toto obvinění stačilo k tomu, aby odstranila herce z Hollywoodu včetně populárního seriálu *Domek z karet*, kde hrál hlavní roli. Hercovy již schválené kontrakty byly zrušeny a jiné nabídky nedostával, protože velcí producenti nechtěli čelit případnému obvinění, že toto chování schvalují.⁹¹

Podobně na tom byl i zpěvák R. Kelly. Ten po dobu 20 let měl vyvíjet sexuální nátlak na mladistvé ženy, včetně nezletilých dívek, aby s ním spaly a žily a emočně je vydíral, aby si u nich vytvořil kult osobnosti. Jako symbol protestu se na sociálních sítích šířil hashtag #MuteRKelly, aby lidé přestali poslouchat jeho písně. V roce 2019 vznikl na toto téma dokumentární seriál *R. Kelly a jeho oběti*, jenž vykresloval, co R. Kelly ženám dělal. Následně jiní umělci R. Kellyho odstříhli, streamovací platformy a radiové stanice jej vymazali ze svých databází. V roce 2022 byl odsouzen k třiceti letům odnětí svobody. Herečka Lea Michele nebo moderátorka Ellen Degeneres byly cancelnuté neboli bojkotované za to, že vytvářely toxické prostředí na pracovišti.⁹²

Možností, za co být obětí cancel culture, je mnoho. Ať už to jsou opravdu zvrácené trestné činy, špatné chování, nebo jenom vyřčené slovo. Například rapper Dababy na koncertu řekl homofobní a šovinistické komentáře⁹³, načež se i on dostal do sféry cancel culture. Poté se od něj distancovali různí umělci a umělkyně, jako například Madonna, Elton John, Demi Lovato, nebo Dua Lipa, která v tu dobu s rapperem Dababy měla vydaný celosvětový hit *Levitating* a jako reakci na tyto komentáře radiové stanice stáhly písně s rapperem a pouštěly

⁹⁰ BLACKBURN, Sean. What is the #MeToo movement? In: *Verywell Mind*. [cit. 10. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.verywellmind.com/what-is-the-metoo-movement-4774817>.

⁹¹ HAMILTON, Brad. 14 celebrity members of the canceled club: Where are they now?. In: *Page Six*. [cit. 10. 03. 2023]. Dostupné online: <https://pagesix.com/article/canceled-celebrities-where-are-they-now/>.

⁹² WALSH, Grace. What is cancel culture – and who has been cancelled?. In: *GoodTo*. [cit. 10. 03. 2023] Dostupné online: <https://www.goodto.com/entertainment/what-is-cancel-culture-607262>.

⁹³ Konkrétně se mělo jednat o následující komentáře: “Pokud jste se sem nešli s HIV, AIDS nebo jinou sexuálně přenosnou nemocí, která vás do 2-3 týdnů zabije, tak rozsviňte telefon. Dámy, pokud vaše “chcanky” smrdí jako voda, rozsviňte telefon. Chlapi, jestli zrovna nekouříte na parkovišti “ptáky”, rozsviňte telefon. CHAN, Anne. A Timeline of Dababy’s homophobic comments controversy. In: *Billboard*. [cit. 10. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.billboard.com/photos/dababy-rolling-loud-homophobic-comments-controversy-timeline-9608086/>.

verzi bez něj.⁹⁴ V reakci na toto zrušení zveřejnila zpěvačka Miley Cyrus svůj názor, že je mnohem jednodušší někoho zrušit než někomu odpustit. Podle ní je ve vědomosti síla, a proto by se měly věci vysvětlovat, jako to chtěla vysvětlit i právě rapperovi.

Jak je zmíněno výše, cancel culture se nemusí týkat pouze lidí a jejich činů nebo slov, ale i uměleckých děl, ač jsou primárně činnostmi lidí. Například film ověčený Oscary, *Jih proti Severu*, podle cancel culture vykreslil nedůstojně Afroameričany a idealizoval si tehdejší Jih v americké občanské válce, které bylo na straně otroctví. Dalšími například byly filmy režiséra Quentina Tarantina, které se staly terčem kritiky za až moc časté používání *N-word*, tedy *negr*.⁹⁵ Herec a komik Marlon Wayans tvrdí, že filmy jako *Někdo to rád blond*, v němž se herec po boku svého bratra převleče za bílé ženy, jsou potřeba více než kdy dříve. Podle něj je smutné, že si někteří lidé myslí, že lidstvo nepotřebuje smích, ale potřebuje cenzuru a cancel culture. Wayans říká, že dobrý vtip se pozná tak, že ti lidé, ze kterých si děláte srandu, se smějí nejvíce, což platí i u tohoto filmu. Dodává, že pokud bude sám Marlon Wayans zrušený za vtip, bude jedině rád, protože zná svoje publikum, které se chce smát.⁹⁶

Pravděpodobně nejznámější případ celebrity, která byla kritizovaná a byla cílem cancel culture, je případ britské spisovatelky a autorky série o Harrym Potterovi, J.K. Rowling. Ta měla na sociální síti napsat tato slova: „*Lidé, kteří menstruuji. Jsem si jistá, že tady bylo slovo pro tyhle lidi, pomozte mi.*“⁹⁷ Tato slova byla pouhým zlomkem ze série komentářů a činů, které byly označené jako transfobní a spousta významných osobností se od autorky distancovala, včetně hlavních představitelů z filmové série. Přesto se však jedná zdánlivě o úspěšný pokus o bojkotování ze strany cancel culture, protože tržby J.K. Rowling se zvýšily, negativními reakcemi navzdory.⁹⁸

⁹⁴ CHAN, Anne. A Timeline of Dababy's homophobic comments controversy. In: *Billboard*. [cit. 10. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.billboard.com/photos/dababy-rolling-loud-homophobic-comments-controversy-timeline-9608086/>.

⁹⁵ CERABONA, Ron. Cancel culture applied to movies like *Gone with the Wind* lacks nuance. In: *The Canberra Times*. [cit. 13. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.canberratimes.com.au/story/6793873/film-history-isnt-black-and-white/>.

⁹⁶ SHARF, Zack. Marlon Wayans says movies like 'White Chicks' are 'needed' today: 'It's sad society is in a place where we can't laugh anymore'. In: *Variety*. [cit. 13. 03. 2023]. Dostupné online: <https://variety.com/2022/film/news/marlon-wayans-defends-white-chicks-cancel-culture-1235412984/>.

⁹⁷ GARDNER, Abby. A complete breakdown of the J.K. Rowling Transgender-comments controversy. In: *Glamour*. [cit. 13. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.glamour.com/story/a-complete-breakdown-of-the-jk-rowling-transgender-comments-controversy>.

⁹⁸ WALSH, Grace. What is cancel culture – and who has been cancelled?. In: *GoodTo*. [cit. 10. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.goodto.com/entertainment/what-is-cancel-culture-607262>.

Cancel culture nebo extrémní forma vyžadování se být politicky korektní může někomu připadat jako hon na čarodějnice ve středověku⁹⁹. Do jisté míry jej chápe i umělec Stephen Fry, jenž se bojí vyjádřit názor kvůli této „kultuře strachu“ a neznámým lidem, kteří by Frye mohli za jeho názory nahánět. Ve jménu diverzity a inkluze jsou dělány podle něj spousta věcí špatně. A podle něj politická korektnost ten „den“, kdy nastane, že více skupin je vítáno, jenom oddaluje. To vidí jako stěžejní problém, protože politická korektnost posiluje nepřátele a kritiky politické korektnosti. A je to právě tento hon, nebo strach z vyřčení svého vlastního názoru a být sama sebou, který posiluje opozici (Fry, str. 26–88).

Novinářka Michelle Goldberg říká, že se jí také stává, že napíše novinový sloupek a poté ji rozzlobený twitterový dav nahání. Domnívá se ale, že lidé musí pochopit, že existuje skupina lidí, jež je umlčována, cenzurována a marginalizována. Společnost podle Goldberg dokáže vycítit, kdy se tyto skupiny cítí ohroženě a pomoci jim tím, že odstraníme barikády, aby se tak necítily. Tento proces poté můžeme označit jako projev politické korektnosti (Goldberg, str. 100–102).

S cancel culture souvisí i pojmy jako „woke“ nebo „snowflake“. Woke se pojí s politickou korektností a v zásadě představuje povědomí o rasových a jiných sociálních předsudcích a potřebu proti těmto předsudkům bojovat. V nedávné době se woke kultura stala fenoménem. Woke pochází z anglického slova „awake“ a do českého jazyka by se dalo přeložit jako „probuzení“. Označují se jako „probuzení“, protože se probudili z letargického spánku, protože znají problémy tohoto světa plného předsudků a chtějí bojovat proti těmto nespravedlnostem. „Neprobuzení“ tyto problémy neznají a neřeší je. Slovo woke používají jak sympatizanti woke kultury, tak jejich kritici. Woke kultura je v jednoduchosti extrémnější forma politické korektnosti. „Snowflake“ neboli „sněhová vločka“ je naopak termín označující skupinu lidí, kteří jsou citlivější na ofenzivní jazyk a činy (Blythman, str. 282).

Pokud se jedná o konzervativní pohled na woke lidi, tak woke je bráno jako pejorativní slovo. Nahlíží-li na něj levicovější liberál, je bráno jako pozitivní. Z pohledu liberálnějšího člověka jsou woke věci pozitivní a jsou to například afirmativní akce, Black Lives Matter, hnutí #MeToo, prosazování se za ženskou populaci v nadřazených pozicích, duhové vlajky na podporu LGBT+, dávání najevo, která zájmena preferují nebo vytváření genderově neutrálních záchodů. Naproti tomu na pravicově konzervativnější straně politického spektra kritizují afirmativní akci, cancel culture, vnímají také negativně utlačování lidí za to, že nemají „tak

⁹⁹ Srov. Allan, Burridge, str. 93.

progresivní názory“ nebo narativ, že lidi bílé rasy jsou utlačovateli a dávají tak woke negativní konotace.¹⁰⁰

Cancel culture má ve svém jménu kulturu možná jak z důvodu toho, že je to odnož politické korektnosti, kterou někteří lidé označují jako kulturní marxismus¹⁰¹, ale právě kvůli širšímu významu kultury, tedy jak se chovat ve společnosti, aby byl pro ni přínosem a zapadl do ní. Nejčastěji se tyto kulturní normy přejímají během života. Cancel culture má za cíl právě skrz vynucování a bojkotování nepohodlných lidí, názorů a uměleckých děl si vynutit lepší kulturu ve společnosti. Nastává pak ale otázka, jestli tato „agresivnější“ forma odstraňování má tíživý efekt. Podle novinářky Michelle Goldberg je to minimálně špatný fenomén, který se stává součástí kampaní na sociálních sítích, když neznámí lidé na internetu nahání jednotlivce. Nicméně si myslí, že je to spíš fenomén dnešního moderního života a sociálních sítích jako takových (Goldberg, str. 76).

2.4. Culture appropriation aneb kulturní přivlastnění

Samostatný jev spojený s politickou korektností v USA je tzv. culture appropriation, což se může přeložit jako kulturní přivlastnění nebo přivlastnění kultury. V zásadě jde o to, že si jedinec dominantní většiny přivlastní určitý aspekt kultury minoritní, který je pro určitou minoritu charakteristický. To se může týkat vzhledu, vlastností, jazyka, oblečení nebo hudby. Podle některých je totiž důležitý rozdíl mezi inspirací z jiných kultur, jež svět obohacuje a tím, kdy se dominantní většina rozhodne vzít charakteristický znak minorit a tím je utlačovat či zesměšnit. Pokud se jedná o případ zesměšnění nebo utlačování, tak se většinou společnost dožaduje veřejné omluvy.¹⁰²

Pro lepší vykreslení, o co se přesně jedná, zmíním Elvise Presleyho, jenž využíval písničky a rytmy Afroameričanů. Jelikož za působení Elvise Presleyho v hudebním průmyslu afroameričtí umělci nebyli příliš v oblibě mimo svoji komunitu, tak ve spolupráci se svým manažerem přezpíval to, co již slyšel, a to byly zejména písničky černých obyvatel. Podle některých současných kritiků si právě Elvis Presley ukradl to dobré z afroamerické komunity,

¹⁰⁰ DREW, Chris. 25 Woke examples: What counts as woke?. In: *The Helpful Professor*. [cit. 13. 03. 2023]. Dostupné online: <https://helpfulprofessor.com/woke-examples/>.

¹⁰¹ Srov. Browne, str. 31.

¹⁰² MISHAN, Ligaya. What does cultural appropriation really mean? In: *New York Times*. [cit. 24. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.nytimes.com/2022/09/30/t-magazine/cultural-appropriation.html>.

čímž je ještě více utlačoval. Jiní zase říkají, že Elvis Presley přezpíval to, co slyšel a co se mu líbilo, což naopak znamená, že oceňoval hudbu jiných a i Afroameričanů.¹⁰³

Současný hudební umělec, Eminem, byl v roce 2022 kritizován za to, že zesměšňoval mexickou komunitu ve videoklipu *My band* z roku 2004. Ve videoklipu rapuje s falešným knírem, velkým kloboukem na hlavě a matadorským outfitem, což mělo evokovat mexickou kulturou a zároveň si z ní dělat srandu. Podobný problém měl i americký rapper Tyga, jenž se musel omluvit za roky staré video s podobným outfitem, který Hispánci vnímali ofenzivně.¹⁰⁴

Modelka Kim Kardashian překvapila svět tím, že si nechala uplést vlasy do dredů, což je očividný znak afroamerické kultury a také se na ni strhla mela komentářů na sociálních sítích. Stejný problém s dredy měla i její sestra a modelka Kylie Jenner. Hudebnice Katy Perry také narazila na tuto problematiku, na základě negativních zpráv od komentujících však řekla, že se z toho poučí.¹⁰⁵

Indickou kulturu, co se týče módního aspektu, napodobily hudební umělkyně Selena Gomez a Beyoncé. Obě si vyslechly negativní reakce, že si vypůjčují tradiční indické oblečení a módní doplňky. Modelka Karlie Kloss naopak zavítala svým outfitem do vesnic původních Američanů a na módní přehlídce se objevila s tradiční čelenkou a doplňky tohoto etnika, doplňující prádlem z kůže. Tento módní outfit musel být stažen poté, co původní Američané vyjádřili svůj nesouhlas a kritiku.¹⁰⁶

Jak můžeme vidět, v rámci politické korektnosti se najdou i různé situace, kdy umělcův původní záměr může být neškodný, ale přesto se najdou hlasy těch, kterých se to konkrétně týká, že se jedná o kulturní přivlastnění a odcizení jejich vlastní kultury. Problémem však může být, jak poznat, kdy se jedná o kulturní přivlastnění a kdy se jedná o pozitivní vyobrazení jiné kultury.

¹⁰³ AFTAB, Kaleem. How does the portrayal of ,the King' in Baz Luhrmann's new biopic compare to the reality? Kaleem Aftab explores the complex debate about Presley, civil rights and cultural appropriation, or assimilation. In: *BBC*. [cit. 24. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.bbc.com/culture/article/20220624-who-was-the-real-elvis-presley>.

¹⁰⁴ RAWAT, Kshitji Moha. Eminem accused of ,cultural appropriation' after hilarious old song resurfaces. Watch. In: *Wionews*. [cit. 24. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.wionews.com/entertainment/hollywood/news-eminem-accused-of-cultural-appropriation-after-hilarious-old-song-resurfaces-watch-503163>.

¹⁰⁵ TWERSKY, Carolyn. 11 celebrities who have been accused of cultural appropriation. In: *Seventeen*. [cit. 24. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.seventeen.com/celebrity/g22363821/cultural-appropriation-examples-celebrities/>.

¹⁰⁶ Tamtéž.

2.5. Donald Trump vs. politická korektnost

Všechny výše zmíněné projevy politické korektnosti v USA rezonovaly především mezi republikánskou stranou, která ji využila jako rétorickou strategii, jak ublížit demokratické straně. Především tím, že voličům budou říkat, že demokraté, kteří hájí politickou korektnost, hájí liberálně radikální filosofii. Nejviditelnějším republikánským bojovníkem proti politické korektnosti byl bývalý prezident Donald Trump, podle něhož agenda politické korektnosti ničí Spojené státy americké (Kamler, str. 1). Z tohoto důvodu je tato podkapitola soustředěna na boj Donalda Trumpa proti politické korektnosti.

Během úřadování Donalda Trumpa existovaly čtyři skupiny lidí, ke kterým on a jeho podporovatelé cítili odpor, a to konkrétně muslimové, Afroameričani, Latinoameričani a ženy. Donald Trump je znám svými sexuálními skandály na ženách, které ho následně veřejně obvinily z nějakého nevhodného chování. Dále tu máme diskriminací proti lidem černém pleti. Sám řekl, že ačkoliv to není politicky korektní, tak černí lidé jsou vrazi, kteří rozstřelují města, a že jenom sám Donald Trump to může napravit. Latinoameričany označoval za drogové dealery, kriminálníky a násilníky, muslimy zase za teroristy (Kamler, str. 99–100).

Tímto nálepkováním se Donald Trump snažil vrátit politicky nekorektní a neliberální ideologii do mainstreamu. Protože podle něj Spojené státy americké byly skvělé, když se vůbec nemusely zabývat politickou korektností a minoritami. (Kamler, str. 100). K tomuto se váže i slogan Donalda Trumpa během prezidentské kandidatury *Make America Great Again*¹⁰⁷, jenž v podobné verzi použil v roce 1980 Ronald Reagan také při kandidatuře na prezidenta. Reagan jej využil jako symbol pro návrat k ekonomické prosperitě, Trump podle politologů tímto však zaštitil ideu Ameriky bez politické korektnosti a návrat, kdy byl svět v pořádku, jelikož ženy a minority byly více marginalizovány.¹⁰⁸

To potvrzuje i Michelle Goldberg, jež se jako novinářka účastnila několika shromáždění Donalda Trumpa během prezidentské kampaně. Říká, že na těchto místech slýchávala stížnosti na politickou korektnost mnohem víc než například na NAFTA.¹⁰⁹ Ale když se jich zeptala, co mysleli onou politickou korektností, tak si stěžovali, že nemohou

¹⁰⁷ V překladu „*Udělejme Ameriku zase skvělou*“.

¹⁰⁸ Make America Great Again. In: *Dictionary.com*. [cit. 22. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.dictionary.com/e/politics/make-america-great/>, autor neznámý.

¹⁰⁹ Severoamerické dohoda o volném obchodu. Tu Donald Trump totiž také během kampaně a později během svého prezidentského úřadování kritizoval. Srov. KOPECKÝ, Pavel. Trump chce odejít z NAFTA. Největší obchodní dohoda světa možná skončí. In: *Deník.cz*. [cit. 22. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.denik.cz/ekonomika/trump-ma-plan-na-odchod-z-nafta-nejvetsi-obchodni-dohoda-sveta-mozna-skonci-20170426.html>.

oslovit kolegyni v práci „holčičko“ nebo že nemohou říkat vtipy o homosexuálech. Goldberg se domnívá, že pokud tyto lidé mají určité předsudky a někdo se je snaží potlačit, tak to může vyvolat nebezpečnou protireakci (Goldberg, str. 75). Podobného názoru je i Stephen Fry, jenž se domnívá, že ačkoliv politická korektnost nemusí být ani levicová, ani pravicová, tak jí využívá pravice jako zbraň proti levici. Čím víc nám politická korektnost říká, jak se máme chovat k lidem, jaká slova a postoje jsou akceptovatelné apod., tím víc lidé jsou rozhořčení (Fry, str. 53–88).

Donald Trump využil například boj proti politické korektnosti – a proti demokratickému prezidentovi Baracku Obamovi a prezidentské kandidátce Hillary Clintonové – po teroristickém útoku na gay klub v Orlando na Floridě, při němž zemřelo 49 obětí. Donald Trump z tohoto útoku obvinil politickou korektnost a tehdejšího prezidenta Baracka Obamu, když zdráhal za tento útok obvinít radikální islám, za což se dožadoval, aby Obama rezignoval jako prezident a Clintonová, aby odstoupila z prezidentské kampaně. V jiném prohlášení krátce po útoku řekl následující: „*Naši lídři jsou slabí. Říkal jsem, že se tohle stane, a bude to jenom horší. Snažím se zachránit životy a zabránit dalšímu teroristickému útoku. Už si nemůžeme dovolit být politicky korektní.*“¹¹⁰

V devadesátých letech anti politicky korektní rétoriku nastínil bývalý prezident George H. W. Bush, ten ji sice vnímal jako hrozbu svobody slova, ale nijak nezkoušel jít přes hranice. Donald Trump to naopak podle Moira Weigel dělal nejenom tím, že vtipkoval na adresu handicapovaného muže nebo že z Mexičanů dělal sexuální násilníky. K tomu si právě Trump vytvořil jakousi image hrdiny, který je politickou korektností a elitami umlčován, čímž cílil zase emocionálně na ekonomicky slabší a na ty, kterým se nelíbilo, jak se společnost proměňuje.¹¹¹

Prezidentské volby ve Spojených státech amerických v roce 2016 vyhrál právě Donald Trump, což byla pro většinu společnosti překvapení, protože do té doby byl vnímán předvolebními průzkumy za outsidera. K vítězství mu pomohlo tažení ve dříve státech ovládaných demokratickou stranou, kde mu boj proti establishmentu a proti elitám pomohl přitáhnout velkou část střední a nižší třídy pracujících bělochů, zejména těch bez

¹¹⁰ FLORES, Reena. 2016 candidates react to mass shooting at Orlando gay club. In: *CBS News*. [cit. 22. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.cbsnews.com/news/2016-candidates-react-to-orlando-night-club-shooting/>.

¹¹¹ WEIGEL, Moira. Political correctness: how the right invented a phantom enemy. In: *The Guardian*. [cit. 22. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.theguardian.com/us-news/2016/nov/30/political-correctness-how-the-right-invented-phantom-enemy-donald-trump>.

vysokoškolského vzdělání, kteří se cítili přehlíženi předcházející administrativou demokrata Baracka Obamy.¹¹²

Novinář Friedersdorf vnímá, že si Donald Trump zachoval svoji jazykovou gesci i v úřadu prezidenta USA a co původně bylo vymezování se proti politické korektnosti, z toho se stala trumpovská politická korektnost. Pro alternativní pravici a ultrapravici totiž nebylo zvykem, že se z Bílého domu ozývaly názory jim blízké. Tato komunita se mohla těšit, pro kterou je politicky korektní bagatelizování holocaustu, že mohla slyšet prezidenta u kterého vítězí selský rozum a konspirační teorie.¹¹³

Trump si podle Friedersdorfa vybudoval politicky korektní výměnu názoru po svém. Místo konstruktivního dialogu, co je na politické korektnosti špatného – nebo na čemkoliv jiném – se pouštěl do argumentačních faulů, nálepkování a vyostřené protireakce. Šlo mu zejména o to, aby lidé s ním souhlasili, ne aby s ním diskutovali. Ve finále Donald Trump právě zosobňoval stinnou stránku politické korektnosti a tzv. bojovníky za sociální spravedlnosti; tedy až příliš velkou senzitivnost, šikanující přítomnost na Twitteru, agresivní reakce na vtipy směřující na něho a radost z toho nechat někoho vyhodit.¹¹⁴

Problémem však zůstává, že Donald Trump tuto válku zavedl až příliš daleko, že se snížila pomyslná laťka pro to, co je přijatelné ve veřejném diskurzu, čímž se zvýšila koncentrace tzv. hate speech (nenávistného jazyka). Mezi roky 2016 a 2017 se zvýšil počet veřejně antisemitských vyhrůzek, vandalismu apod. o 57 %, v absolutních číslech o 719 incidentů. V roce 2017 v největších 10 městech počet nenávistných zločinů vzrostl o 12,5 %. Ne zcela to je dané Trumpem, ale i sociálními sítěmi a jejich slabým dohlížením na hate speech.¹¹⁵

Vypuknutí hnutí #MeToo bylo další záminkou útoku. Již během jeho kandidatury vyšly najevo jeho nevhodné chování vůči ženám, když se vynořila nahrávka z roku 2005, kde říká, že celebrita může udělat cokoli a projde jí to, například když chopí ženu za pohlavní orgán. Mimoto ho během kampaně obvinilo nejméně 13 žen ze sexuálního chování či napadení. Když

¹¹² ZURCHER, Anthony. US election 2016 results: Five reasons Donald Trump won. In: *BBC*. [cit. 23. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.bbc.com/news/election-us-2016-37918303>.

¹¹³ FRIEDERSDORF, Conor. The politically correct presidency of Donald Trump. In: *The Atlantic*. [cit. 23. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2017/02/the-alt-political-correctness-of-donald-j-trump/515856/>.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ CILLIZZA, Chris. The dangerous consequences of Trump's all out assault on political correctness. In: *CNN*. [cit. 22. 03. 2023]. Dostupné online: <https://edition.cnn.com/2018/10/30/politics/donald-trump-hate-speech-anti-semitism-steve-king-kevin-mccarthy/index.html>.

se šířilo hnutí #MeToo, tak jej napadl, že již neexistuje presumpce nevinny, ale naopak: vinen do té doby, než je prokázána nevina. Trumpa říká, že presumpci *vinny* zažívá pořád, ale je podle něj nebezpečné toto uplatnit pro celou zemi. Obvinil také #MeToo, že cenzuruje jak jeho, tak mediální prostředí.¹¹⁶

Z výše popsaného můžeme říci, že Donaldu Trumpovi se podařilo, o co se pokoušel, tj. zařazení boj proti politické korektnosti do mainstreamové roviny. Podařilo se mu v USA zužitkovat frustraci obyvatel, jimž nebyly tehdejší multikulturní trendy tzv. při chuti. Donald Trump využil politickou korektnost jako součást politického boje, jenž vyústil v jeho zvolení prezidentem. Po zvolení si zachoval svoji politicky nekorektní mluvu a chování, aby si své stoupence zachoval.

2.6. Výzkumy na téma politická korektnost v USA

Ačkoliv politická korektnost stále není tolik probádaný jev, ve Spojených státech amerických se už objevují různé výzkumy, jenž nám přinášejí odpovědi na různé otázky spojené s politickou korektností, například jak se staví americká společnost k politické korektnosti.

Jmenovitě výzkum Jordana T. Mosse a Petera J. O'Connora říká, že ačkoliv ideje politické korektnosti a bílého nacionalismu jsou široce rozšířeny, tak většina obyvatel USA s nimi nesouhlasí. Přesto právě tyto proudy plní titulky novinářských článků. Dokazuje, že ochránářská výchova dětí má důsledky v tom, že děti této výchovy nejsou tolik rezistentní vůči okolním tlakům a tyto děti také inklinují více k alternativní levici. Generační změny v užívání sociálních sítí a ochránářská výchova dětí přispěly k tomu, že se politická korektnost rozšířila do širší společnosti. Výzkumu se zúčastnilo 512 dospělých žijící na území USA, ve věku 18 až 84, z toho 264 žen a 248 mužů.¹¹⁷

Ve stejném výzkumu vyšlo najevo, že 20 % zúčastněných souhlasí nebo silně souhlasí s tím, že by obchodní řetězce neměli používat slovo „Vánoce“ v reklamních kampaních. 70 % zúčastněných si myslí, že noviny by měly mít kontrolní systém pro vyhledávání ofenzivních, sexistických či rasistických slov a názorů. Zhruba 8 z 10 zúčastněných věří, že by učitel měl být potrestán, pokud při učení použije rasistické, homofobní či sexistické slovo/nadávku. Pouze

¹¹⁶ KLEIN, Betsy, MALLOY, Allie a SULLIVAN, Kate. Trump mocks the #MeToo movement at a rally, again. In: *CNN*. [23. 03. 2023]. Dostupné online: <https://edition.cnn.com/2018/10/10/politics/trump-rally-mocks-me-too/index.html>.

¹¹⁷ MOSS, Jordan T. a O'CONNOR, Peter J. Political correctness and the alt-right: The development of extreme political attitudes. In: *PLoS ONE*. [cit. 23. 03. 2023]. Dostupné online: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0239259#sec023>.

3 z 10 souhlasí či silně souhlasí, že obviněný ze sexuálního útoku by měl dokázat svoji nevinu.¹¹⁸

Výzkum také zkoumal, jak se zúčastnění běloši staví k tzv. bílému nacionalismu. Přibližně 20 % z nich souhlasí či silně souhlasí, že státy založené na rasové a etnické příslušnosti jsou legitimní a nutné. Zúčastnění běloši ze 30 % věří nebo silně věří, že bělošská identita byla obětí progresivního konspiračního spiknutí. Stejný počet si myslí, že běloši jsou v USA nahrazováni minoritami nebo že na bělochy se tzv. zapomíná.¹¹⁹

Jaký vliv může mít politická korektnost na duševní zdraví a psychiku člověka na pracovišti zkoumal odborný časopis *Journal of Applied Psychology*. Ten došel k závěru, že lidé jsou motivováni být politicky korektní vůči svým spolupracovníkům a berou ji jako formu laskavosti a ochoty. Nicméně politická korektnost může vést také k duševnímu vyčerpání.¹²⁰

Podle výzkumníků Joela Koopmana a Klodiany Lanaj se moderní pracoviště proměnilo směrem k větší diverzitě, jež má na jedné straně nespočet výhod pro jednotlivce, organizace a společnost celkově. Na straně druhé může vzniknout spousta výzev spojené s interakcí mezi spolupracovníky a to, jak se snažíme být chápaví a inkluzivní. Výzkum prokázal, že pracoviště totiž využívají politickou korektnost za účelem sensiblního, ochotného a tolerantního jazyka a činů mezi zaměstnanci. Ti jsou povzbuzováni, aby politickou korektnost dodržovali.¹²¹

Politická korektnost si dle nich vybírá svou daň tím, že k večerním hodinám se zaměstnanci, kteří jsou politicky korektní během dne na ostatní spoluzaměstnance, mohou cítit vyčerpaně, podrážděně a nemají energii na aktivity následující po práci. Je důležité, aby si to zaměstnanci a manažeři uvědomili a případně předcházeli negativním efektům dodržování politické korektnosti.¹²²

Výzkumníci dodávají, že čím víc se politická korektnost praktikuje a cvičí, tím méně namáhavé bude dodržovat politickou korektnost a kontrolovat se. Není však známé, jaké

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ MOSS, Jordan T. a O'CONNOR, Peter J. Political correctness and the alt-right: The development of extreme political attitudes. In: *PLoS ONE*. [cit. 23. 03. 2023]. Dostupné online: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0239259#sec023>.

¹²⁰ DOLAN, Eric W. Political correctness can lead to cognitive exhaustion, according to new research. In: *PsyPost*. [cit. 23. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.psypost.org/2022/07/political-correctness-can-lead-to-cognitive-exhaustion-according-to-new-research-63539>.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Tamtéž.

faktory zmírňují únavu kognitivních zdrojů, která může být způsobená politickou korektností.¹²³

Politická korektnost byla zkoumaná i v mezinárodním měřítku. Mezi zkoumanými zeměmi byly Německo, Francie, Spojené království Velké Británie a USA. Výzkum zkoumal polaritu na levém a pravém politickém spektru v každé zemi a to, jak vnímají politickou korektnost. Konkrétně jak se domnívají, že by si lidé měli dávat pozor co říkají, aby se nedotkli ostatních lidí. Z amerických voličů pravice si toto myslí 27 %, voličů levice 65 %, což dělá rozdíl 38 % mezi oběma směry. Ve Velké Británii byl rozdíl mezi pravicí a levicí 17 %, v Německu 15 % a ve Francii 6 %. Tyto výsledky dělají ze Spojených států amerických nejvíce polaritní společnost mezi zkoumanými zeměmi.¹²⁴

Zajímavá paralela je v tomto výzkumu vznikla mezi britskými voliči, kteří hlasovali pro vystoupení Velké Británie z Evropské unie, a americkými republikány. Obě tyto skupiny voličů se shodují, že kultura politické korektnosti došla příliš daleko, snižuje míru patriotismu, vnímají podobnosti mezi Donaldem Trumpem a Borisem Johnsonem a mají pozitivně nostalgické pocity na dřívější časy.¹²⁵

Naopak mezi americkými voliči demokratické strany a britských voličů, kteří hlasovali pro setrvání v Evropské unii, vnímají pozitivní stránky politické korektnosti, ale mají starosti i o ty negativní. Obě skupiny voličů se shodují, že v historii obou států měly dominantní roli běloši a jiné etnicity neměly vliv, který by si zasloužily. Demokrati vnímají, že ačkoliv politická korektnost polarizuje americkou společnost, tak také cítí, že USA není natolik inkluzivní. Považují ale za pozitivum, že se díky politické korektnosti zlepšily vztahy v korporátních společnostech. Britští voliči pro setrvání v Evropské unii pozitivum hledají ve zvýšené toleranci a že rasistické vtipy již nejsou akceptovatelné. V některých případech ale se domnívají, že politická korektnost zašla až příliš daleko.¹²⁶

V roce 2015 provedli výzkumníci z Fairleigh Dickinson University průzkum na 1026 Američanech, kde se ptali na otázku, jestli je politická korektnost pro USA velký problém,

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ SILVER, Laura, FAGAN, Moira, CONNAUGHTON, Aidan, MORDECAI, Mara. Political correctness and offensive speech. In: *Pew Research Center*. [cit. 23. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.pewresearch.org/global/2021/05/05/4-political-correctness-and-offensive-speech/>.

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ Tamtéž.

z nichž 68 % odpovědělo na tuto otázku kladně.¹²⁷ Jiný průzkum z roku 2018 zase ukazuje, že politickou korektnost obyvatelé USA považují za zásadní problém. Ze zúčastněných tak odpovědělo 88 % původních Američanů, 87 % Hispánců, 82 % asijských Američanů, 79 % Američanů bílé pleti a 75 % Afroameričanů. Mladiství ve věku 24–29 let vnímají politickou korektnost problematicky z 74 %, mladší 24 let ještě více o 5 procentních bodů.¹²⁸

Výzkum uvádí, že progresivní aktivisté prosazující politickou korektnost představují menší část populace USA (cca 1/3) než ti, kteří ji odporují. Zúčastnění kritici, jichž je většina, politické korektnosti uvádí, že menšina kvitující politickou korektnost je razantní a utlačuje většinu. Toto utlačování prý dle nich limituje nalezení kompromisu, spojování společnosti a řešení jiných problémů. Překvapující je také fakt, že ji vnímají negativně samotné minority, ačkoliv těch se politická korektnost nejvíce týká. Tento výzkum také dodává, že 86 % obyvatel USA považuje nenávistné projevy za velký problém.

V České republice prozatím není žádný větší výzkum týkající se Čechů a vztahu k politické korektnosti. Podle odborníků však vztah bude rezervovanější kvůli odlišné historii ČR a USA. Socioložka z Masarykovy univerzity, Marína Urbániková, říká, že obyvatelé České republiky jsou citlivější, pokud se jedná o multikulturalismus a příliš velkou politickou korektnost, než pokud se jedná o stereotypní zobrazování menšin.¹²⁹

3. Politická korektnost v České republice

Závěrečná kapitola mé práce se věnuje politické korektnosti v České republice. Čím dál tím víc můžeme narazit na komentáře politiků, moderátorů, umělců a jiných, kteří se k tomuto fenoménu vyjadřují. Cílem této kapitoly je zprostředkovat postoj vybraných lidí českého veřejného života a vyjádřit, jestli u nich převládá negativní, nebo naopak pozitivní přístup k problematice politické korektnosti. Veřejně známé osobnosti jsou pod drobnohledem médií a občanů samotných a zasahují tak velký počet lidí, které mohou ovlivnit a zprostředkovat jim svůj vlastní názor na problematiku politické korektnosti. Dalším cílem je vyjádřit, jakým způsobem politická korektnost ovlivňuje společnost a jaký význam v České

¹²⁷ EDSALL, Thomas B. Trump, Obama and the assault on political correctness. In: *The New York Times*. [cit. 24. 03. 2023]. Dostupné online: <https://www.nytimes.com/2015/12/23/opinion/trump-obama-and-the-assault-on-political-correctness.html>.

¹²⁸ VODIČKA, Milan. Osmdesát procent lidí v USA nechce politickou korektnost, ukazuje studie. In: *iDnes.cz*. [cit. 24. 03. 2023]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/usa-studie-harvard-politicka-korektnost.A181017_123958_zahranicni_mesz.

¹²⁹ CHORÁ, Magdalena. Kofila černocho netraumatizuje, Eskymo však hanlivé je. Inventura značek po česku. In: *Aktuálně.cz*. [cit. 24. 03. 2023]. Dostupné online: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/netraumatizovana-kofila-hanlive-eskymo-ceske-znacky-hodnoti/r~e7b337b8c0f411eaa25cac1f6b220ee8/>.

republiky má. Závěry učiněné prostřednictvím této části mohou mít i dopad na diskurz týkající se politické korektnosti v České republice, popřípadě ji i nastavit určité mantinely.

3.1. Význam politické korektnosti pro českou kulturu

Je těžké nezahrnout českou kulturu v souvislosti s politickou korektností, zvláště když je někdy politická korektnost hodnocena jako kulturní marxismus.¹³⁰ Publicista Kamil Fila říká, že tu máme „*veřejně činné osoby – politiky, političky, umělce, umělkyně, redaktory a redaktorky, moderátory a moderátorky – kteří něco sdělují širšímu publiku. A pak tu máte ono publikum, v němž někteří třeba nesouhlasí s nevhodností určitých příměrů.*“¹³¹ V jeho výpovědi jsou zmíněni právě umělci a umělkyně, protože jejich výroky zasahují více lidí a mohou je tak ovlivnit. Kulturní sféru proto zahrnuji ze stejného důvodu jako v předchozí kapitole, protože kultura reflektuje nálady ve společnosti a společenské dění. Podobně jako ve Spojených státech amerických i v České republice má politická korektnost vliv na kulturu.

3.1.1. Nekorektní humor

Humor je součástí komediálních či nekomiálních snímků a seriálů odnepaměti. Humoru můžeme mít vícero typů například černý, suchý nebo také nekorektní. Nekorektní humor, jak už z názvu vyplývá, je takový humor, který se nepodřizuje politické korektnosti a jde za hranu politické korektnosti. To se vyznačuje tím, že se využívá sprostý, útočný jazyk a vtipy, které směřují na všechny různé skupiny, lidi a události. Tvůrci nekorektního humoru proto mohou být terčem útoku ze strany společnosti za jeho užívání ve svých dílech.

Tím byl například herec a komik Štěpán Kozub, který ve vyprodané O2 Aréně řekl následující vtip: „*Jede takhle po druhé světové válce autobus plný Romů, jedou se podívat do těch ghett, co se tam dělo, aby se to v životě neopakovalo. (...) A průvodčí zařuká na vrátnici a říká: ‚Prosím vás, já tady mám autobus plný cikánů.‘ A vrátný mu říká: ‚My už to tady*

¹³⁰ Srov. Váňa. *Jazyk a totalitarismus*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013, 159 s. ISBN 978-80-7325-316-5.

¹³¹ FILA, Kamil. Marek Eben přirovnává dnešek k totalitě. Je to nepovedený žert?. In: *Kinobox*. [cit. 10. 11. 2022]. Dostupné online: <https://www.kinobox.cz/clanek/22308-marek-eben-prirovnava-dnesek-ktotalite-je-to-ien-nepovedeny-zert>.

neděláme.“¹³² Při následném smíchu a tleskání lidí Štěpán Kozub prohlásil, že v dnešní době mohou lidé jít do vězení jen za pronesení vtipu.¹³³

Na tento záznam z Kozubovy show, který byl sdílen na sociálních sítích, reagovali mnozí novináři např. Matěj Schneider říká, že je to pouhá reklama, jelikož neexistuje lepší způsob, jak na sebe upozornit, než když komik nařiká o svém umlčování.¹³⁴ Reagovali ale i další například novinářka z internetového zpravodajského portálu A2larm Táňa Zabloudilová říká, že rasismem jenom zraníte určitou část lidí¹³⁵, s čímž souhlasí i romský novinář Patrik Banga, jenž říká, že publikum vtip sice ocenilo, on však nikoliv. Říká, že za podobný vtip nemůže jít komik do vězení, jelikož podobné vtipy zaznívají z úst Karla Šípa v hlavním vysílacím čase na České televizi. Navíc tento pořad čelil stížnostem kvůli rasistickým vtipům, ale rada České televize ji odmítla z důvodu, že není jasné, jestli se jedná o žert či rasistický výrok. Dle rady České televize je třeba nahlížet na předmět pořadu, a tím je autorský improvizovaný humor.¹³⁶

Významnou paralelu pro užívání nekorektního humoru v kulturní sféře můžeme najít mezi režiséry českého snímku *Fylm: Vyšehrad* Jakuba Štáfka, hlavního představitele amerického seriálu *Kancl*, Stevena Carella, a režiséra a hlavního herce britského komediálního seriálu *Malé Velké Británie*, Davida Williamse.

Jakub Štáfek o *Fylm: Vyšehrad* říká, že snímek je kontroverzní a nekorektní v téhle době. Kdyby snímek vznikl v devadesátých letech minulého století, kdy u nás vznikl pořad *Česká soda*, nebo na začátku nového tisíciletí *Tele Tele*, tak by *Fylm: Vyšehrad* byl součástí tzv. trhlých komedií a kontroverzní by snímek nebyl. Dále říká, že v současné době se utahují šrouby nad svobodou slova a kreativní tvorby, což je důvod, proč měli tvůrci ve Spojených státech amerických v minulosti volnou ruku. Nicméně chápe, že v USA je nyní situace jiná,

¹³² HOBZOVÁ, Ilona. Štěpán Kozub si během vystoupení dělal legraci z romské genocidy. In: *Refresher*. [cit. 09. 01. 2023]. Dostupné online: <https://refresher.cz/128557-Stepan-Kozub-si-behem-vystoupeni-delal-legraci-z-romske-genocidy>.

¹³³ SCHNEIDER, Matěj. Kozub je nuda, vězení nehrozí. Komiky zatýkali za mnohem lepší vtipy. In: *Seznam Zprávy*. [cit. 09. 01. 2023]. Dostupné online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-kozub-je-hnus-ale-vezeni-nehrozi-komiky-zatykali-za-mnohem-lepsi-vtipy-222698>.

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ ZABLOUDILOVÁ, Táňa. Podle Kozuba dnes můžete za vtip do vězení. Ve skutečnosti jen rasismem zraníte část lidí. In: *A2larm*. [cit. 09. 01. 2023]. Dostupné online: <https://a2larm.cz/2023/01/podle-kozuba-dnes-muzete-za-vtip-do-vezeni-ve-skutecnosti-jen-rasismem-zranite-cast-lidi/>.

¹³⁶ BANGA, Patrik. Někteřím lidem se chce ze Štěpána Kozuba zvracet aneb Retardovaný humor pro retardované publikum z Retardlandu. In: *Romea*. [cit. 09. 01. 2023]. Dostupné online: <https://romea.cz/cz/komentare/nekterym-lidem-se-chce-ze-stepana-kozuba-zvracet-aneb-retardovany-humor-pro-retardovane-publikum-z-retardlandu>.

a to především kvůli chování a jednání, které v minulosti bylo páchané na černošském obyvatelstvu. Humoru by se podle Štáfka neměly klást meze, podle něj by se měla odlišit licence filmu a reality.¹³⁷

Na něco podobného naráží například i hlavní představitel amerického televizního seriálu *Kancl* Steve Carrell, jenž o seriálu říká, že kdyby seriál býval vycházel v současném klimatu, tak by komediální seriál nefungoval z důvodu toho, že seriál vyobrazoval nevhodné chování. Dále však říká, že povědomí o urážlivých komentářích a chování je nyní na vysoké úrovni, což je podle Carrella dobře. Na druhou stranu ale dodává, že lidé nesmějí brát jakoukoliv literární postavu doslova a do písmene vážně, protože jinak to fungovat nebude.¹³⁸

Režisér a jeden ze dvou hlavních představitelů britského seriálu *Malá Velká Británie* David Williams říká, že by tento seriál v současnosti nedělal.¹³⁹ V seriálu se totiž hojně objevují urážlivé vtipy na černošskou, indickou, thajskou komunitu nebo také na minoritu homosexuálů a transvestitů. Za tento ofenzivní humor se již omluvil¹⁴⁰, nicméně i tak byl seriál v roce 2020 stažen z nabídky BBC a streamovací platformy Netflix mimo jiné i s odůvodněním, že umělci používali tzv. blackface¹⁴¹, tj. masku černé barvy, kterou si na obličej namaloval většinou bílý herec či herečka, aby tak mohli parodovat postavu černé pleti.

3.1.2. Blackface

S problematikou blackface býval ještě do nedávna spjat jeden z nejúspěšnějších televizních pořadů v České republice, a tím je *Tvoje tvář má známý hlas*, jenž se vysílá na TV Nova. V případě, kdy účinkující měli zpívat píseň Afroameričanů, tak bylo až do roku 2021 zažito účinkující nabarvit na černo, aby vypadali co nejvíce podobně původnímu pěvci. V návaznosti na události již zmíněného hnutí Black Lives Matter se produkce tohoto úspěšného

¹³⁷ ŠTÁFEK, Jakub. Štáfek: Byl jsem trochu dement. Nejsme cvičené opičky, lidi učím říkat prosím, když chtějí fotku. In: STRAKATÝ, Čestmír. Praha: Reflex. [cit. 07. 11. 2022]. Dostupné online: <https://www.reflex.cz/clanek/rss-podcasty-prostor-x/113016/stafek-byl-jsem-trochu-dement-nejsme-cvicene-opicky-lidi-ucim-rikat-prosim-kdyz-chteji-fotku-prostor-x-podcast.html>.

¹³⁸ MCCARTER, Reid. Steve Carell doesn't think The Office would work in today's „climate“. In: *AV Club*. [cit. 07. 11. 2022]. Dostupné online: <https://www.avclub.com/steve-carell-doesnt-think-the-office-would-work-in-toda-1829692065>.

¹³⁹ BLACKALL, Molly. David Wallace and Matt Lucas apologise for Little Britain blackface. In: *The Guardian*. [cit. 07. 11. 2022]. Dostupné online: <https://www.theguardian.com/world/2020/jun/14/david-walliams-and-matt-lucas-apologise-for-little-britain-blackface>.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ MOSES, Toby. Little Britain removed from BBC iPlayer, Netflix and Britbox due to use of blackface. In: *The Guardian*. [cit. 07. 11. 2022]. Dostupné online: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2020/jun/09/little-britain-removed-from-bbc-iplayer-netflix-and-britbox-blackface>.

pořadu rozhodla účinkující nebarvit načerno a nekarikovat Afroameričany.¹⁴² Vycházející hvězda českého showbyznysu Eva Burešová Salvatore, jež byla součástí dvou řad této show, kontrovala toto nařízení produkce a argumentovala tím, že účinkující svým vystoupením dávají původním, originálním zpěvákům hold, a není to myšleno jako zesměšnění. Pokud se jedná o napodobování zpěváků černošského původu, je podle ní lepší, když je účinkující *Tvoje tvář má známý* hlas namalován zcela do černa, v opačném smyslu je to pro ni zesměšnění původního pěvce.¹⁴³

Na herečku a zpěvačku Burešovou Salvatore reagovala novinářka Johana Nejedlová, jež se domnívá, že osoby veřejného života, kteří se takto vyjadřují, neví o historii rasismu a útlaku černošského obyvatelstva zhola nic, a tak současným změnám¹⁴⁴ nerozumí. Nejedlová popisuje, že blackface vznikl v USA kolem roku 1830, aby bílí herci mohli hrát a parodovat černé otroky. Tamější segregáčnické zákony jsou natolik čerstvou minulostí, že je čas je kriticky reflektovat. Dále připodobňuje rasismus vůči Afroameričanům k antisemitismu v české historii. Po druhé světové válce si dle ní společnost uvědomila, že karikování Židů není v pořádku. Nabádá tedy, aby si české celebrity dohledaly, jaká nespravedlnost byla páčána na černošské populaci v USA a možná tím pak pochopí, že „*korektnost, která se dnes ve slušné společnosti stala standardem, nikoho nenadřazuje. Lidé z menšin mají právo se navzájem podporovat a některé kvóty nikoho nediskriminují ani nezvýhodňují.*“¹⁴⁵

Na problém blackface narazil i herec a moderátor Ondřej Sokol¹⁴⁶, jenž hrál postavu Tobyho v divadelní hře *Ujetá ruka*, jež se zabývá mimo jiné i tématem rasismu.¹⁴⁷ Změna nálady ve společnosti po vypuknutí hnutí Black Lives Matter mělo za následek, že autor této divadelní hry, Martin McDonagh, se rozhodl, že herec Tobyho musí být černocho. Tato podmínka se vztahuje na všechna divadla, která drží licenci na inscenaci divadelní hry *Ujetá*

¹⁴² ŠNAJDROVÁ, Tereza. Tvoje tvář má známý hlas nepodporuje blackface. Zase bílý černocho, rozčilují se diváci. In: *Refresher*. [cit. 08. 11. 2022]. Dostupné online: <https://refresher.cz/97320-Tvoje-tvar-ma-znamy-hlas-nepodporuje-blackface-Zase-bily-cernoch-rozciluji-se-divaci>.

¹⁴³ Youtube video „Eva Burešová: Focení pro Playboy mě bavilo, teď bych chtěla do Stardance. Kvóty na Oscarech nechápu“ na kanálu „U Kulatého stolu“. [cit. 07. 11. 2022]. Dostupné online: <https://www.youtube.com/watch?v=NL4UGEsB5gY>.

¹⁴⁴ Současným změnám chování a přístupu k afroamerické skupině lidí.

¹⁴⁵ NEJEDLOVÁ, Johana. České celebrity o blackface a útlaku bělochů. Zkusme nejdřív pochopit historii utlačovaných. In: *Radio Wave*. [cit. 08. 11. 2022]. Dostupné online: <https://wave.rozhlas.cz/ceske-celebrity-o-blackface-a-utlaku-belochu-zkusme-nejdriv-pochopit-historii-8374481>.

¹⁴⁶ ŠTÁSTKA, Tomáš. Divadlo stahuje představení. Autor trvá na černošském herci, Sokol nestačí. In: *iDnes.cz*. [cit. 11. 11. 2022]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/cinoherni-klub-ujeta-ruka-cernosky-herec.A211202_105337_divadlo_ts.

¹⁴⁷ Činoherní klub. Martin McDonagh UJETÁ RUKA (Behanding in Spokane). [cit. 11. 11. 2022]. Dostupné online: <https://cinoherniklub.cz/ck/martin-mc-donagh-ujeta-ruka/>.

ruka. Od roku 2011 hrál postavu Afroameričana Tobyho v této hře Ondřej Sokol¹⁴⁸, který potomkem Afroameričanů není, a měl tedy namalovaný blackface, aby herec jako černocho vypadal. Herec v rozhovoru pro internetovou televizi DVTV říká, že v určitých částech světa má pro tuto podmínku pochopení, ale v českém prostředí tuto podmínku vnímá jako naprostou absurditu.¹⁴⁹ Z důvodu nedostatku kvalitních herců afroamerického původu ve střední a východní Evropě se tak představení stáhlo z repertoáru Činoherního klubu.¹⁵⁰ Sokol dodává, že nynější doba zakazuje lidem, co mají a nemají dělat, což omezuje i uměleckou svobodu. Korektnost je podle něj nesvoboda slova.¹⁵¹

Kritice se kvůli blackface nevyhnula ani Charita České republiky za její každoroční Tříkrálovou sbírku. Ta probíhá po celém Česku tím, že koledníci se převlečou za krále Kašpara, Melichara a Baltazara. Poslední zmiňovaný je znám z koledy jako ten, který je černý a stojí vzadu, a i z tohoto důvodu si koledníci malují obličej dočerna, aby byl Baltazar rozeznatelný. Tuto tradici však napadli lidé na sociálních sítích a zejména Tereza Navrátil Šimonová, jež byla autorkou petice¹⁵², aby černošský panovník byl reprezentován jiným způsobem. Odůvodnila to tím, že je sama členkou africko-české etnické skupiny a že o praktika tzv. blackface (v návaznosti na americké dějiny) je zraňující, ponižující a hluboce nerespektující pro obyvatele černošské pleti. Začernování obličejů dle ní buduje stereotypy, a nejen z tohoto důvodu se od této praktiky v západních zemích upouští.¹⁵³

Charita České republiky na kritiku odvětila tím, že jde o starý lidový zvyk, jenž odráží středověkou představu o tehdy pouze třech známých kontinentech, jimiž byly Evropa, Asie a Afrika, kterou zosobňoval Baltazar. Ten má v příběhu tři králů, kteří se přišli poklonit do Betléma narozenému Ježíšovi, stejně váženou a panovnickou postavu jako ostatní dva králové. Celou Charitu proto mrzí, že symbolice krále Baltazare jsou přisuzovány jiné významy. Podle

¹⁴⁸ Činoherní klub. *Ondřej Sokol*. [cit. 11. 11. 2022]. Dostupné online: <https://cinoherniklub.cz/lide/ondrej-sokol/>.

¹⁴⁹ SOKOL, Ondřej. Skončil v roli černocho: Je to absurdní, korektnost je nepřítel umění, říká Sokol. In: *DVTV*. [cit. 11. 11. 2022]. Dostupné online: <https://video.aktualne.cz/dvtv/skoncil-v-rol-i-cernocho-je-to-absurdni-korektnost-je-neprite/r~80f90830593311ecb02dac1f6b220ee8/>.

¹⁵⁰ ŠTÁSTKA, Tomáš. Divadlo stahuje představení. Autor trvá na černošském herci, Sokol nestačí. In: *iDnes.cz*. [cit. 11. 11. 2022]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/cinoherni-klub-ujeta-ruka-cernosky-herec.A211202_105337_divadlo_ts.

¹⁵¹ SOKOL, Ondřej. Skončil v roli černocho: Je to absurdní, korektnost je nepřítel umění, říká Sokol. In: *DVTV*. [cit. 11. 11. 2022]. Dostupné online: <https://video.aktualne.cz/dvtv/skoncil-v-rol-i-cernocho-je-to-absurdni-korektnost-je-neprite/r~80f90830593311ecb02dac1f6b220ee8/>.

¹⁵² Petice následně byla však smazána a již neexistuje.

¹⁵³ KRÁSENSKÁ, Daniela. Spor o „černého“ mezi koledníky. Je to lidový zvyk, odráží Charita kritiku. In: *Seznam Zprávy*. [cit. 12. 01. 2023]. Dostupné online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-spor-o-cerneho-mez-i-koledniky-je-to-lidovy-zvyk-haji-se-charita-222952>.

Zbiegniew Czendlika, jenž je kněz Biskupství Královehradeckého, je právě Baltazar tím symbolem, že Ježíš se nenarodil jen pro jednu skupinu lidí, ale pro všechny, tedy i černé, žluté, bílé, ale i třeba pro LGBT+ komunitu. Bez černošského krále by se podle kněze diskriminoval celý africký kontinent. Zdůrazňuje, že naše kultura je postavená na tradicích. Zákony se dle něho mohou měnit, ale tradice nemůžeme měnit, jenom protože se nám nelíbí.¹⁵⁴

3.1.3. Svoboda slova a cenzura

Jestli existuje nějaká obava z politické korektnosti, která se objevuje napříč kulturním, společenským i politickým prostředím, tak je to obava z omezení svobody slova. Jak jsem již naznačil výše, tak ať už to je verbální (nekorektní humor, nebo citově nezabarvená slova například Rom místo cikán) či neverbální (blackface) vyjádření spadají pod aplikaci politické korektnosti v praxi. Z těchto příkladů tak můžeme říci, proč se některé veřejné osobnosti, které jsou součástí české kulturní sféry, obávají politické korektnosti.

Při uvádění nově zrestaurované verzi filmu *Žert* v Karlových Varech se moderátor Marek Eben obul do politické korektnosti a připodobnil ji přímo k totalitnímu režimu, neboť film dle slov Marka Ebena „*pojednává (...) o jednom úplně elementárním prvku, který se objevuje ve všech totalitních režimech. A sice, že všechny tyto režimy absolutně postrádají jakýkoli smysl pro humor. A jakmile se stane, že vás někdo začne popotahovat za vtíp, tak je třeba se nad stavem věcí ve společnosti zamyslet. Vy v tom filmu uvidíte spoustu svazáků. Ono by to mohlo budit dojem, že už nejsou svazáci. Kdepak, vstali noví svazáci. Dřív se hlídala vedoucí úloha strany. Dnes se hlídá politická korektnost. Pozor na to!*“¹⁵⁵

Na jeho slova reagovala různá média a publicisté. Pravděpodobně jeden z nejznámějších kulturních publicistů a filmových recenzentů Kamil Fila reagoval, že takovéto přirovnání je znevažování obětí skutečné totality. Dále argumentuje i tím, že politická korektnost není žádný svaz, do kterého by lidé mohli vstoupit a stát se tak „svazákem“, a ani se za nevhodný výrok nikdo nedostal do vězení či nebyl poslán do pracovních dolů. Pokud někdo popírá holokaust nebo schvaluje násilnou činnost (například zplynování romských dětí), je to úplně jiná situace, protože se již nejedná o nevinné vtípky, ale už se jedná o situaci, „*kdy se ze slov stávají nebezpečné činy*“.¹⁵⁶

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ FILA, Kamil. Marek Eben přirovnává dnešek k totalitě. Je to nepovedený Žert?. In: *Kinobox*. [cit. 10. 11. 2022]. Dostupné online: <https://www.kinobox.cz/clanek/22308-marek-eben-prirovnava-dnesek-ktotalite-je-to-ten-nepovedeny-zert>.

¹⁵⁶ Tamtéž.

K odsouzení takového výroku se přidal i politický komentátor Petr Honzejek, který ho označil jako nesmysl ze stejného důvodu, protože nejde srovnávat totalitní režim se současnou dobou, jelikož neexistují žádní vězni odsouzení za politickou korektnost. Myslí si, že v českém prostředí není politická korektnost aktuální, protože problém v českém kontextu tkví v hulvátství, neuměřenosti, to vše kontaminuje českou politickou debatu. Kdyby politická korektnost fungovala jako totalitní režim, tak bychom podle komentátora názoru nemohli mít prezidenta, který uráží Romy.¹⁵⁷¹⁵⁸ V anglofonním světě politická korektnost však podle slov Honzejka skutečně existuje, poněvadž za některé rasistické, xenofobní výroky lze přijít i o zaměstnání.¹⁵⁹

Daleko nešel ani jiný moderátor Jan Kraus, jenž ve svém televizním pořadu přirovnal politickou korektnost k socialismu, jenž dle jeho slov spěl ke komunismu a v němž 35 let žil¹⁶⁰, čímž připodobnil politickou korektnost k totalitnímu režimu. Socialismus měl údajně být nejlepší politický systém, v němž nebudou války, lidé si budou rovni a budou se mít dobře a skončilo to na tom, že nebyl ani toaletní papír. Varoval občany před ideou politické korektnosti¹⁶¹, protože se pokouší o něco podobného a podle něj nemůže fungovat, protože „*tolik dobra v lidech určitě není.*“¹⁶² Toto připodobnění však prošlo českým mediálním prostředím bez povšimnutí. Musím ovšem poukázat na fakt, že politická korektnost se nezabývá ekonomickou stránkou věci, sama politická korektnost není politický systém, který má konkrétní ekonomický systém jako alternativu ke kapitalismu či ani nemá stejné východisko jako socialismus, a proto si myslím, že toto přirovnání není také platné.

V návaznosti na nekorektní humor kulturní publicista Jiří Labanc říká, že „*přestože se dnes humor v moderní společnosti stále více potlačuje, ať už kvůli urážení různých menšin nebo*

¹⁵⁷ HONZEJK, Petr. *Česko netrápí politická korektnost. Máme opačný problém – hulvátství, latentní rasismus a sexismus, říká komentátor Honzejek.* In: KOUBOVÁ, Karolína. Praha: Český rozhlas Plus. [cit. 19. 01. 2023]. Dostupné online: <https://plus.rozhlas.cz/cesko-netrapi-politicka-korektnost-mame-opacny-problem-hulvatstvi-latentni-8787302>.

¹⁵⁸ Viz TESÁŘ, Tomáš. Zeman nařkl Romy z lenosti. Poslali mu proto fotky, jak pracují. „Prezident neví, kudy kam, a tak šíří nenávisť,“ říkají. In: *Seznam Zprávy*. Dostupné online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zeman-narkl-romy-z-lenosti-poslali-mu-proto-fotky-jak-pracuji-prezident-nevi-kudy-kam-a-tak-siri-nenavist-rikaji-58527>.

¹⁵⁹ HONZEJK, Petr. *Česko netrápí politická korektnost. Máme opačný problém – hulvátství, latentní rasismus a sexismus, říká komentátor Honzejek.* In: KOUBOVÁ, Karolína. Praha: Český rozhlas Plus. [cit. 19. 01. 2023]. Dostupné online: <https://plus.rozhlas.cz/cesko-netrapi-politicka-korektnost-mame-opacny-problem-hulvatstvi-latentni-8787302>.

¹⁶⁰ Youtube video „Úvod – Show Jana Krause 6. 2. 2019“ na kanálu „Show Jana Krause“. Dostupné online: <https://www.youtube.com/watch?v=jqFz3FxbZP4>.

¹⁶¹ Nejspíše Jan Kraus myslel ideu politické korektnosti jakožto mluvu, která nikoho nezraňuje

¹⁶² Youtube video „Úvod – Show Jana Krause 6. 2. 2019“ na kanálu „Show Jana Krause“. Dostupné online: <https://www.youtube.com/watch?v=jqFz3FxbZP4>.

etnických skupin, tak se vždy najdou stále obnovující se útočiště posledního odporu proti cenzuře.“¹⁶³ Čímž autor připodobňuje politickou korektnost k cenzuře, ale taktéž říká, že zde¹⁶⁴ budou vždy lidé, kteří proti cenzuře budou bojovat.

Thilo Sarrazin říká, že svoboda slova a názoru se v současné době pohybuje v jiných hranicích než v těch zákonných. Údajně jsou mnohem užší, než jim udává zákon, neboť „*vyplývají z neformálních pravidel společenských skupin.*“ (Sarrazin, str. 22). Označuje to za společenský kód, který se proměňuje v čase, a ne všechny skupiny jej mohou vnímat stejně a schvalovat jej. V minulosti byla hranice svobody vyjadřování a explicitní manifestace u sexuálních témat mnohem užší, než je dnes. Naopak dnes za nepovedený žert na téma práv mužů a žen nebo nacistické diktatury může člověk ve významné pozici přijít o práci nebo kariéru, což před 40 lety nehrozilo. Na tomhle příkladu Sarrazin ukazuje, že hranice svobody slova definovaném společenskou normou se v čase mohou rozšiřovat, ale i zužovat. Dále říká, že svoboda slova vykazuje rozdíly napříč státy a kulturou (Sarrazin, s. 22-23).

3.2. Politická korektnost očima českých publicistů a novinářů

Thilo Sarrazin říká, že společenský diskurz není řízen masou pracujících lidí, ale je řízen třídou, jež zprostředkovává smysly. V minulosti jí byla třída teologů, filosofů, básníků, až poté se k nim přidal tisk, a především dnes média nebo mediálně schopný spisovatel či vědec může řídit společenský diskurz. Je i proto důležité se podívat na úlohu médií a novinářů samotných ve vztahu k politické korektnosti, protože podle Sarrazina se lidé – pokud sami nejsou odborníky na nějaké téma – nezávisle řídí tím, kdo jim názory předestírá, což jsou právě média (Sarrazin, s. 25-26).

Důvodem, proč politickou korektnost zahrnují takto zprostředkovaně očima novinářů a později i očima politiků, je ten, že politická korektnost v České republice neměla takovou signifikanci jako v Spojených státech amerických a projevy politické korektnosti tak kvantitativně není mnoho. Některá vyjádření publicistů na téma politické korektnosti jsou v obecnější rovině, některá jdou více do detailů a jakožto autor je nijak nehodnotím, ani s nima nepolemizuji. Tato kapitola má především za úkol nastínit, jak jedna z vlivových skupin v České republice nahlíží na politickou korektnost.

¹⁶³ LABANC, Jiří. Kde jsou hranice divadelní nemravnosti? Nekorektní humor si vždy najde své fanoušky, třeba ve sklepe. In: *Houpací osel*. [cit. 28. 11. 2022]. Dostupné online: <http://www.houpaciosel.cz/2020/10/21/kde-jsou-hranice-divadelni-nemravnosti-nekorektni-humor-si-vzdy-najde-sve-fanousky-treba-ve-sklepe/>.

¹⁶⁴ Jiří Labanc se v článku věnuje politické korektnosti na divadelní scéně, proto nemůžeme zcela jasně říci, zda autor tuto myšlenku vztahuje pouze na divadlo, nebo ji vztahuje na celou společnost.

Pár příkladů publicistů a jejich postojů, jak vnímají politickou korektnost jsem již uvedl v části zabývající se kulturou v České republice. Důvodem bylo zachování kontinuity a časové posloupnosti textu, neboť většina z nich reagovala na určitý příklad, který se ve společnosti, respektive kultuře, objevil. Nyní se podíváme i na jiné další názory novinářů a komentátorů společenského dění.

Komentátor Martin Škabraha se domnívá, že politická korektnost si zaslouží obhajobu a souhlasí s tím, co již napsali filosofové frankfurtské školy Theodor Adorno a Max Horkheimer v předmluvě knihy *Dialektika osvícenství* (1944). Ti říkali, že svoboda lidí je neoddělitelná od osvícenského myšlení, avšak je třeba mít na paměti i úskalí této svobody, která tkví v regresi. Pokud tento zárodek regrese nepotlačíme, a tedy přenecháme lidem destruktivní prvky, které jsou ve svobodě obsaženy, může mít svoboda a osvícenství jako takové negativní vliv. Podle Škabrahya je osvícenství „*tradice distance od každé tradice.*“¹⁶⁵ Jádrem politické korektnosti podle něj je právě tato tradice. Za příklad si vzal dnešní společnost, která kriticky nahlíží na vánoční svátky jakožto pozůstatek křesťanských tradic nebo používání již zmíněného slova *cigán* namísto kterého se spíše vyžaduje používání označení *Rom*. Říká, že „*pokud má smysl hájit politickou korektnost, pak do té míry, do jaké znamená přijetí našeho moderního vykořenění a s tím i přijetí toho, že řád, který může taková společnost mít, je toliko historickým produktem lidského myšlení a politiky, snažících se o konsenzus mezi rozpornými, ale pokud možno rovnoprávnými pojetími dobra a člověka vůbec.*“¹⁶⁶ Dodává, že politická korektnost si zaslouží jistou míru kritiky za princip nedotknutelnosti a individualismu, při kterém by si jednotlivý člověk mohl brát jakýkoliv názor či označení jako projev diskriminace.¹⁶⁷

V jiném svém článku se naopak opírá o politického realistu Thomase Hobbesa. Pomocí politické korektnosti se sice vzdáváme části svobod, ale je důležitá pro pokračování ducha společenské smlouvy. Tedy podobně jako ve filosofii Thomase Hobbesa, podle níž se člověk vzdá svého práva a své přirozenosti, aby zanechal válčení s ostatními, aby měl větší šanci na přežití skrz společenskou smlouvu, a tedy i ve státu. Autor tvrdí, že politická korektnost není

¹⁶⁵ ŠKABRAHA, Martin. Kdo se bojí politické korektnosti (a čeho se bojí politická korektnost). In: *Deník Referendum*. [cit. 8. 12. 2022]. Dostupné online: <https://denikreferendum.cz/clanek/9848-kdo-se-boji-politickekorektnosti-a-ceho-se-boji-politicka-korektnost>.

¹⁶⁶ ŠKABRAHA, Martin. Kdo se bojí politické korektnosti (a čeho se bojí politická korektnost). In: *Deník Referendum*. [cit. 8. 12. 2022]. Dostupné online: <https://denikreferendum.cz/clanek/9848-kdo-se-boji-politickekorektnosti-a-ceho-se-boji-politicka-korektnost>.

¹⁶⁷ Tamtéž.

„temná síla, která nás žene, aby zničila naši civilizaci“¹⁶⁸, nýbrž je to soubor opatření a mechanismů, které si společnost nastaví sama. Taková opatření mohou například vytyčit hranice mezi akademickou svobodou a požadavky politické korektnosti. Škabraha si myslí, že se můžeme o různých sociálních jevech vyjadřovat kriticky, aniž by byla porušena politická korektnost. Takováto vyjádření však musí být správně vyargumentovaná a preciznější. Lidé proto musí kriticky myslet, což uvádí na příkladu: „Když řeknu, že islám upírá ženám svobodu a rovnost, vyjadřuju se sice na první pohled (poslech) radikálně, ale současně dost vágně; když řeknu, že z pohledu západního liberálního chápání role ženy se ty a ty prvky islámu jeví jako nepřijatelné nebo aspoň problematické (a pokud možno vysvětlím proč), vyjádřím se daleko přesněji.“¹⁶⁹ Politická korektnost se může stát praxí objektivit, tj. schopnost reflektovat a sdělovat nezaujatě, nestranně. „Bez této praxe nemůže existovat moderní demokracie.“¹⁷⁰

Politický komentátor a novinář Jiří Pehe říká na adresu „advokátů politické nekorektnosti“, že to, že považují politickou korektnost za cenzuru, tak o nich vypovídá mnohem více, než si myslí. Pehe se domnívá, že tím uvádějí příčinu a cíl boje proti politické korektnosti, což je snaha mluvit politicky nekorektně. Uvádí příklad Václava Klause, který si na politickou korektnost stěžuje a o kterém říká, že jeho politicky nekorektní výroky stejně můžeme vyčíst mezi řádky, tedy si je můžeme domyslet. Dále říká, že odpůrci politické korektnosti mají podobnou argumentaci jako kuřáci stěžující si na zákazy kouření. Kuřáci si prý stěžují, že nemají svobodu kouřit na všech místech, na druhé straně barikády však stojí nekuřáci a jejich svoboda nebýt vystavován rakovinou tvorným látkám. Pehe ale dodává, že příznivci politické nekorektnosti mají lepší pozici než kuřáci, protože nekorektní lidé neomezují zákon, pouze sdílený konsensus. Podle něj je možné kritizovat podobu vzniku tohoto konsensu a zdali doopravdy zastává názory většiny společnosti. Pehe říká, že je důležité, že se o podobných tématech jako je politická korektnost diskutuje, ale určit si a dodržovat některá sebeomezení není proti svobodě.¹⁷¹ (Pehe, str. 225-227)

Korelaci mezi politickou korektností a liberální demokracií nachází novinář Martin Šimeček, podle něhož čím víc se vyvíjí liberální demokracie a dialog v ní, tím více je třeba používat opatrnější jazyk, tedy být politicky korektní. Podle něho jak politická korektnost, tak liberální demokracie nutí lidi být lepšími, než ve skutečnosti jsme, což vnímá jako důvod, proč

¹⁶⁸ ŠKABRAHA, Martin. Proč se nebát politické korektnosti. In: *Deník Referendum*. [cit. 8. 12. 2022]. Dostupné online: <https://denikreferendum.cz/clanek/9884-proc-se-nebat-politicke-korektnosti>.

¹⁶⁹ Tamtéž.

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Pehe, str. 225-227.

čeští politici¹⁷² používají vulgární jazyk. Šimeček tvrdí, že tím vytvářejí poptávku po demontáži společenských norem.¹⁷³

Politickou korektnost jako nástroj k prosazování své politické agendy chápe i Jiří Sobota, podle něhož politická korektnost je jazyk současných elit, proti kterému se lidé vzbouřili a byl hnacím motorem vzestupu Donalda Trumpa v amerických prezidentských volbách a odsouhlaseném referendu Velké Británie pro vystoupení z Evropské unie. Uvádí, že pojmu „politická korektnost“ rozumí každý jinak, a i přesto symbolizoval boj proti elitám, čehož využívají politici a sklízají poté úspěch u voličů, což bylo možné vidět právě v kampani politiků, jenž chtěli vystoupit z Evropské unie, zejména tedy u Borise Johnsona. To vše mělo příčinu v tom, že roli médií převzaly sociální sítě, které nemohou korigovat veřejnou debatu jako tomu mohla v minulosti média, a kvůli nimž se vytěsnilo racionální uvažování. Společně s vlivem globalizace a změny demografického složení společnosti vznikla frustrace bílé střední vrstvy, jejíž vliv upadá na úkor etnických menšin, které je navíc označují za rasisty a homofoby a milovníky zbraní. Této frustrace využil právě Donald Trump pro svoji kampaň¹⁷⁴

Sobota říká, že o původní ideji politické korektnosti, jakožto ochotě se zbavovat pejorativních slov minorit, se mluví zřídka. Uvádí lingvistu Michala Hořejšího a lingvistku Evu Lehečkovou, kteří zkoumali užití politické korektnosti během vrcholení uprchlické krize, podle nichž ze 134 případů užití bylo 130 negativní, přičemž byla politická korektnost vyobrazena jako ideologie, druh módy přicházející ze Západu, ale nejdominantněji byla líčena „jako nástroj a prostředek elit k umlčení oponentů nebo zkreslování údajně pravdivé skutečnosti.“¹⁷⁵ Dodává, že kritika politické korektnosti je do České republiky importovaná, stejně jako samotná agenda politické korektnosti. Podle něj se pravděpodobně v Česku odehrává to samé, jako když se rozebírala uprchlická krize: její předmět není příliš vidět, o to více se o něm diskutuje.¹⁷⁶

S tím, že frustrace a potřeba ji ventilovat pomáhá získat voliče Donalda Trumpa, souhlasí i novinář Jan Macháček. Podle něj politickou korektnost a bezpohlavní jazyk lidí akceptují jen protože mají strach nebo že musí a poté frustraci sdělí volebním lístkem. Sám novinář je rád, že se v České republice netolerují obtěžování žen na pracovišti, a že jsou

¹⁷² V tomto novinovém článku přímo zmiňuje bývalého prezidenta Zemana a Adrianu Krnáčovou.

¹⁷³ ŠIMEČKA, Martin M. Obrana politické korektnosti. In: *Respekt*. [cit. 15. 01. 2023]. Dostupné online: <https://www.respekt.cz/ost-blog/obrana-politicke-korektnosti>.

¹⁷⁴ SOBOTA, Jiří. Řekněte nám pravdu!. In: *Respekt*. [cit. 18. 01. 2023]. Dostupné online: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/26/reknete-nam-pravdu>.

¹⁷⁵ Tamtéž.

¹⁷⁶ Tamtéž.

nahrazeny hanlivá označení osob za neutrální. Potíž podle něj tkví, pokud je politická korektnost přehnaná. Podle něj někteří novináři a televizní stanice se bojí označit teroristické útoky islámských skupin za projevy islamismu nebo islámského fundamentalismu. Macháček říká, že eliminace výroků spojená s těmito slovy, neochrání mírumilovné muslimy.¹⁷⁷

Kritický názor na politickou korektnost sdělil redaktor Lidových novin Andrej Duhan. Ten tvrdí, že politická korektnost není slušné chování. Slušnost je podle Duhana apolitická, i když také koriguje verbální projev a chování. Politická korektnost dává dle něj do popředí levicově liberální témata jako jsou multikulturalismus, gender, feminismus, antidiskriminace nebo sociální spravedlnost a na těchto základech poté haní. Ideologií, jakou představuje politická korektnost, je nahradit pilíře Západu jako jsou pravda, svoboda slova nebo rozum a nahrazuje jí správností myšlení a právem vybraných menšin nebýt uražen, čímž by politická korektnost změnila svět okolo nás. Říká, že politickou korektností je zužován okruh povolených témat, o kterých se může hovořit, a jak se o tématu referuje. Tím, že takto reguluje jazyk, tak mění myšlení. Uvádí příklady tzv. pravd politické korektnosti – tedy, jak se Duhan domnívá, čím se politická korektnost řídí – například, že politická korektnost nahlíží na patriotismus jako na formu fašismu, většinu společnosti lze generalizovat pouze negativně, menšiny pouze pozitivně nebo že rasismem se chápe jakákoliv kritika vůči příslušnosti k sociální skupině. Dále tato ideologie podle Duhana „vytěsňuje konzervativní názory a absolutizuje levicově liberální názory. Je dalším nebezpečným sněním o společnosti, kde se mají všichni rádi a jsou si rovni.“¹⁷⁸

3.2.1. Sportovní komentátoři a publicisté

Ačkoliv moderátor není ve svém slova smyslu publicista, protože to není autor, jenž vydává svá díla, tak právě u sportovních komentátorů můžeme najít i různé momenty, které se týkají politické korektnosti. V živém vysílání sportovní komentátoři nemají tolik prostoru na autoregulaci nebo autokorekci svých výroků, a proto mohou vyřknout různé z hlediska politické korektnosti kontroverzní situace.

Sportovní komentátoři se občas snaží najít různá přirovnání, hrát se slovy, příjmeními aj., aby měli diváci zprostředkovaný zážitek ze hry i s trochou zábavy. Nemusíme

¹⁷⁷ MACHÁČEK, Jan. Terorismus a meze politické korektnosti. In: *Lidovky*. [cit. 18. 01. 2023]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/nazory/machacek-terorismus-a-meze-politicke-korektnosti.A160920_134015_monitor-jana-machacka_jko.

¹⁷⁸ DUHAN, Andrej. Politická korektnost není obyčejná slušnost. In: *Lidovky*. [cit. 15. 01. 2023]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/ceska-pozice/politicka-korektnost-neni-obycejna-slusnost.A170615_230617_pozice-tema_lube.

jít daleko do historie, abychom vypátrali hlášku Roberta Záruby „*Rachna, kachna, to to letělo*“¹⁷⁹ a hned si můžou hokejoví fanoušci vzpomenout na vyrovnávací gól Karla Rachůnka v semifinálovém zápase se Švédskem.¹⁸⁰ V některých situacích se ovšem invence a pokus o vtip nemusí zdařit jako to provedl sám Robert Záruba při komentování Zimních Olympijských her v roce 2022. Moderátor si vzal iniciály hokejových obránců Kloka a Knota a tuto dvojici připodobnil k rasistické a antisemitské organizaci Ku-klux-klan. Sportovní komentátor věděl hned, že se nekorektně vyjádřil, a proto pronesl, aby toto srovnání vzali diváci s rezervou.¹⁸¹ Před začátkem dalšího sportovního přenosu se divákům za tento nepovedený vtip omluvil, a omluvil se osobně i Lukášovi Klokovi. Hokejista do médií poté pronesl: „*Někdy člověk prostě něco řekne jinak, než myslí a vyzní to jinak. To se stává, věřím, že to lidi pochopí.*“ Diskutující na serveru Novinky.cz sdíleli v diskuzích své ambivalentní pocity. Někteří chápou, že je třeba se za toto omluvit, spíše ale podle počtu reakcí převažuje názor, že je třeba brát věci s nadhledem a rezervou a že všem je nejspíše jasné, že toto Záruba nemyslel vážně.¹⁸²

Relativně nedávnou bouří na sociálních sítích způsobil komentář sportovního moderátora a bývalého fotbalisty Luděk Zelenky, který okomentoval při záběru na fanyanky černošské pleti v dresech fotbalového Kolína nad Rýnem slovy „*typický Němky*“¹⁸³ Na Zelenku reagovali i kolegové z České televize jako například Michal Dusík, který napsal na Twitter následující: „*Pokud chce někdo posuzovat národnost podle barvy pleti, tak je typický trouba.*“¹⁸⁴ Pod toto ještě připsal Michal Dusík, že „*nikoho nebudu pranýřovat ani věšet, ale zároveň je třeba jasně vymezit, že podobný styl "vtipkování" do komentáře ve vysílání ČT nepatří.*“¹⁸⁵

¹⁷⁹ Jako Rachna byl označen český hokejový obránce Karel Rachůnek.

¹⁸⁰ Hospodářské noviny. Rachna, kachna, to to letělo, to byl slavný gól obránce Karla Rachůnka. In: *Hospodářské noviny*. [cit. 10. 12. 2022]. Dostupné online: <https://hn.cz/hokej/c1-52782530-rachna-kachna-to-to-letelo-to-byl-slavny-gol-obrance-karla-rachunka>, autor s pseudonymem „žak“.

¹⁸¹ Aktuálně.cz. Náš Ku-klux-klan, komentoval Záruba hru českých beků. K tomu ČT přenos spadl. In: *Aktuálně.cz*. [cit. 10. 12. 2022]. Dostupné online: <https://sport.aktualne.cz/olympijske-hry/ct-zaruba-ku-klux-klan/r~04cb147c8b1c11ecbdb0ac1f6b220ee8/>.

¹⁸² Novinky.cz. *Diskuze: Záruba ve vysílání pojmenoval české hokejisty Ku-klux-klan*. [cit. 10. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/diskuze/domaci-zaruba-ve-vysilani-pojmenoval-ceske-hokejisty-ku-klux-klan-40386924>.

¹⁸³ Twitterová stránka „h0xik“. [cit. 10. 12. 2022]. Dostupné online: <https://twitter.com/h0xik/status/1570494815925841922>.

¹⁸⁴ Twitterová stránka „Michal Dusík“. [cit. 10. 12. 2022]. Dostupné online: <https://twitter.com/mikiedusik/status/1570637018987888642>.

¹⁸⁵ Tamtéž.

Na tomto případě můžeme vidět, jak se sportovní redakce České televize kultivuje a snaží se být politicky korektní, nerasistická, empatická. Můžeme vzpomenout na komentář Jaromíra Bosáka z roku 2011 při zápasu české fotbalové reprezentace proti reprezentaci Černé Hory, při němž pronesl „*Černohorec to zní tak, že vidíte opravdu silného, vysokého, osmahlého chlapa.*“¹⁸⁶ V dnešní době by tento výrok nejspíše nebyl vyřknut ze strany moderátora, neboť by byla na hraně rasismu, či dokonce za hranou. Proto můžeme říct, že i čeští komentátoři se v tomto posouvají a kultivují nejen sebe, ale i diváky.

3.3. Politická korektnost očima českých politiků

Úloha politiky je patrně jasná a podobně jako média se podle Sarrazina podílí na společné hře: proměňovat veřejné mínění. Dále tvrdí, že média a politické strany jsou v nerozlučném vztahu, protože se obě strany navzájem potřebují. Politici potřebují platformu, kde mohou sdělovat své názory, protože o úspěchu v politice rozhoduje mediální pokrytí či podpora. Média naopak potřebují politiky, protože svými komentáři k politickému dění mohou ovlivňovat čtenáře. (Sarrazin, s. 27) Především z tohoto důvodu bude tato kapitola obsahovat komentáře českých novinářů reagující na politiky a jejich postoj k politické korektnosti.

Stejně jako u předchozího oddílu novinářů, ani zde nebudu výroky českých politiků nikterak komentovat, ani hodnotit. Je zde především o nastínění celkové atmosféry a názorů na politickou korektnost v rámci české politické scény.

Patrně nejranější výroky na adresu politické korektnost mezi českými politiky má na svědomí Václav Klaus starší. Ten mimo jiné v roce 2011 hájil možného kandidáta na post prvního náměstka ministra školství, mládeže a tělovýchovy, jímž se měl stát Ladislav Bátor. Média totiž poukazovala na Bátorovu minulost, konkrétně na jeho dřívější kandidaturu za nacionalistickou Národní stranu.¹⁸⁷ Tehdejší prezident Václav Klaus vyjádřil ve svém sloupku, že žije sice v demokratické společnosti, ale stále více mu připadá, že tomu tak není. Podle něj politická korektnost, jež si získala dominantní pozici v médiích, vyvolala kauzu Bátora, protože autoritativně a suverénně nařizuje, co se smí a nesmí. Václav Klaus tehdy říkal, že politická korektnost je fenoménem celého světa, Evropy, ale i České republiky. Dále říkal, že kdo se

¹⁸⁶ Youtube video „Míra Bosák – Černohorec“ na kanálu „ArtyF0“. [10. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.youtube.com/watch?v=qN6wZ-iIOnE>.

¹⁸⁷ PROCHÁZKOVÁ, Martina. Bátor je obětí politické korektnosti a slábnoucí demokracie, míní Klaus. In: iDnes.cz. [cit. 28. 12. 2022]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-komentuje-kauzu-batory.A110228_105257_domaci_taj.

pokouší vzdorovat politické korektnosti, dojde u té osoby k ostrakizaci, útokům, či dokonce ztrátě zaměstnání.¹⁸⁸ Václav Klaus zde však nenabízí definici politické korektnosti, ani jak ji v roce 2011 chápal.

Politický komentátor Petr Honzejek v návaznosti na proslov bývalého prezidenta se domníval, že Klaus zkonstruoval konzervativní variantu politické korektnosti¹⁸⁹, protože podle Václava Klause staršího „*žijeme ve světě, který si namlouvá, že si se vším poradí, neboť na to má internet, Google a Wikipedii, umělou inteligenci, ale i politickou korektnost a technicky dokonalé, přímo orwellovsky vybavené tajné služby. To je velký omyl. I dnes je třeba se učit z historie, z tradic, ze zkušeností a z generacemi ověřených vzorců chování. I nyní, nebo spíše právě nyní, je třeba vědět, že pýcha našeho rozumu potřebuje vědomí jistého rámce, v němž se smíme pohybovat, a že vykročit mimo něj je riskantní a nebezpečné.*“¹⁹⁰ Honzejek říká, že toto je konstrukt konzervativní politické korektnosti, protože podle Klause by se nemělo odporovat autoritám, ani lidské zralosti a nemělo by se zesměšňovat společenské chování, jenž je ozkoušené tradicí.¹⁹¹ Honzejek přednesl to, o čem mluvil Klaus již dříve, a tedy že zastánci politické korektnosti ostrakizují a atakují její odpůrce.¹⁹² Klaus podle Honzejka totiž dělá to samé, když někdo útočí na tradice a konzervativní hodnoty jako takové.

Na komentáře Václava Klause o politické korektnosti reagoval například i bývalý diplomat a ministr školství Jiří Gruša, jenž v roce 2011 znevažoval výroky bývalého prezidenta. Podle něj Václav Klaus neměl žádné tušení, o čem politická korektnost skutečně je a jen ji využíval k medializaci a ke svému upevnění na mediálním a politickém poli. Gruša se domníval, že „*Klaus vždycky dokázal prodávat svůj odpor proti něčemu*“¹⁹³, což se mu jevila jako rozumná strategie, jelikož je platná i v žurnalistice, protože kontroverzní, úderné, nebo vymezující titulky prodávají více než ty nekontroverzní. Délka politické působnosti Václava Klause, jenž byl u politické moci od roku 1989 do konce svého prezidentského úřadu 2013,

¹⁸⁸ KLAUS, Václav. Malá česká hilsneriáda aneb případ diktatury politické korektnosti. In: Novinky.cz. [cit. 28. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-vaclav-klaus-mala-ceska-hilsneriada-aneb-dalsi-pripad-diktatury-politicke-korektnosti-80058>.

¹⁸⁹ HONZEJK, Petr. Klausova politická korektnost. In: *Hospodářské noviny*. [cit. 29. 12. 2022]. Dostupné online: <https://nazory.hn.cz/c1-53433510-klausova-politicka-korektnost>.

¹⁹⁰ KLAUS, Václav. Projev prezidenta republiky k 28. říjnu 2011. In: *Václav Klaus*. [cit. 29. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.klaus.cz/clanky/2952>.

¹⁹¹ HONZEJK, Petr. Klausova politická korektnost. In: *Hospodářské noviny*. [cit. 29. 12. 2022]. Dostupné online: <https://nazory.hn.cz/c1-53433510-klausova-politicka-korektnost>.

¹⁹² KLAUS, Václav. Malá česká hilsneriáda aneb případ diktatury politické korektnosti. In: Novinky.cz. [cit. 28. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-vaclav-klaus-mala-ceska-hilsneriada-aneb-dalsi-pripad-diktatury-politicke-korektnosti-80058>.

¹⁹³ GRUŠA, Jiří. *Kdo neskáče, neskáče. Nic víc*. In: HONZEJK, Petr. Praha: Hospodářské noviny. [cit. 29. 12. 2022]. Dostupné online: <https://nazory.hn.cz/c1-52004100-kdo-neskace-neskace-nic-vic>.

měla za následek, že Václav Klaus nedělal korektury svého myšlení a jednání. Přitom podle Gruši politická korektnost „*znamená, že se občas korigujete*.“¹⁹⁴ Ačkoliv politická korektnost v České republice do jisté nízké míry byla¹⁹⁵, tak ji Václav Klaus tehdy dokázal z pozice prezidenta ČR zmedializovat do větší míry.

V roce 2016, tedy když v Evropě stále panovala uprchlická krize, se řešily na půdě Evropské Unie tzv. kvóty na přerozdělení uprchlíků mezi členskými státy a jiné řešení na alokaci azylantů. V tomto kontextu tehdejší ministr vnitra Milan Chovanec sdělil deníku Právo, že v Evropské Unii neustále panují debaty, ve kterých se hlídá každý výrok, aby nepřesáhl hranice politické korektnosti. To označil za zhoubu Evropy.¹⁹⁶ Tohoto rozhovoru a především nadpisu „Politická korektnost je zhoubou Evropy“¹⁹⁷¹⁹⁸ se chytil i Václav Klaus, podle něhož to není žádnou novinkou, jelikož o politické korektnosti se zde mluví již delší dobu. Revoluční podle něj však je fakt, že tento výrok vychází od levicového¹⁹⁹ ministra vnitra a že se nachází i na titulní straně jednoho z českých největších deníků. Václav Klaus konstatuje, že mluvit politicky korektně znamená mluvit bruselsky korektně. Než na to „evropská idealistická, příliš namyšlená levice“ přijde, je podle něj už obvykle příliš pozdě.²⁰⁰

K politické korektnosti se vyjádřil i syn bývalého prezidenta – Václav Klaus mladší, jenž měl působnost především v oblasti školství. Podle něj politická korektnost dosahuje velké míry přesycení v českém vzdělávacím systému. Údajně učitelé musí učit žáky o menšinách, genderech, multikulturní společnosti, což hodnotí jako „*nadiktovanou propagaci idejí nové levice a vtlokání neomarxistického vnímání světa do dětských hlav*.“²⁰¹ Zároveň si myslí, že se školy nedělaly za dob celostátního školství²⁰² mezi žáky rozdíly. Dnes je tomu naopak, kdy

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ Viz jazyková transformace českých slov v první kapitole.

¹⁹⁶ CHOVANEC, Milan. *Chovanec k migraci: Politická korektnost je zhoubou Evropy*. In: BROŽOVÁ, Karolína. Praha: Právo. [cit. 30. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-chovanec-k-migraci-politicka-korektnost-je-zhoubou-evropy-347632>.

¹⁹⁷ Tamtéž.

¹⁹⁸ Nadpis takto zněl, nicméně v kontextu rozhovoru není jasné, jestli Chovanec skutečně myslel, že politická korektnost je zhoubou, nebo jestli mechanismus prosazování politik Evropské unie je onou zhoubou, či je to dokonce kombinace obou faktorů.

¹⁹⁹ Milan Chovanec byl a stále je členem České strany sociálně demokratické.

²⁰⁰ KLAUS, Václav. Už je politicky korektní říci, že je politická korektnost zhoubou Evropy?. In: *Václav Klaus*. [cit. 29. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.klaus.cz/clanky/3907>.

²⁰¹ PALIČKA, Jan P. Dětem na školách se vtloká neomarxistické vnímání světa, říká Václav Klaus ml. In: *Expres*. [cit. 30. 12. 2022]. Dostupné online: https://www.expres.cz/zpravy/politicka-korektnost-skolstvi-vaclav-klaus-mladsi.A160422_172851_dx-zpravy_pali.

²⁰² Pokud je mi známo, tak celostátní školství jako termín neexistuje, ale Václav Klaus ml. evidentně myslí dobu, kdy se učivo ve školách probíralo podle tzv. osnov, které byly stejné pro všechny školy stejného typu. V současné době existuje Rámcový a vzdělávací program, který je ustavován ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, a Školním vzdělávacím programem, který si vytváří každá škola sama a opírá se v něm o body, jež

práva jedné skupiny se podle Klause ml. vyzdvihávají nad práva druhých.²⁰³ Když byl za nerespektování stranických hodnot a poškozování politické strany v roce 2019 Václav Klaus ml. vyzván, aby odešel z poslaneckého klubu Občanské demokratické strany,²⁰⁴ reagoval na to Václav Klaus senior tím, že nynější Občanská demokratická strana nadbíhá politické korektnosti, a proto „*musí vzniknout nová, skutečně pravicová strana.*“²⁰⁵ Oba politici Klausové totiž vidí politickou korektnost jako součásti levicového politického spektra.²⁰⁶

Kritiku politické korektnosti můžeme najít na české politické scéně frekventovaně, a bylo by téměř nemožné vypsát všechny, proto se v následujícím odstavci zaměřím na významné figury české politické scény a nastíním jejich postoj k politické korektnosti. Kromě Václava Klause st. se jako český prezident vyjadřoval k politické korektnosti i Miloš Zeman, který řekl, že politická korektnost je „*synonymum pro lež*“.²⁰⁷ Předseda Svobody a přímé demokracie Tomio Okamura zase tvrdí, že „*sluníčkářská politická korektnost*“ je nástroj, pomocí kterého se mimo jiné islamizuje svět²⁰⁸ a také rozsévá teror, jehož účelem je v lidech vyvolat strach a omezit svobodu slova.²⁰⁹ Bývalý předseda Senátu Jaroslav Kubera řekl při pietním aktu v Terezíně, že totalita je skrytá mimo jiné v politické korektnosti. Za tento výrok sklídl kritiku například od Amnesty International či Greenpeace, části senátorů, ale i od

jsou obsaženy v Rámcově vzdělávacím programu. Takto dochází k decentralizaci školství a školského učiva od státního aparátu.

²⁰³ PALIČKA, Jan P. Dětem na školách se vtulouká neomarxistické vnímání světa, říká Václav Klaus ml. In: *Expres*. [cit. 30. 12. 2022]. Dostupné online: https://www.expres.cz/zpravy/politicka-korektnost-skolstvi-vaclav-klaus-mladsi.A160422_172851_dx-zpravy_pali.

²⁰⁴ Lidovky.cz. ODS vyloučila Václava Klause mladšího. „Dlouhodobě nás poškozují“ uvedla. In: *Lidovky*. [cit. 30. 12. 2022]. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/ods-vyloucila-ze-strany-vaclava-klause-mladsiho-kvuli-rozdilnym-nazorum.A190316_173315_In_domov_ele.

²⁰⁵ KLAUS, Václav. Václav Klaus k usnesení poslaneckého klubu ODS. In: *Institut Václava Klause*. [cit. 30. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.institutvk.cz/clanky/1303.html>.

²⁰⁶ Osobně si nemyslím, že politická korektnost je zakořeněna v levicovém politickém spektru, ač vychází z frankfurtské školy, ale spíše že ji podporují lidi ideově smýšlející „doleva“. Domnívám se však, že ne všichni, co vnímají politickou korektnost pozitivně, jsou socialisté, marxisté nebo komunisté, ale že se můžou nacházet i na pravicovém či středovém spektru. Na toto téma by byla ale třeba vytvořit sociologický průzkum, aby tato myšlenka mohla být vskutku validní.

²⁰⁷ EFNEROVÁ, Vanda. Politická korektnost? To je jen nezdrovité synonymum pro lež, udeřil Zeman ve fabrici. A přitom nekorektně pohovořil o muslimském terorismu. In: *Parlamentní listy*. [cit. 30. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Politicka-korektnost-To-je-jen-zdrovite-synonymum-pro-lez-uderil-Zeman-ve-fabrici-A-pritom-nekorektno-pohovoril-o-muslimskem-terorismu-480329>.

²⁰⁸ OKAMURA, Tomio. Šílené, kam až nás zavedla sluníčkářská politická korektnost. In: *Strana Přímé Demokracie*. [cit. 30. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.spd.cz/silene-kam-az-nas-zavedla-slunickarska-politicka-korektnost/>.

²⁰⁹ Facebooková stránka „Tomio Okamura – SPD“. [cit. 30. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.facebook.com/tomio.cz/posts/pfbid0Vt93HPoPazNuiFQ3n2YFKhaqEppig9ZpSjFzCqGtb1KYnMEH HkbZzpxavvGvJjPvl>.

potomků protinacistického odboje, podle kterých zneuctil památku obětí holokaustu.²¹⁰ Současný premiér Petr Fiala na sociální síti Facebook v roce 2016 napsal, že „*politická korektnost je pokrytectví, které nás dusí, brání nám nazývat věci pravými jmény, mluvit o hodnotách, kterým věříme, a řešit skutečné problémy.*“ K tomu ale dodává, že je při odmítání politické korektnosti důležité, aby si lidé zachovali slušnost a zdravý rozum.²¹¹

V českém politickém prostředí se hlavně setkáme s veřejnou kritikou politické korektnosti, na což odpovídá politoložka Eva Lebedová, že „*dnes často v politických diskusích funguje politická korektnost jako nálepka pro ty, s nimiž nesouhlasíme. Označíme je za politicky korektní, a to znamená, že nemají pravdu. Zatímco populisté „říkají pravdu vždy“*²¹², což je to pravděpodobně jeden z hlavních důvodů, proč politici mluví a kritizují politickou korektnost, neboť ji využívají jako nástroj své politické agendy.

Pravděpodobně nejznámější český politik, jenž má vyhraněný názor na politickou korektnost a jenž se politické korektnosti zabývá a studuje ji více, je poslanec Patrik Nacher. Poslanec za hnutí ANO ve svém komentáři nabízí i své pojetí politické korektnosti, jež zní takto: „*Politická korektnost je zjednodušeně řečeno úsilí záměrným ovlivňováním jazyka odstranit některá tradiční označení nebo pojmy, které jsou svázány s nepříznivými významy a stereotypy, a proto mohou být určitými lidmi vnímány jako urážlivé nebo mohou posilovat diskriminující postoje. Obvykle má formu nahrazování zatížených slov novými, se stejným základním významem, nebo o zamezení komentářů, které by mohly být vnímány urážlivě.*“²¹³

Patrik Nacher naráží na to, že kritika politické korektnosti, může být cenzurována či ostrakizována. Podle něj se společnost ubírá směrem, kde se budou lidi bát nazývat věci pravými jmény a svoboda slova podle něj tak bude v ohrožení, bohužel se už nyní debata o politické korektnosti posouvá do demagogické roviny, kdy obhájci politické korektnosti nasměřují diskuzi na elementární prvky diskuze (jako například sexuální obtěžování žen) u něhož není sporu, že je odsouzeníhodné. Patrik Nacher to komentuje slovy „*jako by snad*

²¹⁰ iRozhlas.cz Totalita zahalená do politické korektnosti, prohlásil Kubera. Část senátorů jeho slova odmítla. In: *iRozhlas.cz*. [cit. 30. 12. 2022]. Dostupné online: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jaroslav-kubera-predseda-senatu-terezin-proslov_1905211536_ako, zpráva převzata od České tiskové kanceláře.

²¹¹ Facebooková stránka „Petr Fiala“. [cit. 30. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.facebook.com/petr.fiala1964/posts/1199128296834718/>.

²¹² Houpací osel. Zeman a politická korektnost? „Je jednoduché roztočit spirálu strachu, pak se to ale těžko vrací do normálu. In: *Houpací osel*. [cit. 30. 12. 2022]. Dostupné online: <https://hlidacipes.org/zeman-a-politicka-korektnost-je-jednoduche-roztocit-spiralu-strachu-pak-se-to-ale-tezko-vraci-do-normalu/>.

²¹³ NACHER, Patrik. KOMENTÁŘ: Politická korektnost? Všeho s mírou a používat selský rozum! – Patrik Nacher. In: *Novinky.cz*. [cit. 28. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/clanek/komentare-komentar-politicka-korektnost-vseho-s-mirou-a-pouzivat-zdravy-rozum-patrik-nacher-40299905>.

*kritik politické korektnosti, kterému se nelíbí cenzurování uměleckého vyjadřování, byl zastáncem osahávání či ponižování žen. Takový posun debaty je nepřijatelný a k ničemu dobrému nepovede.*²¹⁴ Na druhou stranu i Patrik Nacher říká, že je špatné označovat Romy jako cikány, malé lidi jako skrčky atd. Nicméně to neoznačuje jako politickou korektnost, ale jako elementární slušnost a respekt k druhým. Dodává, že si nesmíme plést politickou korektnost se slušným chováním. Záměna bude mít za výsledek, že místo autentické každodenní snahy o větší toleranci a respektu k jinakosti bude medializace absurdních případů politické korektnosti.²¹⁵ Zde můžeme vidět, že politická korektnost může mít různé interpretace a různé členění, co do této oblasti patří, protože někteří lidé by toto chápali jako uplatňování agendy politické korektnosti.

Tento český politik navíc vydal i knižní publikaci, ve které sdílí své názory na politickou korektnost. V ní označuje politickou korektnost za fenomén dnešní doby, která uplatňuje svoji hyperkorektnost do takových měřítek, že iniciativy aktivistů na podporu sexuálních a genderových menšin, budou mít opačný efekt, tedy že tyto minority budou terčem posměchu a nesnášenlivosti. Dále zde píše, že politická korektnost sílí a nabývá na intenzitě, čímž utlačuje selský rozum. Dodává, že při používání selského rozumu lidem dojde, že neexistují stejné podmínky pro všechny lidi, ani to nejde zajistit. Páchání dobra, které se podle Nachera stalo způsobem, jak kontrolovat životy lidí, je nástroj regulace nebo nápravného opatření (Nacher, s. 27-51).

V publikaci také zmiňuje Donalda Trumpa a říká, že v kontextu „pseudokorektních“ výpovědí a floskulí, mohou názory bývalého prezidenta USA působit radikálně. Podle Nachera byl použitý slovník Trumpa a jeho vykonané kroky návratem k normálnosti, i když některé své výroky prohlásil leckdy neobratně, jako by byl „obyčejným křupanem“. Nacher se domnívá, že si ho americká média vybrala jako mediální terč a schválně hledala a vymýšlela různé aféry, aby Donalda Trumpa pošpinila a vyobrazila ho jako špatného člověka a prezidenta, a to kvůli tomu, že nebyl politicky korektní (Nacher, s. 59-61).

Na druhou stranu říká, že „určitá nepsaná pravidla pro obsazování herců tmavé barvy pleti do výrazných, a především pozitivních rolí ve filmech“ jsou přirozená, neboť „všichni jsme součástí společnosti bez ohledu na rasu a barvu pleti“ (Nacher, s. 75) Dodává však, že

²¹⁴ NACHER, Patrik. KOMENTÁŘ: Mluvme o politické korektnosti. Bez hysterie, demagogie a nálepkování – Patrik Nacher. In: *Novinky.cz*. [cit. 28. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/clanek/komentare-komentar-mluvme-o-politicke-korektnosti-bez-hysterie-demagogie-a-nalepkovani-patrik-nacher-40306490>.

²¹⁵ Tamtéž.

všeho moc škodí a vynucování si kvót na obsazení filmů, které by poté ještě navíc neodpovídaly historiografickým faktům, má opačný efekt (Nacher, s. 76).

Mezi pár politiků a političek obhajujících ideu politické korektnosti patří například senátorka Adéla Šípová, jež je součástí pirátského senátorského klubu. Senátorka se podivovala nad průměrem pirátského poslance Mikuláše Ferjenčíka, jenž okomentoval na svém twitterovém účtu fotbalový finálový zápas na mistrovství světa mezi Argentinou a Francií slovy „*Argentina vs. Csaplár, o prsa korejské ženy*.“²¹⁶ Senátorka Šípová odpověděla pod tento příspěvek slovy, že „*korejské ženy se zápasem nemají žádnou souvislost. Miki, smaž to, tohle je prostě ostuda*.“²¹⁷²¹⁸ Poslanec odvětil, že se jedná o běžně používanou fotbalovou metaforu.²¹⁹ Pod jiným příspěvkem paní senátorka napsala, že také nekomentuje sport srovnáním s formátem penisů. Na internetovém serveru iDnes.cz probíhala anketa diváků, zda byl Ferjenčíkův průměr vhodný, na což 86 % čtenářů, v absolutních číslech se jedná o 3593 hlasujících čtenářů, označilo výrok za vhodný.²²⁰ Senátorka Šípová se sama označuje za feministku a je členkou Rady vlády pro rovnost žen a mužů. V Senátu se setkala například s familiárním oslovením jejího jména, které podle senátorky nepatří do práce, natož do horní komory Parlamentu, ale výhradně do soukromého života.²²¹

Vše výše zmíněno prošlo mediálním prostorem, do čeho však nevidíme, jak politická korektnost ovlivňuje v kuloárech, jestli ji politici aplikují, kvitují, popřípadě i jakým způsobem. Je samozřejmě možné, že politici se snaží být politicky korektní, aniž by o tom dělali prohlášení do médií, jenom proto že sympatizují s tímto přístupem. Jak můžeme vidět, tak u politiků převládá spíše negativní názor na politickou korektnost, což může mít i za následek že političtí příznivci politické korektnosti jsou v ústraní a neupozorňují na sebe skrz tuto agendu, protože by se poté mohli čelit útokům a sklidit neúspěch jenom kvůli tomuto.

²¹⁶ iDnes.cz. O prsa korejské ženy, glosoval Ferjenčík fotbal. Schytl kritiku své senátorky. In: iDnes.cz. [cit. 26. 12. 2022]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/mikulas-ferjencik-adela-sipova-pirati-fotbal.A221219_091756_domaci_knn, autor neznámý.

²¹⁷ Miki je familiární oslovení poslance Mikuláše Ferjenčíka. Paní senátorka to takto formulovala, jelikož se oba se znají a tykají si.

²¹⁸ Twitterová stránka „Adéla Šípová, senátorka“. [cit. 26. 12. 2022]. Dostupné online: https://twitter.com/adela_sipova/status/1604553213059158016.

²¹⁹ Jedná se ne jenom o fotbalovou metaforu, ale o sportovní metaforu jako takovou. V jiném znění je možno slyšet „o prsa korejské běžkyně“.

²²⁰ iDnes.cz. O prsa korejské ženy, glosoval Ferjenčík fotbal. Schytl kritiku své senátorky. In: iDnes.cz. [cit. 26. 12. 2022]. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/mikulas-ferjencik-adela-sipova-pirati-fotbal.A221219_091756_domaci_knn, autor neznámý.

²²¹ ŠÍPOVÁ, Adéla. „Říkají mi Adélko.“ Nejmladší senátorka popisuje práci mezi senátory. In: DOLEJŠÍ, Václav. Praha: Seznam Zprávy. [cit. 29. 12. 2022]. Dostupné online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-rikaji-mi-adelko-nejmladsi-senatorka-popisuje-praci-mezi-senatory-210323>.

Závěr

Politická korektnost je termín starý přes tři staletí. Jeho obsahová stránka se však během historie měnila. Pod pojmem politická korektnost se ve skutečnosti schová kvantitativně mnoho věcí, a proto je těžké nalézt jednu všeobecně akceptovatelnou definici a znění definice ukotvené mezi akademickou obcí a společností. Politická korektnost se z jazykové roviny přesunula na pole konání předběžných opatření a odstranění barikád pro znevýhodněné, utlačované aj. skupiny. Začínaje afirmativní akcí na vysokých školách v USA, konče úpravami etiket potravinářského zboží.

Pokud je ve společnosti nějaké celospolečenské téma, které má cíl vylepšit život utlačovaných skupin, tak se bude politická korektnost vždycky skloňovat. Jako příklady lze uvést právě hnutí Black Lives Matter nebo #MeToo, které měly politicky korektní vyústění a zároveň vytvořily i velkou skupinu odpůrců. Konkrétně tato dvě hnutí vznikla na sociálních sítích a dala politické korektnosti půdu k prosazování své agendy. Z tohoto důvodu se o politické korektnosti bude hovořit i v budoucnu a lidé na sociálních sítích tuto diskuzi budou přiživovat.

Na začátku diplomové práce jsem stanovil otázku, jestli je politická korektnost dobrá, či špatná. Odpověď na tuto otázku je však eticky problematická, protože každý člověk může nahlížet na dobro a zlo odlišně. Z mé perspektivy se domnívám se, že politická korektnost do jisté míry skutečně narovnáává přístup k menšinám a poskytuje jim pevnější základ do životů, a to například skrze jazykovou formu, že eliminujeme konkrétní vulgární výrazy nebo pejorativní slova. Také si nemyslím, že politická korektnost je novodobá totalita nebo cenzura, jak někteří kritici mohou namítat. Politická korektnost určitou měrou vychází z frankfurtské školy inspirovanou marxismem a díla Herberta Marcuse, ale také marxismus tato škola kritizovala. Politická korektnost spíše tlačí na notu „přemýšlej, o tom, co chceš říct, jinak z toho můžeme vyvodit důsledky“. Námitka, že podobnou atmosféru zažila naše země při komunistickém, totalitním režimu, je legitimní, ale za politickou nekorektností nemůže zatím nikdo jít do vězení.

Politická korektnost stejně jako náš svět není černobílá. Určitá část politické korektnosti má pozitivní význam jakožto forma odstraňování pejorativních slov nebo nastolování rovnoprávných agend. Do jisté míry jej můžeme najít i v afirmativní akci, ačkoliv i v této oblasti to je diskutabilní. Kvalita různých oborů, škol, institucí se může zvýšit poté, co

jsou přijaty různé skupiny naší společnosti, protože přinesou jiné názory, zkušenosti a můžou jej obohatit více, než když v daném oboru pracuje dominantně heterogenní skupina lidí.

Všeho moc ale škodí, a je to bohužel i případ politické korektnosti. Retroaktivní působení politické korektnosti na určitá umělecká díla, tradice, která původně nebyla hanlivá, odsuzující, xenofobní, nebo jakýmkoliv slovem -fobní, je nepochopitelné. Stejně tak jako myšlenka, aby se ve filmech objevovaly všechny minoritní skupiny nebo aby homosexuální či transsexuální postavy hráli pouze homosexuální nebo transsexuální herci a herečky, je do jisté míry absurdní. Domnívám se, že pokud by byly LGBT+ postavy rezervované pouze pro herce a herečky součástí této skupiny, že by to byla další forma diskriminace umělců, kteří do ní nespádají. Afirmativní akce se zveličovanými kritérii nebo kvótami, kolik procent musí být přijato z jaké skupiny obyvatel, také není přínosná, protože to poté může znevážit i akademickou obec a společnost obecně. Řídit se při pracovním pohovor myšlenkou „tebe můžeme vzít, ale potřebujeme etnickou minoritu“ může být ohrožující.

Pokud existuje nějaká sféra, kde hraje politická korektnost negativní úlohu, tak je to v umělecké sféře. Ať už to jsou filmy, hudba, divadlo, literatura nebo cokoliv jiného, jsou koneckonců prostředkem komunikace. Z tohoto lze pochopit, proč zde zasahuje i politická korektnost. Myslím si ale, že není správné zasahovat do konání umělců. Umělecká licence by se skutečně měla oddělit od reality. Domnívám se, že divák, posluchač, čtenář aj. pozná, kdy je co myšleno zle, vulgárně, agresivně, a kdy nikoliv. V tomto smyslu politická korektnost ohrožuje uměleckou činnost.

Sympatizanti politické korektnosti si vliv vydobývají bojkotováním lidí, tzv. cancelnutím, a dáváním najevo svého nesouhlasu na sociálních sítích. V současné době může být ve Spojených státech amerických doopravdy problém být neservilní vůči politické korektnosti, zejména mezi voličů republikánské strany. Výzkum i prokázal, že politická korektnost polarizuje společnost v již tak bipartijním politickém systému USA.

Naproti tomu Česká republika není politickou korektností tolik prostoupena. Jak sám poukázal politický komentátor Honzejek, je pravda, že si většinová populace voličů zvolila v prezidentských volbách roku 2012 a 2017 za prezidenta Miloše Zemana, který urážel Romy a valná většina občanů s ním tímto sympatizovala. Být politicky nekorektní může doopravdy skrz cancel culture znamenat ztrátu zaměstnání, a to zejména právě v USA, ale s rostoucí mírou globalizace, multikulturalismu a i faktu, že zde působí mnoho korporací původem ze Spojených států, je pravděpodobné, že cancel culture se rozšíří i do českého prostředí.

Rozdíl mezi Donaldem Trumpem a Milošem Zemanem spočívá v tom, že ačkoliv byli oba bývalí prezidenti politicky nekorektní, tak Trump využíval boj proti politické korektnosti jako součást své politické kampaně. To je mimo jiné, co si myslím, že se bude v budoucnosti opakovat, protože jak jsem již psal, politická korektnost zde vždy bude. Především se nad významem politické korektnosti bude diskutovat, když se vynoří nějaké společenské hnutí, jenž se bude prosazovat za zrovnoprávnění menšin. Stejně tak tu budou lidé, kteří to určité společenské hnutí společně s politickou korektností budou kvitovat, a ti na opačné straně barikády, kteří se budou proti tomu vymezovat. Nástrojem vymezování můžou být v tomto případě i volby. Frustraci občanů proti politické korektnosti můžou poté využít politici, jako nástroj politického boje a vytvořit tak dojem, že oni odpůrci politické korektnosti jsou skutečnými oběti establishmentu. Stejně ale tak bude nastolování agendy politické korektnosti přitahovat jiné spektrum voličů.

Co se týče České republiky, tak hrozbou, kterou osoby veřejně činné považují za největší je ohrožení svobody slova a nastolení novodobé totality. To, že obyvatelé České republiky jsou k politické korektnosti rezistentní, je pravděpodobně důsledkem naší historie a naší psychologie jakožto národa. To je důvod, proč se valná část veřejně činných osob staví k politické korektnosti kriticky a myslím si, že i česká většinová společnost se k ní staví negativně. Jak se česká společnost staví k politické korektnosti a případné důvody, jež stojí za negativní či pozitivní postoj by si zasloužilo komplexnější sociologický výzkum. Předpokládám, že se postoj Čechů k politické korektnosti změní, ať už v důsledku globalizace, větší síly politické korektnosti nebo že si občané České republiky na jisté aspekty politické korektnosti zvyknou.

Spoustu projevů politické korektnosti přebíráme ze zahraničí, primárně USA a Spojeného království, zejména proto, že ČR není světovým ekonomickým či politickým lídrem. Také již zmíněný fakt, že občané České republiky obecně mají rezervovaný vztah k tématu politické korektnosti. Na konci druhé kapitoly jsem zmínil výzkumné šetření jedno z možných vysvětlení, proč se v USA politická korektnost šíří masivněji. Výsledek tohoto šetření zmiňuje, že děti z ochranné výchovy rodičů více inklinují k alternativní levici a politické korektnosti.

Pokud se do českého mediálního prostoru dostane něco, co se týká politické korektnosti, tak to většinou téma relativizuje a snadněji bulvarizuje, než aby se vedla konstruktivní debata. Poté můžeme vidět absurdní situace, o kterých mluvil poslanec Patrik Nacher (ANO). Zářný příklad je vyjádření senátorky Šípkové (Piráti) na sociálních sítích.

Z výše předložených příkladů, jak politická korektnost ovlivňuje současný svět a jaký význam má jsem došel k závěru, že politická korektnost jako celek je spíše negativní fenomén. Naznačil jsem již dříve, že co je pozitivní (dobro) a negativní (zlo) je etická otázka a není jednoduché přijmout něco jako dogma. Každý člověk má na tuto etickou otázku jinou odpověď a každý člověk může mít jiný pohled na politickou korektnost.

Největší úskalí, na které jsem narazil během čtení publikací a internetových článků, byly výzvy, že o politické korektnosti by se mělo více diskutovat, vytvořit si mantinely v této veřejné diskusi, aby byla co nejvíce efektivní, jak o tom hovoří Jiří Pehe. Nicméně, když se diskutuje nad vlivem či významem politické korektnosti, vždy se diskuze zastaví nad něčím marginálním, což debatu následně paralyzuje. O tom mluví například Patrik Nacher, ale nejlepším příkladem je kniha *Political correctness gone mad?*, v níž je demonstrováno, že vést diskurz na téma politické korektnosti bez emocí, věcně a zároveň obohacující je téměř nemožné.

Místo toho, aby se o politické korektnosti věcně debatovalo a byla i zájmem širší akademické obce, tak si politická korektnost a woke lidí vynucují svoji pravdu skrz cancel culture, což racionální debatu nepodporuje. Donucování politické korektnosti má za následek, že se kritici bouří a vznikají vášnivé, bezvýchodní diskuze, v tomto smyslu spíše hádky. Odpůrci politické korektnosti nejsou také vždy věcní a snaží se argumentovat totalitními praktikami, což poté vyvolává vášně na druhé straně. Celé je to poté začarovaný kruh.

V diplomové práci jsem záměrně nechával různá adjektiva jako „toxická levice“, „privilegovaní bílí muži“ aj. Je zřejmé, že tyto přídavná jména zabarvují podstatné jméno a tím i zabarvují debatu o politické korektnosti, čímž k racionalizaci debaty o politické korektnosti nepřispívá. Bohužel tato zabarvená slova používají oba tábory jak příznivců, tak odpůrců politické korektnosti.

Politická korektnost se může zkoumat z filosofického, sociologického, etického, politologického, antropologického hlediska, a přesto zůstává oblast politické korektnosti z velké části neprobádaná i přesto, že se jedná o celospolečenský aspekt, o němž se vášnivě a bouřlivě v USA diskutuje posledních 40 letech a v posledních dekadách se stává součástí i našeho veřejného prostoru. Domnívám se, že odborná, vědecká a racionální debata o politické korektnosti by současnému světu prospěla.

Seznam použité literatury

Knižní publikace

- 1) BLYTHMAN, Guy. *Political Correctness: A critical analysis*. 1. vyd. London: New Generation Publishing, 2021, 343 s. ISBN 978-1-80031-166-4.
- 2) BROWNE, Anthony. *Úprk rozumu*. Praha: Dokořán, 2009, 157 s. ISBN 978-80-7363-240-3.
- 3) COLEBROOK, Claire. *Gender*. New York: Palgrave Macmillan, 2004, 276 s. ISBN 0-333-99457-4.
- 4) DOČEKALOVÁ, Pavla, ŠVEC, Kamil a kolektiv. *Úvod do politologie*. Praha: Grada Publishing, 2010, 264 s. ISBN 978-80-247-2940-4.
- 5) DYSON, Michael Eric, FRY, Stephen, GOLDBERG, Michelle, PETERSON, Jordan. *Political correctness gone mad?*. London: Oneworld, 2018, 144 s. ISBN 978-1-78607-604-5.
- 6) FRIEDMAN, Marilyn, NARVESON, Jan. *Political correctness: for and against*. London: Rowman & Littlefield Publishers. 1995, 153 s. ISBN 0-8476-7986-1.
- 7) FUCHS, Jiří, TEJKLOVÁ, Marie. *Vyšší humanita, nebo totalita? Rozhovor o politice EU*. Praha: Academia Bohemica, 2016. 104 s. ISBN 978-80-904469-6-0.
- 8) HNILICA, Karel. *Stereotypy, předsudky, diskriminace*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2010. 207 s. ISBN 978-80-246-1776-3.
- 9) HUGHES, Geoffrey. *A history of semantics and culture*. Oxford: Wiley-Blackwell, 2010, 320 s. ISBN 978-1-4051-5279-2.
- 10) JAVŮREK, Zdeněk a kolektiv. *Filosofie a ideologie frankfurtské školy*. Praha: Academia, 1976.
- 11) KAMLER, Howard. *In defense of political correctness*. New York: International Psychoanalytic Books, 2020, 297 s. ISBN 978-1-949093-63-6.
- 12) KRÁČMAROVÁ, Drahoslava. *Etonyma Rom a Cikán v českém jazykovém prostředí*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014, 126 s. ISBN 978-80-7290-800-4.
- 13) LIND, William S. „*Political correctness: A short history of an ideology*“. Washington: Free Congress Foundation, 2004, 56 s. Dostupné online: http://static.ow.ly/docs/Political%20Correctnes%20-%20A%20Short%20History%20of%20an%20Ideology_9Nd.pdf
- 14) NACHER, Patrik. *Šílenosti doby korektní*. 1. vyd. Velké Příklesy: Olympia, 2018, 272 s. ISBN 973-80-7376-512-5.
- 15) PEHE, Jiří. *Na konci světa*. 1. vyd. Praha: Prostor, 2015, 280 s. ISBN 978-80-7260-318-3.
- 16) SARRAZIN, Thilo. *Teror ctnosti*. 1. vyd. Praha: Academia, 2015, 333 s. ISBN 978-80-200-2468-8.

- 17) SARTORI, Giovanni. *Pluralismus, multikulturalismus a přistěhovalci*. 2. vyd. Praha: Dokořán, 2011, 146 s. ISBN 978-80-7363-380-6.
- 18) SMETÁČKOVÁ, Irena, VLKOVÁ, Klára. *Gender ve škole*. Praha: Otevřená společnost, 2005. 191 s. ISBN 80-903331-2-5.
- 19) TAYLOR, Charles. *Multikulturalismus*. Praha: Filosofia. 2001, 192 s. ISBN 80-7007-161-3.
- 20) VÁŇA, Tomáš. *Jazyk a totalitarismus*. 1.vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013, 159 s. ISBN978-80-7325-316-5.
- 21) WILSON, John K. *The myth of political correctness*. 3. vyd. Londýn: Duke University Press. 1995, 205 s. ISBN 0-8223-1713-3.

Elektronické zdroje

- 1) African American Registry. Nigger (the word), a story. In: *African American Registry*. Dostupné online: <https://aaregistry.org/story/nigger-the-word-a-brief-history/> (cit. 28. 02. 2023), autor neznámý.
- 2) AFTAB, Kaleem. How does the portrayal of ‚the King‘ in Baz Luhrmann’s new biopic compare to the reality? Kaleem Aftab explores the complex debate about Presley, civil rights and cultural appropriation, or assimilation. In: *BBC*. Dostupné online: <https://www.bbc.com/culture/article/20220624-who-was-the-real-elvis-presley> (cit. 24. 03. 2023).
- 3) Aktuálně.cz. Kluk z Karlíka a továrny na čokoládu už není tlustý. Nakladatel přepsal knihu. In: *Aktuálně.cz*. Dostupné online: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/kluk-z-karlíka-tovarny-na-cokoladu-uz-neni-tlusty-roald-dahl/r~65696da4b14711edbc030cc47ab5f122/> (cit. 25. 02. 2023), zpráva převzata z ČTK.
- 4) Aktuálně.cz. Náš Ku-klux-klan, komentoval Záruba hru českých beků. K tomu ČT přenos spadl. In: *Aktuálně.cz*. Dostupné online: <https://sport.aktualne.cz/olympijske-hry/ct-zaruba-ku-klux-klan/r~04cb147c8b1c11ecbdb0ac1f6b220ee8/> (cit. 10. 12. 2022), autor neznámý.
- 5) BANGA, Patrik. Někteřím lidem se chce ze Štěpána Kozuba zvracet aneb Retardovaný humor pro retardované publikum z Retardlandu. In: *Romea*. Dostupné online: <https://romea.cz/cz/komentare/nekterym-lidem-se-chce-ze-stepana-kozuba-zvracet-aneb-retardovany-humor-pro-retardovane-publikum-z-retardlandu> (cit. 09. 01. 2023).
- 6) BELLING, Vojtěch. Ideologie politické korektnosti a západní civilizace. In: *Distance*, 2006, roč. 9, č. 3. Dostupné online: <https://www.distance.cz/ročník-2005/3-číslo/ideologie-politické-korektnosti-a-západní-civilizace> (cit. 17. 02. 2023).

- 7) BLACKALL, Molly. David Walliams and Matt Lucas apologise for Little Britain blackface. In: *The Guardian*. Dostupné online: <https://www.theguardian.com/world/2020/jun/14/david-walliams-and-matt-lucas-apologise-for-little-britain-blackface> (cit. 7. 11. 2022).
- 8) BLACKBURN, Sean. What is the #MeToo movement? In: *Verywell Mind*. Dostupné online: <https://www.verywellmind.com/what-is-the-metoo-movement-4774817> (cit. 10. 03. 2023).
- 9) BLEIFUSS, Joel. A politically correct lexicon. In: *In These Times*. Dostupné online: <https://inthesetimes.com/article/a-politically-correct-lexicon> (cit. 28. 02. 2023).
- 10) Cambridge Dictionary. Political correctness. In: *Cambridge Dictionary*. Dostupné online: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/political-correctness> (cit. 25. 02. 2023).
- 11) CERABONA, Ron. Cancel culture applied to movies like *Gone with the Wind* lacks nuance. In: *The Canberra Times*. Dostupné online: <https://www.canberratimes.com.au/story/6793873/film-history-isnt-black-and-white/> (cit. 13. 03. 2023).
- 12) CHAN, Anne. A Timeline of Dababy's homophobic comments controversy. In: *Billboard*. Dostupné online: <https://www.billboard.com/photos/dababy-rolling-loud-homophobic-comments-controversy-timeline-9608086/> (cit. 10. 03. 2023).
- 13) CHORÁ, Magdaléna. Kofila černocha netraumatizuje, Eskymo však hanlivé je. Inventura značek po česku. In: *Aktuálně.cz*. Dostupné online: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/netraumatizovana-kofila-hanlive-eskymo-ceske-znacky-hodnoti/r~e7b337b8c0f411eaa25cac1f6b220ee8/> (cit. 25. 02. 2023 a 20. 03. 2023).
- 14) CHENEY-RICE, Zak. Fox News' Tucker Carlson is already blaming political correctness for 'Moonlight' Oscar. In: *MIC*. Dostupné online: <https://www.mic.com/articles/169726/fox-news-tucker-carlson-is-already-blaming-political-correctness-for-moonlight-oscar> (cit. 13. 02. 2023).
- 15) CILLIZZA, Chris. The dangerous consequences of Trump's all out assault on political correctness. In: *CNN*. Dostupné online: <https://edition.cnn.com/2018/10/30/politics/donald-trump-hate-speech-anti-semitism-steve-king-kevin-mccarthy/index.html> (cit. 22. 03. 2023).
- 16) Colorism. In: *Urban Dictionary*. Dostupné online: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Colorism>. (cit. 12. 02. 2023), definice od uživatele loblg88.

- 17) COMPTON, Julie. Should straight actors still play gay characters? ‘It’s complicated’. In: *NBC News*. Dostupné online: <https://www.nbcnews.com/feature/nbc-out/should-straight-actors-still-play-gay-characters-it-s-complicated-n1252603> (cit. 9. 03. 2023).
- 18) Činoherní klub. *Martin McDonagh UJETÁ RUKA (Behanding in Spokane)*. Dostupné online: <https://cinoherniklub.cz/ck/martin-mc-donagh-ujeta-ruka/> (cit. 11. 11. 2022), autor neznámý.
- 19) Činoherní klub. *Ondřej Sokol*. Dostupné online: <https://cinoherniklub.cz/lide/ondrej-sokol/> (11. 11. 2022), autor neznámý.
- 20) DARISSAW, Michelle. Will Smith May Play Serena’s Williams Dad In New Biopic – And It’s Stirring Up Controversy. In: *Oprah magazine*. Dostupné online: <https://www.oprahmag.com/entertainment/tv-movies/a26657923/will-smith-serena-williams-king-richard-controversy/> (cit. 12. 02. 2023).
- 21) DAVIS, Clayton. The new Oscars inclusion rules explained. In: *Variety*. Dostupné online: <https://variety.com/2020/film/awards/oscars-inclusion-diversity-rules-standards-explained-1234763473/> (cit. 08. 03. 2023).
- 22) DAW, Stephen. A Complete Timeline of Kevin Hart’s Oscar-Hosting Controversy, From Tweets to Apologies. In: *Billboard*. Dostupné online: <https://www.billboard.com/articles/events/oscars/8492982/kevin-hart-oscar-hosting-controversy-timeline> (cit. 13. 02. 2023).
- 23) DENNIS, David Jr. The attacks on „The Little Mermaid” and “The Woman King” are unified and a disdain for Black women. In: *Andscape*. Dostupné online: <https://andscape.com/features/little-mermaid-woman-king-backlash/> (cit. 08. 03. 2023).
- 24) DOLAN, Eric W. Political correctness can lead to cognitive exhaustion, according to new research. In: *Psypost*. Dostupné online: <https://www.psypost.org/2022/07/political-correctness-can-lead-to-cognitive-exhaustion-according-to-new-research-63539> (cit. 23. 03. 2023).
- 25) DREW, Chris. 25 Woke examples: What counts as woke?. In: *The Helpful Professor*. Dostupné online: <https://helpfulprofessor.com/woke-examples/> (cit. 13. 03. 2023).
- 26) DUHAN, Andrej. Politická korektnost není obyčejná slušnost. In: *Lidovky*. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/ceska-pozice-politicka-korektnost-neni-obycejna-slusnost.A170615_230617_pozice-tema_lube (cit. 15. 1. 2023).
- 27) EDSALL, Thomas B. Trump, Obama and the assault on political correctness. In: *The New York Times*. Dostupné online: <https://www.nytimes.com/2015/12/23/opinion/trump-obama-and-the-assault-on-political-correctness.html> (cit. 24. 03. 2023).
- 28) EFNEROVÁ, Vanda. Politická korektnost? To je jen nezdvorné synonymum pro lež, udeřil Zeman ve fabrice. A přitom nekorektně pohovořil o muslimském terorismu. In:

- Parlamentní listy*. Dostupné online:
<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Politicka-korektnost-To-je-jen-zdvorile-synonymum-pro-lez-uderil-Zeman-ve-fabrice-A-pritom-nekorektno-pohovoril-o-muslimskem-terorismu-480329> (cit. 30. 12. 2022).
- 29) Ehlion Team. What is politically correct language? Definition, history, pros & cons incl. list of potically correct terms for download. In: *Ehlion*. Dostupné online:
<https://ehlion.com/magazine/politically-correct-language/> (cit. 27. 02. 2023).
- 30) Etymonline. *Faggot*. Dostupné online: <https://www.etymonline.com/word/faggot> (cit. 28. 02. 2023).
- 31) Facebooková stránka „Petr Fiala“. Dostupné online:
<https://www.facebook.com/petr.fiala1964/posts/1199128296834718/> (cit. 30. 12. 2022).
- 32) Facebooková stránka „Tomio Okamura - SPD“. Dostupné online:
<https://www.facebook.com/tomio.cz/posts/pfbid0Vt93HPoPazNuiFQ3n2YFKhaqEppiq9ZpSjFzCqGtb1KYnMEHHkbZzpxavvGvJjPv1> (cit. 30. 12. 2022).
- 33) FEIL, Chris. The Oscar's new inclusion standards don't go far enough. In: *Vanity Fair*. Dostupné online: <https://www.vanityfair.com/hollywood/2020/09/oscars-inclusion-standards-best-picture> (cit. 08. 03. 2023).
- 34) FILA, Kamil. Brendana Frasera nepoznáte. V Hollywoodu by měli přestat používat „tlustoobleky“. In: *Stream*. Dostupné online: <https://www.stream.cz/kinobox/brendana-frasera-nepoznate-v-hollywoodu-by-meli-prestat-pouzivat-tlustoobleky-64561277> (cit. 09. 03. 2023).
- 35) FILA, Kamil. Marek Eben přirovnává dnešek k totalitě. Je to jen nepovedený Žert? In: *Kinobox*. Dostupné online: <https://www.kinobox.cz/clanek/22308-marek-eben-prirovnava-dnesek-ktotalite-je-to-jen-nepovedeny-zert> (cit. 10. 11. 2022).
- 36) FILA, Kamil. Fila: Oscar jen pro filmy s menšinami? Působí to krutě, ale i ženy jsou tam menšina. In: *Aktuálně.cz*. Dostupné online: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/film/fila-oscar-jen-pro-filmy-s-mensinami-pusobi-to-krute-dvtv/r~2f82a3a8f4e911eaa7deac1f6b220ee8/> (cit. 08. 03. 2023).
- 37) FLORES, Reena. 2016 candidates react to mass shooting at Orlando gay club. In: *CBS News*. Dostupné online: <https://www.cbsnews.com/news/2016-candidates-react-to-orlando-night-club-shooting/> (cit. 23. 03. 2023).
- 38) FRIEDERSDORF, Conor. The politically correct presidency of Donald Trump. In: *The Atlantic*. Dostupné online: <https://www.theatlantic.com/politics/archive/2017/02/the-alt-political-correctness-of-donald-j-trump/515856/> (cit. 23. 03. 2023).
- 39) FUKA, František. *Málo černý Will Smith? Jsou to šílené zprávy, Hollywood řeší zbytečnosti, říká Fuka*. In: VESELOVSKÝ, Martin. Praha: DVTV. Dostupné online:

- <https://video.aktualne.cz/dvtv/malo-cerny-will-smith-jsou-to-silene-zpravy-hollywood-resi-z/r~13b08992443211e9b6a9ac1f6b220ee8/> (cit. 12. 02. 2023).
- 40) GARDNER, Abby. A complete breakdown of the J.K. Rowling Transgender-comments controversy. In: *Glamour*. Dostupné online: <https://www.glamour.com/story/a-complete-breakdown-of-the-jk-rowling-transgender-comments-controversy> (cit. 13. 03. 2023).
- 41) GARNER, Glen. Eddie Redmayne says he ‘wouldn’t take’ trans role in ‘The Danish Girl’ now: ‘It was a mistake’. In: *People*. Dostupné online: <https://people.com/movies/eddie-redmayne-wouldnt-take-trans-role-the-danish-girl-now/> (cit. 09. 03. 2023).
- 42) GRUŠA, Jiří. *Kdo neskáče, neskáče. Nic víc*. In: HONZEJK, Petr. Praha: Hospodářské noviny. Dostupné online: <https://nazory.hn.cz/c1-52004100-kdo-neskace-neskace-nic-vic> (cit. 28. 12. 2022).
- 43) GURYČOVÁ, Kristýna. Expresident Klaus: *ODS směřuje k bezvýznamnosti. Musí vzniknout nová, skutečná pravicová strana*. Dostupné online: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vaclav-klaus-ods-vaclav-klaus-mladsi_1903141301_pj (cit. 30. 12. 2022).
- 44) HAMILTON, Brad. 14 celebrity members of the canceled club: Where are they now?. In: *Page Six*. Dostupné online: <https://pagesix.com/article/canceled-celebrities-where-are-they-now/> (cit. 10. 03. 2023).
- 45) History.com. *George Floyd is killed by a police officer, igniting historic protests*. In: History.com. Dostupné online: <https://www.history.com/this-day-in-history/george-floyd-killed-by-police-officer> (cit. 11. 05. 2023).
- 46) HOBZOVÁ, Ilona. Štěpán Kozub si během vystoupení dělal legraci z romské genocidy. In: *Refresher*. Dostupné online: <https://refresher.cz/128557-Stepan-Kozub-si-behem-vystoupeni-delal-legraci-z-romske-genocidy> (cit. 9. 1. 2023).
- 47) HONZEJK, Petr. *Česko netrápí politická korektnost. Máme opačný problém – hulvátství, latentní rasismus a sexismus, říká komentátor Honzejek*. In: KOUBOVÁ, Karolína. Praha: Český rozhlas Plus. Dostupné online: <https://plus.rozhlas.cz/cesko-netrapi-politicka-korektnost-mame-opacny-problem-hulvatstvi-latentni-8787302> (cit. 19. 01. 2023).
- 48) HONZEJK, Petr. Klausova politická korektnost. In: *Hospodářské noviny*. Dostupné online: <https://nazory.hn.cz/c1-53433510-klausova-politicka-korektnost> (cit. 29. 12. 2022).
- 49) HOOKER, Riley. 7 genders, 7 typographies: Hacking the binary. In: *Walker Art Center*. Dostupné online: <https://walkerart.org/magazine/7-genders-7-typographies-hacking-the-binary> (cit. 18. 02. 2023).
- 50) HORTON, Helene. Idris Elba’s hopes of being first black James Bond raised as producer says it is time. In: *Telegraph*. Dostupné online:

- <https://www.telegraph.co.uk/news/2018/08/10/idris-elbas-hopes-first-black-james-bond-raised-producer-says/> (cit. 12. 02. 2023).
- 51) Hospodářské noviny. Rachna, kachna, to to letělo, to byl slavný gól obránce Karla Rachůnka. In: *Hospodářské noviny*. Dostupné online: <https://hn.cz/hokej/c1-52782530-rachna-kachna-to-to-letelo-to-by-slavny-gol-obrance-karla-rachunka> (cit. 10. 12. 2022).
- 52) Houpací osel. Zeman a politická korektnost? „Je jednoduché roztočit spirálu strachu, pak se to ale těžko vrací do normálu.“ In: *Houpací osel*. Dostupné online: <https://hlidacipes.org/zeman-a-politicka-korektnost-je-jednoduche-roztočit-spiralu-strachu-pak-se-to-ale-tezko-vraci-do-normalu/> (cit. 30. 12. 2022).
- 53) CHOVANEC, Milan. *Chovanec k migraci: Politická korektnost je zhoubou Evropy*. In: BROŽOVÁ, Karolína. Praha: Právo. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-chovanec-k-migraci-politicka-korektnost-je-zhoubou-evropy-347632> (cit. 30. 12. 2022).
- 54) iDnes.cz. O prsa korejské ženy, glosoval Ferjenčík fotbal. Schytlal kritiku své senátorky. In: *iDnes.cz*. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/mikulas-ferjencik-adela-sipova-pirati-fotbal.A221219_091756_domaci_knn (cit. 26. 12. 2022), autor neznámý.
- 55) iRozhlas.cz. Totalita zahalená do politické korektnosti, prohlásil Kubera. Část senátorů jeho slova odmítla. In: *iRozhlas.cz*. Dostupné online: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jaroslav-kubera-predseda-senatu-terezin-proslov_1905211536_ako (cit. 30. 12. 2022), zpráva převzata od České tiskové kanceláře.
- 56) Ji-hlava. *Šťastně až na věky*. Dostupné online: <https://www.ji-hlava.cz/filmy/stastne-az-na-veky> (cit. 11. 02. 2023).
- 57) JOHNSON, Blair. How the Black Lives Matter Movement Enhanced Corporate Governance. In: Emory Corporate Governance & Accountability. Dostupné online: <https://scholarlycommons.law.emory.edu/ecgar/vol8/iss1/6> (cit. 20. 03. 2023).
- 58) JOTANOVIC, Dejan. Why straight people shouldn't throw around the F-word. In: *Burnett Foundation*. Dostupné online: <https://www.burnettfoundation.org.nz/articles/culture/why-straight-people-shouldnt-throw-around-the-f-word/> (cit. 28. 02. 2023).
- 59) Kancelář veřejného ochránce práv. S lidmi s postižením je třeba komunikovat jako s rovnocennými partnery. In: *Kancelář veřejného ochránce práv*. Dostupné online: <https://www.ochrance.cz/aktualne/s-lidmi-s-postizenim-je-treba-komunikovat-jako-s-rovnocennymi-partnery/> (cit. 8.11. 2022).
- 60) KATZ-WISE, Sabra L. Gender fluidity: What it means and why support matters. In: *Harvard Health Publishing*. Dostupné online:

- <https://www.health.harvard.edu/blog/gender-fluidity-what-it-means-and-why-support-matters-2020120321544> (cit. 18. 02. 2023).
- 61) KLAUS, Václav. Malá česká hilsneriáda aneb případ diktatury politické korektnosti. In: *Novinky.cz*. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-vaclav-klaus-mala-ceska-hilsneriada-aneb-dalsi-pripad-diktatury-politicke-korektnosti-80058> (cit. 28. 12. 2022).
- 62) KLAUS, Václav. Projev prezidenta republiky k 28. říjnu 2011. In: *Václav Klaus*. Dostupné online: <https://www.klaus.cz/clanky/2952> (cit. 29. 12. 2022).
- 63) KLAUS, Václav. Už je politicky korektní říci, že je politická korektnost zhoubou Evropy?. In: *Václav Klaus*. Dostupné online: <https://www.klaus.cz/clanky/3907> (cit. 29. 12. 2022).
- 64) KLAUS, Václav. Václav Klaus k usnesení poslaneckého klubu ODS. In: *Institut Václava Klause*. Dostupné online: <https://www.institutvk.cz/clanky/1303.html> (cit. 30. 12. 2022).
- 65) KLEIN, Betsy, MALLOY, Allie a SULLIVAN, Kate. Trump mocks the #MeToo movement at a rally, again. In: *CNN*. Dostupné online: <https://edition.cnn.com/2018/10/10/politics/trump-rally-mocks-me-too/index.html> (cit. 23. 03. 2023).
- 66) KRÁSENSKÁ, Daniela. Spor o „černého“ mezi koledníky. Je to lidový zvyk, odráží Charita kritiku. In: *Seznam Zprávy*. Dostupné online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-spor-o-cerneho-mezi-koledniky-je-to-lidovy-zvyk-haji-se-charita-222952> (cit. 12. 1. 2023).
- 67) LABANC, Jiří. Kde jsou hranice divadelní nemravnosti? Nekorektní humor si vždy najde své fanoušky, třeba ve sklepě. In: *Houpací osel*. Dostupné online: <http://www.houpaciosel.cz/2020/10/21/kde-jsou-hranice-divadelni-nemravnosti-nekorektni-humor-si-vzdy-najde-sve-fanousky-treba-ve-sklepe/> (cit. 28. 11. 2022).
- 68) *Lidovky.cz*. ODS vyloučila Václava Klause mladšího. ‚Dlouhodobě nás poškozujeme, uvedla‘. In: *Lidovky*. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/domov/ods-vyloucila-ze-strany-vaclava-klause-mladsiho-kvuli-rozdilnym-nazorum.A190316_173315_in_domov_ele (cit. 30. 12. 2022), zpráva převzata od České tiskové kanceláře.
- 69) MACHÁČEK, Jan. Terorismus a meze politické korektnosti. In: *Lidovky*. Dostupné online: https://www.lidovky.cz/nazory/machacek-terorismus-a-meze-politicke-korektnosti.A160920_134015_monitor-jana-machacka_jko (cit. 18. 01. 2023).
- 70) Make America Great Again. In: *Dictionary.com*. Dostupné online: <https://www.dictionary.com/e/politics/make-america-great/>, autor neznámý (cit. 22. 03. 2023).

- 71) MCCARTER, Reid. Steve Carell doesn't think The Office would work in today's „climate“. In: *AV Club*. Dostupné online: <https://www.avclub.com/steve-carell-doesnt-think-the-office-would-work-in-toda-1829692065> (cit. 7. 11. 2022).
- 72) MCDONAGH, Melanie. The Critics Are Wrong: Moonlight Is Boring and Pointless. In: *Spectator*. Dostupné na: <https://www.spectator.co.uk/article/the-critics-are-wrong-moonlight-is-boring-and-pointless/> (cit. 13. 02. 2023).
- 73) MISHAN, Ligaya. What does cultural appropriation really mean? In: *The New York Times*. Dostupné online: <https://www.nytimes.com/2022/09/30/t-magazine/cultural-appropriation.html> (cit. 24. 03. 2023).
- 74) MORELL, Anna. Dis life: 'Putting an actor in a fat suit to play an obese character on screen is ableist hogwash'. In: *Mirror*. Dostupné online: <https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/dis-life-putting-actor-fat-29163799> (cit. 9. 03. 2023).
- 75) MOSES, Toby. Little Britain removed from BBC iPlayer, Netflix and BritBox due to use of blackface. In: *The Guardian*. Dostupné online: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2020/jun/09/little-britain-removed-from-bbc-iplayer-netflix-and-britbox-blackface> (cit. 7. 11. 2022).
- 76) MOSS, Jordan T. a O'CONNOR, Peter J. Political correctness and the alt-right: The development of extreme political attitudes. In: *PLoS ONE*. Dostupné online: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0239259#sec023> (cit. 23. 03. 2023).
- 77) MURPHY, Shaunna. Yes, The Oscars Are So White, And Here's Why That Matters. In: *MTV*. Dostupné online: <http://www.mtv.com/news/2050617/2015-oscar-nominations-selma-snubbed/> (cit. 13. 02. 2023).
- 78) NACHER, Patrik. KOMENTÁŘ: Mluvme o politické korektnosti. Bez hysterie, demagogie a nálepkování – Patrik Nacher. In: *Novinky.cz*. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/clanek/komentare-komentar-mluvme-o-politicke-korektnosti-bez-hysterie-demagogie-a-nalepkovani-patrik-nacher-40306490> (cit. 28. 12. 2022).
- 79) NACHER, Patrik. KOMENTÁŘ: Politická korektnost? Všeho s mírou a používat zdravý rozum! – Patrik Nacher. In: *Novinky.cz*. Dostupné online: <https://www.novinky.cz/clanek/komentare-komentar-politicka-korektnost-vseho-s-mirou-a-pouzivat-zdravy-rozum-patrik-nacher-40299905> (cit. 28. 12. 2022).
- 80) NAM, Jane. Affirmative action statistics in college admissions. In: *Best Colleges*. Dostupné online: <https://www.bestcolleges.com/research/affirmative-action-statistics/> (cit. 23. 04. 2023).

- 81) NEJEDLOVÁ, Johana. České celebrity o blackface a útlaku bělochů. Zkusme nejdřív pochopit historii utlačovaných. In: *Radio Wave*. Dostupné online: <https://wave.rozhlas.cz/ceske-celebrity-o-blackface-a-utlaku-belochu-zkusme-nejdiv-pochopit-historii-8374481> (cit. 8. 11. 2022).
- 82) Novinky.cz. *Diskuze: Záruba ve vysílání pojmenoval české hokejisty Ku-klux-klan*. Dostupné na: <https://www.novinky.cz/diskuze/domaci-zaruba-ve-vysilani-pojmenoval-ceske-hokejisty-ku-klux-klan-40386924> (cit. 10. 12. 2022).
- 83) OKAMURA, Tomio. Šílené, kam až nás zavedla sluníčkářská politická korektnost. In: *Svoboda a Přímá Demokracie*. Dostupné online: <https://www.spd.cz/silene-kam-az-nas-zavedla-slunickarska-politicka-korektnost/> (cit. 30. 12. 2022).
- 84) OLIVA, Karel. *Tím, že o něčem zakážeme mluvit, nevyřešíme problém, kritizuje jazykovědec Oliva*. In: ČIHÁK, Ondřej, TACHECÍ, Barbora. Praha: iRozhlas. Dostupné online: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/jazyk-spolecnost-problem-jazykovedec-osobnost-plus_2008231229_aur (cit. 7. 2. 2023).
- 85) Ontario Human Rights Commission. *Gender identity and gender expression*. Dostupné online: <https://www.ohrc.on.ca/en/policy-preventing-discrimination-because-gender-identity-and-gender-expression/3-gender-identity-and-gender-expression> (cit. 18. 02. 2023).
- 86) Oscars. *Academy establishes representation and inclusion standards for Oscars® eligibility*. Dostupné online: <https://www.oscars.org/news/academy-establishes-representation-and-inclusion-standards-oscarsr-eligibility> (cit. 08. 03. 2023).
- 87) Oxford English Dictionary. *Nigger, n. and adj*. Dostupné online: <https://www.oed.com/viewdictionaryentry/Entry/126934> (cit. 28. 02. 2023).
- 88) PALIČKA, Jan P. Dětem na školách se vtluoká neomarxistické vnímání světa, říká Václav Klaus ml. In: *Expres*. Dostupné online: https://www.expres.cz/zpravy/politicka-korektnost-skolstvi-vaclav-klaus-mladsi.A160422_172851_dx-zpravy_pali (cit. 30. 12. 2022).
- 89) Paper Magazine. Yara Shahidi's Black Tinkerbell criticized as 'lazy' attempt for diversity. In: *Paper Magazine*. Dostupné online: <https://www.papermag.com/yara-shahidi-black-tinkerbell-diversity-2659498830.html#rebelltitem16> (cit. 08. 03. 2023).
- 90) PROCHÁZKOVÁ, Martina. Bátora je obětí politické korektnosti a slábnoucí demokracie, míní Klaus. In: *iDnes.cz*. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-komentuje-kauzuby-batory.A110228_105257_domaci_taj (cit. 28. 12. 2022).
- 91) RAWAT, Kshitji Moha. Eminem accused of 'cultural appropriation' after hilarious old song resurfaces. Watch. In: *Wionews*. Dostupné online:

- <https://www.wionews.com/entertainment/hollywood/news-eminem-accused-of-cultural-appropriation-after-hilarious-old-song-resurfaces-watch-503163> (cit. 24. 03. 2023).
- 92) RICHARDS, Evelyn. Why do people share their pronouns on social media and signatures and should I do it? In: *Metro*. Dostupné online: <https://metro.co.uk/2021/06/18/why-do-people-share-their-pronouns-on-social-media-and-should-i-14760853/> (cit. 18. 02. 2023).
- 93) RILEY, Jenelle. Oscars: Record Six Black Actors Nominated, Diversity Improves After Controversy. In: *Variety*. Dostupné online: <https://variety.com/2017/film/news/2017-oscars-diversity-denzel-washington-viola-davis-octavia-spencer-1201968125/> (cit. 13. 02. 2023).
- 94) Romea. *O Romea*. Dostupné online: <https://romea.cz/cz/o-romea-cz> (cit. 10. 11. 2022), autor neznámý.
- 95) ROSE, Steve. The Oscars' new diversity rules are all well and good, but will they make any difference? In: *The Guardian*. Dostupné online: <https://www.theguardian.com/film/2020/sep/09/oscars-diversity-rules-hollywood> (cit. 08. 03. 2023).
- 96) RYŠAVÝ, Zdeněk a VOTAVOVÁ, Jitka. *Zdeněk Godla ze seriálu Most! Se omluvil za používání slova „cikán“ v rozhovoru pro iDnes.cz*. Dostupné online: <https://romea.cz/cz/domaci/zdenek-godla-ze-serialu-most-se-omluvil-za-pouzivani-slova-cikan-v-rozhovoru-pro-idnes-cz> (cit. 10. 11. 2022).
- 97) SILVER, Laura, FAGAN, Moira, CONNAUGHTON, Aidan, MORDECAI, Mara. Political correctness and offensive speech. In: *Pew Research Center*. Dostupné online: <https://www.pewresearch.org/global/2021/05/05/4-political-correctness-and-offensive-speech/> (cit. 23. 03. 2023).
- 98) SCHNEIDER, Matěj. Kozub je nuda, vězení nehrozí. Komiky zatýkali za mnohem lepší vtipy. In: *Seznam Zprávy*. Dostupné online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kultura-kozub-je-hnus-ale-vezeni-nehrozi-komiky-zatykali-za-mnohem-lepsi-vtipy-222698> (cit. 9. 1. 2023).
- 99) SHARF, Zack. Marlon Wayans says movies like 'White Chicks' are 'needed' today: 'It's sad society is in a place where we can't laugh anymore'. In: *Variety*. Dostupné online: <https://variety.com/2022/film/news/marlon-wayans-defends-white-chicks-cancel-culture-1235412984/> (cit. 13. 03. 2023).
- 100) SOBOTA, Jiří. Řekněte nám pravdu!. In: *Respekt*. Dostupné online: <https://www.respekt.cz/tydenik/2016/26/reknete-nam-pravdu> (cit. 18. 01. 2023).
- 101) SOKOL, Ondřej. *Skončil v roli černocho: Je to absurdní, korektnost je nepřítel umění, říká Sokol*. In: ROZSYPAL, Michal. Praha: DVTV. Dostupné online: <https://video.aktualne.cz/dvtv/skoncil-v-rolu-cernocho-je-to-absurdni-korektnost-je-neprite/r~80f90830593311ecb02dac1f6b220ee8/> (cit. 11. 11. 2022).

- 102) SOLLY, Meilan. Why the controversy over a black actress playing Anne Boleyn is unnecessary and harmful. In: *Smithsonian magazine*. Dostupné online: <https://www.smithsonianmag.com/smart-news/who-was-first-woman-color-bring-anne-boleyns-story-screen-180977882/> (cit. 08. 03. 2023).
- 103) SPÁČILOVÁ, Mirka. Snaha o korektnost zasáhla i bondovky, z knih zmizí rasistické výrazy. In: *iDnes.cz*. (cit. 23. 04. 2023). Dostupné online: https://www.idnes.cz/kultura/literatura/james-bond-bondovky-uprava-rasisticke-vyrazy-ian-flaming.A230226_130851_literatura_tty.
- 104) Special Olympics. *Why the R-word is the R-slur*. Dostupné online: <https://www.specialolympics.org/stories/impact/why-the-r-word-is-the-r-slur> (cit. 28. 02. 2023), autor neznámý.
- 105) Stanford Encyclopedia of Philosophy. *Affirmative action*. Dostupné online: <https://plato.stanford.edu/entries/affirmative-action/> (cit. 21. 02. 2023).
- 106) ŠIMEČKA, Martin M. Obrana politické korektnosti. In: *Respekt*. Dostupné online: <https://www.respekt.cz/ost-blog/obrana-politicke-korektnosti> (cit. 15. 1. 2023).
- 107) ŠÍPOVÁ, Adéla. „Říkají mi Adélko.“ *Nejmladší senátorka popisuje práci mezi senátory*. In: DOLEJŠÍ, Václav. Praha: Seznam Zprávy. Dostupné online: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-rikaji-mi-adelko-nejmladsi-senatorka-popisuje-praci-mezi-senatory-210323> (cit. 29. 12. 2022).
- 108) ŠKABRAHA, Martin. Kdo se bojí politické korektnosti (a čeho se bojí politická korektnost). In: *Deník Referendum*. Dostupné na: <https://denikreferendum.cz/clanek/9848-kdo-se-boji-politicke-korektnosti-a-ceho-se-boji-politicka-korektnost> (cit. 8. 12. 2022).
- 109) ŠKABRAHA, Martin. Proč se nebát politické korektnosti. In: *Deník Referendum*. Dostupné online: <https://denikreferendum.cz/clanek/9884-proc-se-nebat-politicke-korektnosti> (cit. 8. 12. 2022).
- 110) ŠNAJDROVÁ, Tereza. Tvoje tvář má známý hlas nepodporuje blackface. Zase bílý černochoch, rozčilují se diváci. In: *Refresher*. Dostupné online: <https://refresher.cz/97320-Tvoje-tvar-ma-znamy-hlas-nepodporuje-blackface-Zase-bily-cernoch-rozciluji-se-divaci> (cit. 8. 11. 2022).
- 111) ŠTÁFEK, Jakub. *Štáfek: Byl jsem trochu dement. Nejsme cvičené opičky, lidi učím říkat prosím, když chtějí fotku – Prostor X podcast*. In: STRAKATÝ, Čestmír. Praha: Reflex. Dostupné online: <https://www.reflex.cz/clanek/rss-podcasty-prostor-x/113016/stafek-byl-jsem-trochu-dement-nejsme-cvicene-opicky-lidi-ucim-rikat-prosim-kdyz-chteji-fotku-prostor-x-podcast.html> (cit. 7. 11. 2022).
- 112) ŠTÁSTKA, Tomáš. Divadlo stahuje představení. Autor trvá na černošském herci, Sokol nestačí. In: *iDnes.cz*. Dostupné online:

- https://www.idnes.cz/kultura/divadlo/cinoherni-klub-ujeta-ruka-cernosky-herec.A211202_105337_divadlo_ts (cit. 11. 11. 2022).
- 113) TWERSKY, Carolyn. 11 celebrities who have been accused of cultural appropriation. In: *Seventeen*. Dostupné online: <https://www.seventeen.com/celebrity/g22363821/cultural-appropriation-examples-celebrities/> (cit. 24. 03. 2023).
- 114) Twitterová stránka „Adéla Šípová, senátorka“. Dostupné online: https://twitter.com/adela_sipova/status/1604553213059158016 (cit. 26. 12. 2022).
- 115) Twitterová stránka „Jakub Szántó“. Dostupné online: <https://twitter.com/JakubSzanto/status/1553414267159863298> (cit. 10. 3. 2023).
- 116) Twitterová stránka „h0xik“. Dostupné online: <https://twitter.com/h0xik/status/1570494815925841922> (cit. 10. 12. 2022).
- 117) Twitterová stránka „Michal Dusík“. Dostupné online: <https://twitter.com/mikiedusik/status/1570637018987888642> (cit. 10. 12. 2022).
- 118) Twitterová stránka „Tomáš Guth Jarkovský“. Dostupné online: <https://twitter.com/TGuthJarkovsky/status/1637488433454014464> (cit. 20. 03. 2023).
- 119) Twitterová stránka „tori“. Dostupné online: <https://twitter.com/snupreza/status/1623992142140960768> (cit. 11. 02. 2023).
- 120) VODIČKA, Milan. Osmdesát procent lidí v USA nechce politickou korektnost, ukazuje studie. In: *iDnes.cz*. Dostupné online: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/usa-studie-harvard-politicka-korektnost.A181017_123958_zahranicni_mesz (cit. 24. 03. 2023).
- 121) WALSH, Grace. What is cancel culture – and who has been cancelled?. In: *GoodTo*. Dostupné online: <https://www.goodto.com/entertainment/what-is-cancel-culture-607262> (cit. 10. 03. 2023).
- 122) WAMSLEY, Laurel. A guide to gender identity terms. In: *NPR*. Dostupné online: <https://www.npr.org/2021/06/02/996319297/gender-identity-pronouns-expression-guide-lgbtq> (cit. 18. 02. 2023).
- 123) WEIGEL, Moira. Political correctness: how the right invented a phantom enemy. In: *The Guardian*. Dostupné online: <https://www.theguardian.com/us-news/2016/nov/30/political-correctness-how-the-right-invented-phantom-enemy-donald-trump> (cit. 22. 03. 2023).
- 124) Youtube video „Eva Burešová: Focení pro Playboy mě bavilo, teď bych chtěla do Stardance. Kvóty na Oscarech nechápu“ na kanálu „U Kulatého stolu“. Dostupné online: <https://www.youtube.com/watch?v=NL4UGEsB5gY> (cit. 7. 11. 2022).
- 125) Youtube video „Míra Bosák – Černohorec“ na kanálu „ArtyF0“. Dostupné online: <https://www.youtube.com/watch?v=qN6wZ-iOnE> (cit. 10. 12. 2022).

- 126) Youtube video „Úvod – Show Jana Krause 6. 2. 2019“ na kanálu „Show Jana Krause“. Dostupné online: <https://www.youtube.com/watch?v=jqFz3FxbZP4> (cit. 27. 11. 2022).
- 127) Youtube video „1. Zdeněk Godla – Show Jana Krause 6. 2. 2019“ na kanálu Show Jana Krause“. Dostupné online: <https://www.youtube.com/watch?v=BMWfyV62S1w>.
- 128) ZABLOUDILOVÁ, Táňa. Podle Kozuba dnes můžete za vtip do vězení. Ve skutečnosti jen rasismem zraníte část lidí. In: *A2larm*. Dostupné online: <https://a2larm.cz/2023/01/podle-kozuba-dnes-muzete-za-vtip-do-vezeni-ve-skutecnosti-jen-rasismem-zranite-cast-lidi/> (cit. 09. 01. 2023).
- 129) ZURCHER, Anthony. US election 2016 results: Five reasons Donald Trump won. In: *BBC*. Dostupné online: <https://www.bbc.com/news/election-us-2016-37918303> (cit. 23. 03. 2023).

Seznam použitých obrázků a tabulek

Obrázek č. 1: Jak psát a mluvit o lidech s postižením (Ochrance.cz)

Tabulka č. 1: List of politically incorrect words and their correct alternatives (Ehllion.com)